

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN KOKO JÄRJESTÖN VUOSIKERTOMUS 2023

Sisällys

Toiminta 2023	3
Hallinto	4
Jäsenistö.....	6
Toimihenkilöt.....	6
Tukipalvelut, tilintarkastajat ja julkaisut.....	7
Strategian toteutus teemoittain	8
Teema 1. Suomalaisen ruuan sankaritarinat.....	8
Teema 2. Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta	10
Teema 3. Monimuotoinen luonto.....	11
Teema 4 Suomi kutsuu kylään	13
Yhteiset koulutustilaisuudet ja kehitystyö	22
Viestintä ja markkinointi	25
Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukset	35
Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	35
Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	38
Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	41
Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	52
Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus.....	64
Keski-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	67
Lapin Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	73
Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus.....	76
Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus	82

LIITTEET

1. Paikallistasolla yhteisöllisyyden vahvistaminen ja järjestötoiminta 2023
2. Toimintatilastot 2023

Toiminta 2023

Maa- ja kotitalousnaiset on valtakunnallinen ja kansainvälisesti linkittynyt asiantuntijajärjestö, jonka toiminnan keskiössä on ruoka- ja ravitsemusosaamisen vahvistaminen, maiseman- ja luonnonhoidon kehittäminen, yrittäjyyden tukeminen ja järjestötoiminta. Rakennamme kestävä, osaavaa ja osallistavaa yhteiskuntaa. Asioita tarkastellaan suomalaisen maaseudun näkökulmasta kaupunkeja unohtamatta. Strategiakauden 2021–2025 visiona vuodelle 2025 on *Unelmiemme Suomi: Maistuva, monimuotoinen, kestävä ja elinvoimainen*.

Vuosi 2023 oli Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n 30. toimintavuosi rekisteröityneenä yhdistyksenä. MKN Keskus on yleishyödyllinen yhdistys ja valtakunnallisen neuvontajärjestön keskusjärjestö.

Vuosi 2023 oli samalla koko järjestön 90-vuotisjuhlavuosi. Juhlavuotta vietettiin koko vuoden ja se näkyi läpileikkaavasti järjestön toiminnassa. Viestintäkampanjassa ”MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä” nostettiin viikoittain esille pitkän järjestötyön tuloksia nykyaikaan peilattuna. Ruokakulttuuri sekä ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta olivat kampanjan kantavat teemat. Juhlaseminaari sidosryhmille järjestettiin huhtikuussa Helsingissä ja järjestöjuhla marraskuussa Jyväskylässä. ”Monimuotoinen maaseutu saapuu kaupunkiin” - tapahtuma järjestettiin 7. syyskuuta Helsingin keskustassa Narinkkatorilla. Tapahtumassa toimimme laajasti esille järjestöme toimintaa niin ruoka- ja ravitsemustiedon, maiseman- ja luonnonhoidon, yritysneuvonnan kuin järjestötoiminnan osalta.

MKN Keskus ohjaa ja koordinoi koko järjestön toimintaa. Se tukee piirikeskuksia ja paikallisyhdistyksiä järjestön yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa. Se huolehtii mm. opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksen hakemisesta ja jaosta piirikeskuksiin, valvonnasta, raportoinnista ja tilityksistä. Keskus vastaa myös useiden aluerajat ylittävien ja valtakunnallisten hankkeiden hausta sekä hallinnoinnista. Tavoitekeskustelut piirikeskusten kanssa käydään syksyisin ja edellisvuoden toiminnan valtakunnalliset tulokset kootaan keväisin.

Toiminnan avaintulosalueita ovat ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta, maiseman- ja luonnonhoidon palvelut, yrityspalvelut ja järjestötoiminta sekä yhteisöllisyyden edistäminen. Huomioimme kestävä kehityksen ja ilmastonmuutoksen torjumisen sekä siihen sopeutumisen kaikessa toiminnassamme läpileikkaavana. Viestintä sekä Koti ja maaseutu -lehti tukevat avaintulosalueiden tavoitteiden saavuttamista.

Strategiakauden 2021–2025 toiminta painottuu neljään alla olevaan teemaan, joiden alla toteutamme erilaisia toimenpiteitä:

- Suomalaisen ruoan sankaritarinat
- Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta
- Monimuotoinen luonto
- Suomi kutsuu kylään

Toimintavuoden alussa MKN Keskuksen uudet säännöt astuivat voimaan. Tämä toi vuoden aikana muutoksia järjestön toimintaan. Uudet kotisivut paransivat järjestön näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Edelleen painotettiin asiantuntijoiden jatkuvaa koulutusta, neuvontatyön perustana. Kansainvälinen työ, erityisesti pohjoismaisen yhteistyön vahvistamista, jatkettiin määrätietoisesti vuoden aikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän avustuksen avulla edistettiin järjestön toimintaedellytyksiä kestävä elämäntavan ja ympäristöarvojen toteuttamisessa, ravitsemustietoutta, terveellisiä elämäntapoja ja kestäviin valintoihin perustuvaa ruokakulttuuria, tietoutta kestävästä asumis- ja kulutustottumuksista, kestävä kotitalouden hoitoa, arjenhallinnan ja itsetekemisen taitoja, luonnon monimuotoisuutta sekä pienyritystoimintaa.

Jatkuva oppiminen ja kouluttautuminen on asiantuntijajärjestössä ensiarvoisen tärkeää. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry kohdensi vuoden 2023 aikana resursseja niin koulutukseen, sidosryhmätyöhön kuin kehittämistyöhön.

Ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonnassa valmistauduttiin uusiin pohjoismaisiin ravitsemussuoiuksiin, joissa entistä enemmän otetaan myös ilmasto huomioon. Erilaisilla kursseilla ja tapahtumissa kannustettiin kasvien ja varsinkin kotimaisten kasvipöytävalikoiden lisäämiseen ruokavaliossa. Koti ja maaseutu -lehden jokaisessa numerossa oli kasvatusta- tai satokauteen sopiva teemakasvi, jonka ympärille myös Ruokaneuvot-sivut rakentuivat. Teemakasvista tehtiin aina myös mediatiedote, joista monet saivat näkyvyyttä eri medioissa.

Maiseman- ja luonnonhoidon palveluissa toiminnan keskiössä oli luonnon monimuotoisuuden edistäminen niin maaseudulla kuin kaupungeissa. Teeman alla toteutettujen neuvonta- ja suunnittelupalvelujen lisäksi jatkettiin kolmivuotista Luontotekoja-kampanjaa sekä toteutettiin useita muita kampanjoita yhteistyössä monien yhteistyötahojen kanssa. Maisemapalvelut edistivät kulttuuriympäristön hoitoa ja kestävästä hyödyntämisestä myös useissa hankkeissa.

Palkintona pitkäjänteisestä työstään luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi maaseudun elinkeinojen parissa Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ja sen valtakunnallinen MKN Maisemapalvelut vastaanottivat MTK:n Leipää luonnonsuojelusta -palkinnon. Luontotekoja-kampanjan alla toteutettiin myös maisematekokuilpailu. Laidunnus Kolin kansallispuistossa ja videoesitys modernin paimenen lomaviikosta Kolilla valittiin valtakunnalliseksi maisemateoksi 2023.

Yrityspalveluissa elintarvikkeiden nimisuojarahat jatkui vuoden 2023 aikana. MKN Keskus toteutti Turun yliopiston Brahea-keskuksen ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin kanssa #Nimisuoja2025 -hanketta, jonka avulla pyritään saamaan rekisteröityä Suomeen 20 uutta maantieteellistä merkintää EU-tasolla vuoteen 2025 mennessä. Maa- ja kotitalousnaisten yritysasiantuntijat yhteistyökumppaneineen viestivät nimisuojarahasta ja auttoivat nimisuojarahakemusten tekemisessä eri puolella Suomea.

Vuoden aikana jatkettiin ProAgrian yritysneuvojien kanssa yhteisiä YritysCase-valmennustilaisuuksia ja marraskuussa järjestettiin talous-, yritys- ja tilipalveluasiantuntijoiden yhteiset kehittämisspäivät Tampereella. Maa- ja kotitalousnaiset palkittiin vuoden 2023 luonnontuotetoimijana.

Kesäkuussa opetus- ja kulttuuriministeriö avasi lisähaun neuvontajärjestöille (yleisavustus). Mahdollinen lisäraha tulisi käyttää vuoden 2023 aikana. Maa- ja kotitalousnaiset hakivat avustusta MKN asiantuntijoiden koulutukseen sekä 90-vuotisjuhlien järjestelyihin. Avustus käytettiin kaikille asiantuntijoille kohdennettuun Tekoäly- ja LinkedIn-koulutukseen sekä MKN ruoka-asiantuntijoiden työpajaan pohjoismaisten ravitsemussuosittelun käytännön soveltamisesta. Lisärahan käytöstä raportoidaan erikseen opetus- ja kulttuuriministeriöön.

Ukrainan sota ja sen johdosta kiihtyvä inflaatio vaikutti myös vuonna 2023. Asiantuntijoiden koulutukseen panostettiin järjestössä vuoden aikana. Kurssit, neuvontatilaisuudet ja kokoukset järjestettiin vaihtelevasti digitaalisten yhteyksien kautta tai lähitalaisuuksina.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, maaseuturahasto, eri säätiöt ja yritykset sekä muut organisaatiot ovat rahoittaneet toimintaamme. Järjestön toimi- ja luottamushenkilöt sekä tuhannet jäsenet ja muut vapaaehtoiset ovat tehneet työtä sen eteen, että meillä olisi maistuva, viihtyisä ja elinvoimainen maaseutu sekä hyvinvoivat suomalaiset.

Hallinto

MKN Keskus ry:n varsinainen kokous

Vuoden 2023 alussa tuli voimaan MKN Keskus ry:n uudistetut säännöt. Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen varsinainen kokous pidettiin 18.11. Paviljongin tiloissa, Jyväskylässä. Kokous pidettiin lähikokouksena. Samana päivänä vietettiin myös 90 vuotisen järjestön järjestöjuhlaa.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n uudistettujen sääntöjen johdosta kokousedustajien määrä lähes tuplaantui. Kokoukseen osallistui yhteensä 41 virallista kokousedustajaa. Lisäksi kokouspaikalla oli 14 muuta osallistujaa. Kokouksen puheenjohtajana toimi Sanni Saari Etelä-Savon piirikeskuksesta.

Kertomusvuoden tunnustuspalkinto jaettiin Keski-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukselle monipuolisesta ja tuloksekkaasta toiminnasta neuvonta- ja järjestötyössä ja palveluiden tarjoajana. Keski-Suomen MKN piirikeskuksella on vahva osaaminen erityisesti luonnontuotealalla, ruokatapahtumien järjestämisessä ja kulttuurimaisemien hoidossa. Lisäksi piirikeskus osallistuu aktiivisesti lähiruoan edistämiseen ja maakunnan kehittämiseen sekä yhdistystoiminnan monipuoliseen aktivoimiseen maaseudulla ja kaupunkialueella. Perusteluissa nostettiin esille myös piirikeskuksen esimerkillinen tapa edistää perhe-elämän ja työn yhteensovittamista sekä panostaminen kannustavaan ja työhyvinvointia lisäävään ilmapiiriin työyhteisössä.

Hallitus

MKN Keskukseen hallitukseen kuuluivat toimintavuonna seuraavat henkilöt:

- puheenjohtaja pääsihteerinä, emäntä Mervi Mäki-Neste (Etelä-Pohjanmaa)
- varapuheenjohtaja maa- ja metsätalousyrittäjä Tarja Tervo (Kainuu)
- jäsen, yrittäjä Päivi Alanne (Etelä-Suomi)
- jäsen, maatilayrittäjä Hanna Hautamäki (Keski-Suomi)
- jäsen, innovaatiojohtaja Merja Rehn
- jäsen, maa- ja metsätalousyrittäjä, myyjä Sanna Mäki (Länsi-Suomi)

Hallituksen kokouksissa esittelijänä sekä sihteerinä oli toiminnanjohtaja Christell Åström.

Hallitus kokoontui toimintavuonna kahdeksan kertaa. Hallituksesta erovuorossa olivat puheenjohtaja Mervi Mäki-Neste ja jäsen Sanna Mäki. Sanna Mäki ei asettunut uudelleen valittavaksi. Varsinaisessa kokouksessa 18.11.2023 hallituksen erovuorossa oleva puheenjohtaja Mervi Mäki-Neste valittiin uudelle kaudelle (toimikausi 2024–2026). Uudeksi jäseneksi erovuorossa olleen Sanna Mäen tilalle valittiin Tiina Kujala (toimikausi 2024–2026).

Maa- ja kotitalousnaisten keskus ry:n uusien sääntöjen mukaan hallituksen jäsenille valittiin henkilökohtaiset varajäsenet. Siten vuodelle 2024 valittu hallituksen kokoonpano on tämä:

- Puheenjohtaja *Mervi Mäki-Neste* (2026), henkilökohtainen varajäsen *Miina Aronen* (Keski-Pohjanmaa)
- Jäsen *Päivi Alanne*, Etelä-Suomi (2025), henkilökohtainen varajäsen *Jaana Sohlman* (Etelä-Suomi)
- Jäsen *Hanna Hautamäki*, Keski-Suomi (2025), henkilökohtainen varajäsen *Satu Hiuspää-Hiltunen* (Keski-Suomi)
- Jäsen *Tiina Kujala*, Länsi-Suomi (2026), henkilökohtainen varajäsen *Leea Sangi* (Oulu)
- Jäsen *Merja Rehn* (2024), henkilökohtainen varajäsen *Marjaana Liukko* (Etelä-Suomi)
- Jäsen *Tarja Tervo*, Itä-Suomi (2024), henkilökohtainen varajäsen *Anni Korhonen* (Itä-Suomi)

Jäsenistö

Jäsenjärjestöt

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n jäseniä ovat ProAgraria Keskukset (8 kpl), ProAgraria Keskusten Liitto sekä Lapin Maa- ja kotitalousnaiset ry. Paikallistason toimintayksiköitä, maa- ja kotitalousseuroja, maa- ja kotitalousnaisten osastoja tai muita vastaavia järjestössä oli toimintavuonna noin 900. Jäsenrekisterin mukaan jäsenten määrä on 19 844, mutta tieto on puutteellinen. Edelleen on paikallisyhdistyksiä, jotka eivät ilmoita jäsentietoja jäsenrekisteriin. Puuttuvien jäsenten määrän arvioidaan olevan noin 3 000 jäsentä, jolloin jäsenmäärä on noin 23 000.

Kunniajäsenet

Kunniajäseniä ovat emäntä Pirkko Kallio (Nivala) vuodesta 2003, maanviljelysneuvos Marja Kallio (Laukaa) vuodesta 2009 sekä maakuntaneuvos Eeva Nurmi (Humppila) vuodesta 2013.

Toimihenkilöt

MKN Keskusten palveluksessa työskentelevät vuonna 2023 seuraavat henkilöt:

- Christell Åström, toiminnanjohtaja, päätoimittaja
- Leena Lahdenvesi-Korhonen, varatoiminnanjohtaja, kehitysjohtaja (maiseman- ja luonnonhoito) (opintovapaalla 1.11.2023 alkaen)
- Tuula Lehtonen, toimituspäällikkö (Koti ja maaseutu -lehti) (vanhempainvapaalla 20.9.2023 alkaen)
- Kirsi Haapamatti, toimituspäällikkö (Koti ja maaseutu -lehti) (1.9.-31.12.2023)
- Marita Suontausta, kehityspäällikkö (ruoka, ravitsemus ja kotitalousneuvonta)
- Helena Velin, järjestöpäällikkö
- Susanna Winqvist, viestintäpäällikkö

Jäsenyys / edustus eri toimielimissä ja organisaatioissa

MKN Keskus jatkoi panostamista sidosryhmäyhteistyöhön ja toimialojemme ajankohtaiseen keskusteluun. Järjestimme sidosryhmäseminaarin 19.4.2023 osana 90-vuotisjuhlavuotta (lisätietoja Viestintä-osiossa). Teimme hankeyhteistyötä erilaisten toimijoiden kanssa ja osallistuimme aktiivisesti aihealojemme lukuisiin kehitysryhmiin.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskusten henkilöstö on ollut edustettuina toimintavuonna mm. seuraavissa toimielimissä:

- Alfred Kordelinin säätiön Jaakko Kolmosen rahasto, jäsen Marita Suontausta, varajäsen Christell Åström
- Eduskunnan kotitalouden tukirengas, jäsen Marita Suontausta, varajäsen Helena Velin
- Eläköön maaseutu! -foorumi, MKN:n edustajina Mervi Mäki-Neste, Christell Åström
- EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset; ohjausryhmä, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Harri Mäki-Neste/ProAgraria
- Green Care Finland ry:n hallitus, varapuheenjohtaja Christell Åström
- Hanhipelto-hankkeen ohjausryhmä (YM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Helmi-seurantaryhmä, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Kuluttajaliiton Hävikki-foorumin ohjausryhmä, jäsen Marita Suontausta
- Kansainvälisen maisemapäivän valmisteluryhmä ja maisemakuvakilpailun raati (YM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Kotitalous- ja kuluttajaneuvottelukunta, jäsen Marita Suontausta

- Kotitalouksien omatoimisen varautumisen järjestötoimikunta (Kova), jäsen Helena Velin
- Kouluruokaverkosto (OPH), jäsen Marita Suontausta
- Kulttuuriympäristöviestinnän yhteistyöryhmä Kyvyt, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, jäsen Susanna Winqvist
- Luonnonlaidunpäivän koordinoitiryhmä, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, jäsen Susanna Winqvist
- Maaseudun tukihenkilöverkon ohjausryhmä, jäsen Christell Åström
- Maatalouskoneiden tutkimussäätiön valtuuskunta, jäsen Helena Velin, varajäsen Christell Åström
- Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimisuojaatyöryhmä (MMM), jäsen Christell Åström
- Maitohygienialiiton johtokunta, jäsen Marita Suontausta
- Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman seurantakomitea, jäsen Christell Åström, varajäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Medlem i Nordiska Rådets Civilsamhällesnätverk, MKN:n edustajana Christell Åström
- Museoviraston luontorinki, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Museoviraston muinaisjäännösten hoidon asiantuntijarinki, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Naisten Valmiusliiton hallitus, jäsen Mervi Mäki-Neste, varajäsen Helena Velin
- Naisten Valmiusliitto, Naisten koulutuksen kehittämisyöryhmä, jäsen Helena Velin
- Nimisuoja 2025 -hankkeen (Ruokavirasto) ohjaus- ja työryhmä, jäsen Marita Suontausta
- Perinnebiotooppien päivitysinventointien ohjaus- ja arviointityöryhmä (YM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Saara Ryhänen (MKN Etelä-Savo)
- Perinnebiotooppien valtakunnallisen koordinaatioryhmä (YM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Puunhalausviikon järjestelytoimikunta (Viherympäristöliitto, LUKE, MKN Keskus), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, Christell Åström, Susanna Winqvist
- ProAgria Keskusten Liiton hallitus, jäsen Mervi Mäki-Neste, varajäsen Pirjo Luotola
- Työ- ja elinkeinoministeriön Kuluttaja-asiain neuvottelukunta, jäsen Christell Åström, varajäsen Marita Suontausta
- Ruokakasvatysyhdistys Ruukku ry, hallituksen pj Marita Suontausta
- Ruokaketjun viestinnän yhteistyöryhmä (MMM), jäsen Marita Suontausta, varajäsen Susanna Winqvist
- Vesimaisemaverkosto (Museovirasto, YM) jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Vieraslajiasioiden neuvottelukunta (MMM), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen, varajäsen Christell Åström
- Vieraslajiasioiden neuvottelukunta (MMM), viestintäjaosto, jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Viheralan neuvottelukunta VihNe (Viherympäristöliitto), jäsen Leena Lahdenvesi-Korhonen
- Walter Ehrströmin säätiön hallitus, jäsen Christell Åström

Tukipalvelut, tilintarkastajat ja julkaisut

Taloushallinnon palvelut ostettiin vuoden 2023 aikana Taloushallinta Uniikki Oy:ltä. IT-tukipalvelut ostettiin Mtech Digital Solutions Oy:ltä ja graafista suunnittelua ostettiin ProAgria Keskusten Liitto ry:ltä.

MKN Keskus ry:n tilintarkastajana toimi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab.

KOTI ja maaseutu -lehti

Toimituspäällikkö Tuula Lehtonen vastasi lehden suunnittelusta, toimitusprosessista ja yhteyksistä taittoon, painotalo Punamustaan, avustajiin ja asiamiehiin sekä lehden mainos- ja kilpailuyhteistyöstä syyskuuhun 2023 asti, jonka jälkeen toimituspäällikön vanhempainvapaan ajaksi tointa hoitamaan tuli toimittaja Kirsi Haapamatti.

Lehden taittopalvelu ostettiin ProAgria Keskusten Liitosta. Lehden taittoa ja markkinointimateriaalia valmistivat Birgitta Salminen ja Päivi Jokimies. Yhteyksistä Tilaaajapalvelu Atex oy:n kanssa vastasivat toimituspäällikkö ja toiminnanjohtaja-päättoimittaja.

Vuoden 2022 loppupuolella aloitettu lehden ulkoasu-uudistus sai lukijoilta kiitosta. Toimituspäällikkö Tuula Lehtonen työsti uudistusta yhdessä taittajien Päivi Jokimiehen ja Birgitta Salmisen kanssa. Lehden kehuttiin kehittyneen entistä parempaan suuntaan.

Lehdestä ilmestyi toimintavuonna 2023 yhteensä 8 numeroa: 6 kertaa 60-sivuisena ja yhden kerran 84-sivuisena tuplanumerona. Vuoden 2023 lopussa lehden painosmäärä oli noin 5 500, joista tilaajia noin 5 000. Lukijatutkimuksen mukaan jokaisessa tilaajataloudessa Koti ja maaseutu -lehteä lukee keskimäärin 2,7 lukijaa, joten kullakin numerolla on noin 14 800 lukijaa.

Lehteä rahoitettiin edelleen ensisijaisesti tilausmaksuilla. Mainostilaa myi resurssiensa puitteissa toimituspäällikkö. Lehden mainostulot vuonna 2023 olivat yhteensä 1 880,00 euroa + alv (vuonna 2022 yht. 10 922,50 €). Mainostilaa myytiin seuraaville: Suomen Messu Oy ja Jyväskylän kaupungille. Lisäksi lehti sai Nestorisäätiöltä 2000 euron avustuksen Saimaannorppa-artikkelia varten.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen ja piirikeskusten ruoka-asiantuntijat osallistuivat ruoka- ravitsemus ja kotitalousneuvonnan kehityspäällikön ohjauksessa lehden Ruokaneuvot-sivujen suunnitteluun ja toteutukseen. Lehden ruokaohjeet olivat Maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntijoiden laatimia. Ruokaneuvojen kuvat otti valokuvaaja Kati Laszka. Järjestöpäällikkö työsti toimituspäällikön kanssa järjestösivuja. Maiseman ja luonnonhoidon kehitysohjaajan kanssa suunniteltiin Maisema muutoksessa - juttusarjan jatko.

Toimintavuonna lehdessä käsiteltiin monin eri tavoin Maa- ja kotitalousnaisten osaamista ja kampanjoita, joista myös lukijat ovat pitäneet. Tarinoita maaseudun yrittäjistä, Ruokaneuvot, Maisema muutoksessa ja Teemakasvi keräsivät lukijoilta runsaasti hyvää palautetta. Järjestöpalstalla jatkui järjestöpäällikön kirjoitusten julkaisu ajankohtaisista järjestöasioista. Lukijapalautteen perusteella lukijat ovat erittäin tyytyväisiä Koti ja maaseutu -lehteen.

Lehden Instagram-tiliä päivitettiin resurssien mukaan. Seuraajien määrä nousi tasaisesti. Seuraajia oli vuoden 2023 loppuun mennessä 750. Lehden kotisivujen kävijämäärä on kasvanut.

Vuonna 2023 lehden hinnat pysyivät entisellään (kesto 54 €, vuositilaus 64 €). Keväällä ja joulukuussa lehteä myytiin kampanjahintaan 45 euroa kestotilaus.

Muut julkaisut ja aineistot

Koti ja maaseutu -lehden lisäksi on tuotettu avaintulosalueittain neuvontatyötä tukevia viestintä- ja markkinointimateriaaleja. Niistä kerrotaan myöhemmin eri avaintulosalueiden toiminnan tulosten raportoinnin yhteydessä.

Strategian toteutus teemoittain

MKN:n toiminta vuonna 2023 pohjautui järjestön vuoteen 2025 ulottuvaan brändistrategiaan. Toimintakertomuksen jaottelu seuraa brändistrategian neljää teemakokonaisuutta: suomalaisen ruoan sankaritarinat, ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta, monimuotoinen luonto ja Suomi kutsuu kylään. Teemakokonaisuuksien tarkoituksena on vahvistaa toimintaa yli sektorijakojen ja lisätä yhteistyötä MKN:n asiantuntijoiden välillä.

Teema 1. Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Tavoitteena oli tuoda esille suomalaista ruokakulttuuria ruokineen, tapahtumineen ja alueellisine vetonauloineen. Suomalaisille ruoantekijöille annettiin kasvot ja heidän ansaitsemansa kiitokset. Toimintavuonna keskityimme ensisijaisesti tuottajiin ja yrittäjiin. Vaikutimme myös uusien suomalaisen ruoan sankaritarinoiden syntymiseen. Suomalaisen ruoan arvostuksen lisääminen oli toimintamme päämäärä.

Ruokakasvatus ja terveellinen ruoka

Vahvistettiin eri-ikäisten ihmisten ruoka- ja ravitsemusosaamista. Kesällä julkaistut uudet pohjoismaiset ravitsemussuositukset huomioitiin neuvontatyössä. Erityiskohteena vuoden aikana oli ruokakasvatus- ja ravitsemustiedotuksen kohdentaminen toimintaansa aloitteleville hyvinvointialueille.

Rahoitus: OKM

Pelloilta pöytään -Suomalaisen ruoan tunnettuuden vahvistaminen

Paikallisista ruoantuottajista ja -jalostajista sekä paikallisista raaka-aineista viestittiin monikanavaisesti (tapahtumissa, somessa, tiedottein ja lehtiartikkelein) tavoitteena yhdistää ruoantekijät ja kuluttajat. Koti ja maaseutu -lehden jokaisessa numerossa oli satokautteen sopiva teemakasvi, jonka ympärille rakentuivat Ruokaneuvot-sivut. Kustakin teemakasvista tehtiin myös mediatiedote.

Rahoitus: OKM, lehti

Kekriviikot

Loka-marraskuussa vietettiin MKN:n kekriviikkoja, joiden aikana nostettiin suomalaista sadonkorjuujuhlaa esiin monin eri tavoin ja kannustettiin käyttämään sesongin kasviksia ja täysjyväviljaa ruokavaliossa.

Eri tiedotusvälineiden kanssa tehtiin yhteistyötä suomalaiseen ja paikalliseen ruokaan ja ruokakulttuuriin liittyvien myönteisten mielikuvien esiin nostamiseksi, jotta suomalaisten ruoantuottajien näkyvyys eri medioissa ja kanavissa vahvistuu. Sen myötä on syntynyt vuoropuhelua ruoantuottajien ja kuluttajien välille mm. somekanavissamme.

Rahoitus: OKM

MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä -viestintäkampanja

Viestintäkampanjan tavoitteena oli nostaa esille pitkän järjestötyön tuloksia nykyaikaan peilattuna ja kannustaa kestäviin toimintatapoihin. Ruokakulttuuri sekä ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta olivat kampanjan kantavat teemat. Viestintäkampanjassa keskeisessä asemassa oli MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä -somekampanja, jossa viikoittain nostettiin esille Maa- ja kotitalousnaisten eri vuosikymmenien aikana antamia vinkkejä ja neuvoja naisille ja kotitalouksille. Esiin nostetut vinkit ja neuvot ovat tänäkin päivänä käyttökelpoisia. Vinkit on esitelty MKN:n nettisivuilla blogeina ja nostettu esille niin Facebookissa, Instagramissa kuin Twitterissäkin (nykyinen X). Vinkit löytyvät kootusti kotisivuiltamme:

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/blogit/mkn-90-vuotta-tiennayttajana>

Lisäksi viestintäkampanjassa tuotettiin mm. artikkeleita Koti ja maaseutu -lehteen ja muita blogikirjoituksia MKN:n kotisivuille.

Rahoitus: OKM

Luonnonlaidunpäivä

Luonnonlaidunpäivää vietettiin 17.6.2023. Päivän tavoitteena on tuoda esille laidunnuksen merkitystä luonnon monimuotoisuudelle. Päivän ympärillä rakennetun viestintäkampanjan avulla lisäämme tietoisuutta luonnonlaitumista ja perinnebiotoopeista sekä niillä syntyvästä luonnonlaidunlihasta. Luonnonlaidunpäivänä noin 20 tilaa/luonnonlaidunlihaa myyvää yritystä ympäri Suomen piti avoimet ovet -tapahtumia, joissa osassa MKN asiantuntijat olivat paikan päällä. Aiemmin viikolla medialle järjestettiin retki Hailuotoon luonnonlaiduntilalle, jossa paikalla oli Oulun maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntija Maarit Satomaa. Sanomalehdet Kaleva ja Maaseudun Tulevaisuus julkaisivat aiheesta artikkelit.

Päivä järjestettiin yhteistyössä: Luonnonlaidun lihan tuottajat ry, Luonnon ja riistanhoitosäätiö, WWF, Metsähallitus, ProAgria, MKN piirikeskukset.

Rahoitus: OKM

Teema 2. Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Tavoitteena oli saada eri ikäiset kuluttajat toteuttamaan erilaisia arkisia ilmastotekoja ja tekemään pieniä ja suuria tekoja luonnon hyväksi sekä tukea yrityksiä vastuulliseen toiminnan kehittämiseen. Lähtökohtana oli, että jokainen meistä voi omalla toiminnallaan vaikuttaa lähiympäristöönsä. Vuoden aikana vastattiin kansalaisneuvonnan kasvavaan tarpeeseen varautumisen, ennakoinnin, omavaraistalouden ja kokonaisturvallisuuden osalta.

Kädet multa

Kädet Multaan -toimintaa edistettiin piirikeskuksissa eri menetelmin. Varhaiskasvatuksen ryhmille ja koululaisille kohdennettiin neuvontaa, missä lasten kanssa konkreettisesti lisättiin käytännönläheisin menetelmin ravinteiden kierrätystä ja lasten luonto- sekä maakontakteja, vähennettiin ruokahävikkiä, lisättiin ymmärrystä ruoantuotannosta ja edistettiin kasvien sekä kasvisruoan käyttöä. Kotitarveviljelystä järjestettiin neuvontaa ja webinaareja, joissa huomioitiin ilmastonmuutoksen tuoma sopeutumisen tarve. Vuoden aikana kasvoi kiinnostus kotitarveviljelyyn osana kokonaisturvallisuutta ja omavaraisuutta.

Rahoitus: OKM

Kuluttajien varautumisen vahvistaminen

Tavoitteena oli vastata kasvavaan kysyntään varautumiseen liittyen. MKN Keskus ja piirikeskukset järjestivät vuoden aikana 72 h varautuminen -kursseja. Lisäksi järjestettiin erilaisia nuotioruoka- tai vastaavia ruokakursseja. Nuorille kohdennettiin neuvontaa mm. siitä, miten pärjätä ilman sähköä.

Rahoitus: OKM

Kauden teemakasvi fenkoli: paistettu fenkoli, Koti ja maaseutu 2/22. Kuva: Kati Laszka.

Kuluttajien Hävikkifoorumi

MKN Keskus oli mukana Kuluttajaliiton koordinoimassa kansallisessa *Hävikkifoorumi-hankkeessa* (2020–2023). Maa- ja kotitalousnaisten kotisivuille Ruokaneuvot-osioon koottiin lisää hävikkireseptiikkaa. MKN Keskus avusti piirikeskuksia hävikkiaiheisten tapahtumien pitämisessä. Koti ja maaseutu -lehdessä nro 4–5/2023 oli varsinkin lapsille suunnattu hävikkiaiheinen reseptisivu. Toimintavuonna tuotettiin viime vuoden tapaan Hävikkifoorumille hävikkiaiheinen blogiteksti ja sisältöä somekanaviin. Lisäksi osallistuttiin Marttojen hävikkiaiheiseen podcastjaksoon ja SPR:n kanssa yhteistyössä tehdyn vinkkivihkosen tuottamiseen. Osallistuimme hankkeen työpajatyöskentelyyn ja meillä oli edustaja ohjausryhmässä. Hankkeen päätösseminaarissa MKN piti kommenttipuheenvuoron.

Rahoitus: MMM/Ruokavirasto

Kinkkutempu

Maa- ja kotitalousnaiset oli mukana kahdeksatta kertaa järjestetyssä kinkkutempussa, joka innosti jälleen ennätysmäärän suomalaisia tekemään kiertotalousteon.

Maa- ja kotitalousnaisten roolina oli viestiä asiasta ja muistuttaa, ettei paistinrasvoja saa kaataa viemäriin. Kinkkutempu toi konkreettisen esimerkin kiertotaloudesta kuluttajien arkeen ja helpon mahdollisuuden osallistua mukaan omalla teolla.

Kampanja toteutettiin yritys yhteistyöprojektina. Kinkkutempun mahdollistajat olivat Maa- ja kotitalousnaiset, Kemianteollisuus, Neste, K-ryhmä, Lassila & Tikanoja, Suomen Pakkauskierrätys RINKI, Atria, HKScan, Snellman, Rasmix, Vesilaitosyhdistys, Suomen Kiertovoima ry KIVO ja kunnalliset jätelaitokset, Suomen Kuntaliitto sekä Ympäristöteollisuus- ja palvelut YTP ry.

Vesienhoidon, luonnon monimuotoisuuden ja maiseman kannalta optimaalinen rantavyöhyke

Vesistöjen ranta-alueille ja reunavyöhykkeelle kohdistuu useita erilaisia maankäyttöön, vesienhoitoon, luonnon monimuotoisuuteen, maisemakuvaan sekä maataloutuksiin liittyviä merkityksiä ja tarpeita. Hanke tuo tutkijat yhteiseen keskusteluun. Hankkeessa kootaan tutkimustietoa erilaisista rannan suoja- ja reunavyöhykkeiden tyypeistä, yhteensovitetään erilaisten tarpeiden vaatimuksia ja laaditaan aineistosta neuvontamateriaalia. Vuoden 2023 tutkijat valmistelivat eriteemaisia artikkeleita talvella 2024 järjestettävän webinaarisarjan ja somesarjan taustaksi. Hanketta toteutetaan monialaisesti laajalla sidosryhmäverkostolla vuosina 2022–2024.

Rahoitus: Maa- ja vesitekniikan tuki ry

Teema 3. Monimuotoinen luonto

Teeman tavoitteena oli tuoda laajasti esille luonnon monimuotoisuuden merkitystä, selvittää sen tilaa tutkimuksilla ja kartoituksilla sekä edistää monimuotoisuutta hoitosuunnitelmilla ja -toimenpiteillä yhdessä maanomistajien, kuntien, yhdistysten ja yritysten kanssa. Lisäksi tavoitteena oli jalkauttaa uusinta tutkimustietoa.

Teemaa tuotiin esiin kampanjoissa ja hankkeissa sekä viestimällä monipuolisesti luonnon monimuotoisuuden edistämisen mahdollisuuksista. MKN:n maisema-asiantuntijoista koostuva valtakunnallinen viestintätiimi viesti säännöllisesti järjestön somekanavissa monimuotoisen luonnon edistämisen puolesta erillisen viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ja sen valtakunnallinen MKN Maisemapalvelut ansaitsivat MTK:n Leipää luonnonsuojelusta -palkinnon pitkäjänteisellä työllä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi maaseudun elinkeinojen parissa.

Lumoinfot

Maisema- ja ympäristöasiantuntijat toteuttivat 60 luonnon monimuotoisuuden edistämisen merkitystä avaavaa lumoinfoa yhdistyksille, yhteisöille ja kunnille. Infoissa yhdistyi myös Luontotekoja-kampanjan sanoma ja mm. laidunnuksen mahdollisuuksien ja merkitysten esille tuominen erilaisten viheralueiden hoidossa.

Rahoitus: OKM

Luontotekoja-kampanja

Järjestön maisema- ja ympäristöasiantuntijat kampanjoivat tehostetusti luonnon monimuotoisuuden edistämisen puolesta vuosina 2022–2024. Vuoden 2023 erityisteemana oli niityt ja uusniityt. Asiantuntijat toteuttivat luentoaineistoja, luentoja, erilaisia tapahtumia sekä infoja teeman alla. Osana *Luontotekoja*-kampanjaa osallistuimme myös luonnonlaidunpäivän järjestelyihin ja tapahtumiin sekä edistimme avoimien ovien tapahtumia tiloilla ympäri Suomea kesäkuun lopussa 2023 (ks. kohta Luonnonlaidunpäivä).

Rahoitus: OKM

Luontotekoja vuoden 2023 maisemateko -kilpailu

Luontotekoja-kampanjan alla toteutimme myös maisematekokilpailun. Kilpailuun tuli yhteensä 40 ehdotusta. Niistä maakunnat valitsivat alueellisia maisematekoja. Laidunnus Kolin kansallispuistossa ja videoesitys modernin paimenen lomaviikosta Kolilla valittiin valtakunnalliseksi maisemateoksi 2023.

Rahoitus: OKM

Puunhalausviikko ja Suomen luonnon päivä

Puunhalausviikko 21.-27.8.2023 kannusti ihmisiä halaamaan puita ja osoittamaan arvostusta lähiympäristöään kohtaan. Kampanjan tueksi laadittiin artikkelisarja sekä tiedotteita. Kampanja on vakiinnuttanut paikkaansa myös osana Suomen luonnon päivän virallista juhlintaa. #puunhalausviikko-aihetunnisteen käyttö on runsasta sosiaalisessa mediassa. MKN Keskus järjesti Puunhalausviikon yhteistyössä Viherympäristöliiton ja Luonnonvarakeskuksen kanssa.

Rahoitus: OKM

Neliometri pellavaa -hanke

Maa- ja kotitalousnaiset olivat mukana vuonna 2022 aloitetussa Taitoliiton vetämässä Ruotsista alkunsa saaneesta *Neliometri pellavaa* -hankkeessa. Projektilla tarjosi mielenkiintoista yhteisöllistä tekemistä ja perinteisten taitojen siirtämistä seuraaville sukupolville. Vuoden 2022 aikana oli yhdistysten ja yksityisten toimesta kasvatettu ja korjattu pellavia sekä aloitettu pellavan käsittelytyöt. Hankkeen nimestä huolimatta noin 20 yhdistyksellä oli aarin kokoinen viljelyala, josta riitti jo enemmän satoa työstettäväksi. Vuonna 2023 huhtikuussa järjestettiin kehruuwebinaari, joka keräsi runsaasti kuulijoita. Vuoden aikana järjestettiin myös kaksi yhteispohjoismaista pellava-aiheista webinaaria. Yhdistykset järjestivät pellavan jatkoystötapahtumia mm. Maskussa ja Kajaanissa. Maskusta retkeiltiin myös Sarka Maatalousmuseon Pitkiä pellavia -näyttelyyn. Kajaanissa viljeltiin pellavaa myös toimintakertomusvuonna.

Rahoitus: OKM, yhdistykset

*Taidon siirtoa jälkipolville. Pellavan lihtauksessa irrotetaan päästäreet kuidusta. Kuva Petri Hömppi
Häkälällä erotetaan karkeammat rohdinkuidut pehmeimmistä ja pidemmistä aivinakuiduista. Kuva: Tuuli Mäkinen*

Barentsin alueen vieraslajikasvitorjunta ja -työ

Aloitimme toukokuussa työskentelyn Luonnonvarakeskus (Luken) vetämässä Haitalliset vieraslajit Barentsin alueella -hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on Barentsin alueen kansalaisten ja paikallistoimijoiden kouluttaminen ja aktivointi haitallisten vieraslajien hillintään. Olemme hankkeessa mukana toteuttamassa vieraslajikasviosuutta kunta- ja paikallistoimijoille. Toimintavuoden aikana tuotimme hankkeelle mm. blogikirjoituksia, järjestimme kansainvälisen webinaarin, jossa oli mukana 83 osallistujaa Suomesta, Ruotsista ja Norjasta, kävimme puhumassa vieraslajikasveista Kuntamarkkinoilla, aloitimme kansainvälisten suhteiden luomisen yhteistyön kehittämiseksi ja käynnistimme vuoden 2024 tapahtumien ja materiaalien tuottamisen.

Rahoitus: Luonnonvarakeskus (Luke) / ulkoministeriö, Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen hanketoiminta (IBA-rahoitus)

Voimajohtoalueiden hoito

MKN Maisemapalveluiden yhteistyö voimajohtoalueiden perinneympäristöjen kehittämisessä jatkui jo kuudetta vuotta. Maanomistajien kiinnostus voimajohtoalueiden luonnon monimuotoisuuden kehittämiseen ja Fingridin perinneympäristöjen hoidon tukeen lisääntyi vähitellen.

Rahoitus: Fingrid

Teema 4 Suomi kutsuu kylään

Toimintavuoden aikana lisättiin yleistä tietoisuutta kulttuuriympäristön arvoista ja mahdollisuuksista, arvokkaista maisema-alueista, paikallisesta kulttuuriperinnöstä, ruokaperinteestä, tavoista, taidoista ja historiasta monimuotoisesti sekä edistettiin näistä lähtevää aitouteen perustuvaa kestävästä yrittäjyyttä. Yhteisöllisyyttä vahvistettiin yhteisillä tapahtumilla ja tempauksilla.

Maaseutuyrittäjyyden edistäminen, näkyvyyden vahvistaminen ja yrittäjien osaamisen vahvistaminen

Suomi tarjoaa lukuisia vierailemisen, kokemisen ja aistimisen arvoisia reittejä, kulttuuriympäristöjä, maisemia, rakennuksia, ilmiöitä, tapahtumia, makuja ja palveluja sekä tutustumisen arvoisia ihmisiä. Tarjolla on kylä asukkaineen ja kylätapahtumineen, luonto- ja maisemakohteita, kulttuuria, kansantietäjiä ja tarinankertojia, paikallisia makuja, maakuntien erikoisuuksia, näyttelyitä, toreja, pop up -tapahtumia, aktiviteetteja ja majoitusvaihtoehtoja majataloista maisemaigluihin.

Kotimaanmatkailu on suosittua, ja erilaiset elämyspalvelut ovat kysytyjä. Piirikeskusten asiantuntijat edistävät yritysten verkostoitumista ja yhteistyötä. Yrittäjien ja yrittäjiksi haluavien osaaminen vahvistetaan.

#MaaseudunSankarit -teeman alla nostettiin maaseudun yrittäjiä ja yritysten tarinoita esille eri medioissa vuoden aikana. Tavoitteena oli nostaa esille maaseudulla toimivien yritysten monipuolisuutta.

Rahoitus: OKM

Impin päivä 11.6.2023

Impin päivää kannustettiin viettämään järjestön juhluvuoden hengessä ja esimerkiksi kutsumaan vanhempia jäseniä kertomaan toiminnasta aiemmin. Osa yhdistyksistä järjesti Impin päivän tapahtumansa perinteisesti, useimmiten liikuntatapahtumana.

Saarijärvellä vietettiin Impin päivää luonnossa, kuva: Pirjo Luotola. Etelä-Savon mkn piirikeskus järjesti lähes 100 osallistujaa koonneen tilaisuuden, jossa muistettiin pitkään järjestötyötä tehneitä jäseniä, kuva: Eeva Lahtinen

Viljakansaaren Maa- ja kotitalousseuran väki vierailivat Mustilan arborentumissa, kuva: Satu Valtonen. Tourun maa- ja kotitalousseuralaiset pyöräilivät Impin päivänä, kuva: Oili Jokinen.

Yhdistysten kekritapahtumat

Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen toteuttaessa kekriä pääasiallisesti somekanavissa, kannustimme yhdistyksiä järjestämään konkreettisia kekritapahtumia 90-vuotisjuhlahengessä ja kertomaan kekristä.

Yhdistykset järjestivät kirkkopyhiä, myivät tuotteita torilla ja järjestivät kekrimarkkinoita muiden tahojen kanssa. Kekrilounailla ja -päivällisillä tarjottiin sadonkorjuun herkkuja. Muutamiiin tapahtumiin oli rakennettu olkinen kekripukki poltettavaksi pimeässä illassa.

Taipalsaaren kekritapahtumassa oli työnäytös kehräämisestä. Kuva: Heli Sahlman

Hämeenkosken kekrijuhlassa nautittiin maukkaasta ruoasta sekä juhlaohjelmasta. Kuvat: Rauni Miettinen

Elävän perinnön kansallinen luettelo

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi lokakuussa 22 uutta kohdetta Elävän perinnön kansalliseen luetteloon, <https://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi/>. Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n, Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten sekä kahden perinteen harjoittajan esittämä riukuaidan rakentaminen oli yksi näistä kohteista. Riukuaidat ovat osa perinteistä kulttuurimaisemaa.

Kansalliseen luetteloon lisättiin myös talkooperinne, minkä esittivät yhdessä Satakunnan museo, Suomen Kotiseutuliitto, Marttaliitto ja Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry. Talkoot on Suomessa vuosisatojen perinteet omaava vapaaehtoisen työn muoto ja tärkeä osa suomalaista kansanperinnettä. Talkoita järjestää valtava kirjo erilaisia yhdistyksiä, organisaatiota ja yksityishenkilöitä. Vuosittain talkoovoimin tehdään lukemattomia urheilu-, musiikki- ja kulttuuritapahtumia sekä erilaisia hankkeita. Talkoille on tyypillistä tietyn yhteisön yhteen kokoontuminen, yhdessä tekeminen ja talkooväen kestitys.

Rahoitus: OKM

Kansainvälinen maisemapäivä

Kansainvälistä maisemapäivää vietetään vuosittain 20.10. Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen vuosipäivänä. Euroopan neuvoston maisemayleissopimuksen tavoitteena on suunnitella, hoitaa ja suojella kaikenlaisia maisemia. Sopimus kannustaa kaikkia osallistumaan maisemien tarkasteluun ja niitä koskevaan päätöksentekoon. Euroopan neuvoston maisemayleissopimus on ensimmäinen kansainvälinen sopimus, joka koskee pelkästään maisemaa.

Kansainvälistä maisemapäivää vietettiin vuonna 2023 seitsemättä kertaa. Maisemapäivä on myös osa Euroopan kulttuuriympäristöpäivien ohjelmaa. Maisemapäivän vakiintuneeseen viettoon liittyy #arkimaisema-

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

valokuvakilpailu, maisemasymposium ja ohjatut maisemakävelyt. Vuonna 2023 maisema-asiantuntijat järjestivät eri puolilla Suomea seitsemän kävelytapahtumaa.

Maisemapäivän järjestelyistä vastasivat ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, Suomen Kotiseutuliitto, Museovirasto, Viherympäristöliitto ja MKN Keskus.

Rahoitus: SYKE ja ympäristöministeriö

Maa- ja kotitalousnaisten 90-vuotisjärjestöjuhla

Juhlakuvat: Kirsi Haapamatti

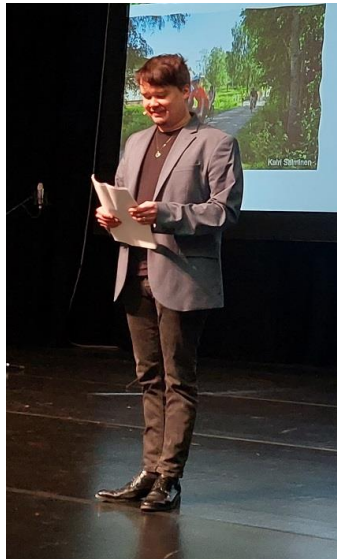
Maa- ja kotitalousnaisten 90-vuotisjuhlavuoden vietto huipentui Jyväskylässä 18.11. 2023 vietettyyn järjestöjuhlaan. Lämminhenkinen, koskettava ja paljon naurua sisältänyt juhla keräsi 300 juhlijaa. Ennen juhlaa oli pidetty Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n varsinainen kokous.

Juhlaväki tutustui ajankohtaiseen toimintaan ja seurustelemaan juhlatorille ennen ja jälkeen juhlan.

Vappujen lauluuyhtye Tuulantein toimiessa esilaulajina laulettiin aluksi Maa- ja kotitalousnaisten laulu. Myöhemmin kuultiin lisää Tuulantein musisointia.

Juhlaväen toivotti lämpimästi tervetulleeksi Maa- ja kotitalousnaisten juuri kolmannelle kaudelle valittu puheenjohtaja Mervi Mäki-Neste. Puheenjohtaja kertoi puheessaan järjestön tehtävästä ennen ja nyt.

Maalaiskirjailija Antti Heikkinen johdatteli ohjelmaa leppoisasti eteenpäin ja loi juhlaan lämpimän tunnelman.

Professori Laura Kolben juhlaesitelmä valotti naisten merkitystä järjestötoiminnassa ja yhteiskunnassa historian juoksussa.

Valtiovallan tervehdyksen toi maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah. Hänen muistoissaan maa- ja kotitalousnaisten järjestämistä tilaisuuksista tiesi, että ne onnistuvat. Ministeri painotti järjestön tekemää neuvontatyön tarvetta sekä yhteisöllisyyden tuomaa hyvinvointia ihmisille.

Pöljän-Kehvon kalevalaisten mua ja metsätalousnaisten hallituksen jäsenen Tyyne Kettusen saapuessa lavalle, sai yleisö nauraa mahat kippurassa esityksen alusta loppuun saakka. Tyyne käsitteli niin järjestötoiminnan kuin sotenkin haasteita ja kiemuroita huimaavan hausalla tyylillään. Lisäksi hän oli kyllästynyt pakasterasioiden ja niiden kansien epäsopivuuteen ja ehdotti asian korjaamiseksi kansallista pakastusrasioiden standartisoimishanketta.

Kaikki hyvä loppuu aikanaan, totesi järjestön toiminnanjohtaja Christell Åström loppusanoissaan. Samalla hän totesi, että Maa- ja kotitalousnaisten teemat ovat ajankohtaisempia kuin koskaan.

Juhlan jälkeen oli kakkukahvien aika ja tovi seurusteluun.

Kansallismaisema – suomalaisen maiseman kuva -hanke

Muinaisjännösten hoidon osaamisrinki kokoontui Turun seudulla lokakuussa 2023 ja jalkautui maastoon. Kuva: Leena Lahdenvesi-Korhonen.

Maiseman muutoksessa mukana valokuvaus- ja viestintähankkeen tavoitteena oli lisätä yleistä tietoisuutta valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista ja samalla läheisen ja arvokkaan kulttuuriympäristön arvoista ja hyödyntämismahdollisuuksista. Tavoitteena oli kuvaamalla maiseman muutoksia tuoda esille maiseman monet muodot. Maisemat ovat jatkuvassa muutostilassa. Tavoitteena oli myös paikallisesti

nostettujen esimerkkien kautta innostaa toimijoita hyödyntämään arvokkaita maisema-alueita sekä esitellä niitä suurelle yleisölle myös houkuttelevina yritys- ja asuinpaikkona.

Hankkeessa kuvattiin uudelleen 230 maisemakohtetta 17 kansallismaisemassa Ahvenanmaalta Lappiin. Aineistosta tuotettiin artikkeleita ja videoita hankkeen sivuille www.maajakotitalousnaiset.fi/maisemanmuutos sekä somekanaviin. Kuvaparit ovat esillä Maa- ja kotitalousnaisten sekä Kylään maisemaan Facebook sekä Instagram -somekanavissa. Niihin on reagoitu ja ne ovat tavoittaneet yhteensä jo yli 40 000 seuraajaa.

Aineistoista tehtiin lehtijuttuja julkaistavaksi Koti ja maaseutu -lehdessä vuonna 2024. Valokuvauksesta ja muutamista kohteista laadittiin artikkeli myös julkaistavaksi Saksassa. Artikkelin käännettiin saksaksi ja se julkaistiin Deutsch-Finnische Rundschau -lehdessä. Yle julkaisi verkkosivuillaan kansallismaisema-aiheisen artikkelin ja hankkeen tuloksia joulukuussa 2023.

Rahoitus: ympäristöministeriö

Kuntia kulttuuriympäristöohjelmien tekoon kannustavan opasmateriaalin tuottaminen

Hankkeessa tuotettiin vuonna 2009 julkaistulle *Kulttuuriympäristöohjelma - miksi ja miten* -oppaalle täydentävänä aineistona Oman ympäristön menestystekijät esille - Ideakortit. Ideakortit olivat esillä ja ne julkaistiin Kuntaliiton järjestämällä Kuntamarkkinoilla syksyllä 2023.

Ideakortit tarjoavat hyviä vinkkejä nopeasti silmäiltävässä muodossa. Ne esittelevät kulttuuriympäristöohjelmien hyötyjä, erilaisia tapoja tehdä ohjelma, resursointia, osallistumista, aineistoja ja ohjelman saattamista laajaan käyttöön. Ideakortteja voivat käyttää kunnat, maakunnat, kotiseutuyhdistykset ja muut kulttuuriympäristötoimijat. Ideakortit pohjautuvat asiantuntijahaastatteluihin ja kirjallisiin lähteisiin.

Rahoitus: ympäristöministeriö

1 Kulttuuriympäristö-ohjelman hyödyt

Hoidettu kulttuuriympäristö lisää ihmisten hyvinvointia, tarjoaa elinkeinomahdollisuuksia ja paikallisia ylpeyden aiheita. Kulttuuriympäristöohjelmat ovat menestystarinoita. Ne kokoavat yhdessä valitut ja tärkeäksi koetut kulttuuriympäristön ominaispiirteet. Ohjelma on myös suunnitelma, miten kulttuuriympäristöä voidaan hoitaa ja hyödyntää kestävästi ja ilmastoviisaasti.

4 Näin saat kaikki mukaan

Hyvän ympäristön suunnittelu, päätöksenteko ja toteutus tarvitsevat monenlaista asiantuntemusta ja näkökulmia. Paras lopputulos syntyy, kun alueen erilaiset toimijat ovat mukana alusta alkaen. Samalla tieto ohjelmasta leviää.

2 Monta tapaa tehdä ohjelma

Ohjelmatyölää voidaan luoda uusia toimintatapoja, tarjota tietoa ja avata näkökulmia omaan ympäristöön. Ohjelmien vahvuus on yksilöllisyydessä. Jokainen tekee oman näköisensä ohjelman. Kunnan, maakunnan, kotiseutuyhdistyksen, kulttuuriympäristökohteiden omistajan tai muun ohjelman tekijän omat tarpeet ja tavoitteet määrittävät ohjelman sisällön, rajauksen ja muodon. Kun ohjelma tai ohjelman osat on käsitelty ja hyväksytty yhdessä, siitä tulee yhteinen tahtotila.

5 Ajantasaisesta aineistosta vaikuttava ohjelma

Kulttuuriympäristöä koskevat inventoinnit, selvitykset ja suunnitelmat ovat kulttuuriympäristöohjelman perusaineistoa. Näiden lisäksi ohjelmaa varten kootaan usein paikallista, aiemmin dokumentoimatonta tietoa.

3 Näin suunnittelet

Kulttuuriympäristöohjelman kokoaminen on laaja ja antoisa tehtävä. Resurssit varataan niin ohjelman laatimiseen kuin sen aktiiviseen toteuttamiseen. Jos päivitettävää aineistoa on runsaasti, ohjelman voi tehdä myös pienimuotoisissa.

6 Valmis ohjelma kaikkien käyttöön

Kun ohjelma on helposti saatavilla, kaikki voivat hyödyntää ja toteuttaa sitä. Ohjelmasta viestitään aktiivisesti tekemisen aikana. Viestintään kannattaa panostaa erityisesti, kun ohjelma on valmis.

Oman ympäristön menestystekijät esille – Ideakorttien pysyvä osoite on: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230911122379>. Ideakortit kuvitti Pekka Rahkonen.

Yhteiset koulutustilaisuudet ja kehitystyö

Maa- ja kotitalousnaisten johdon tilaisuudet

Vuoden 2023 aikana pidettiin kerran kuukaudessa ajankohtaiskatsaus MKN piirikeskusten toiminnanjohtajien kanssa.

Maa- ja kotitalousnaisten johdon kesäseminaari järjestettiin Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoella 6.–7. kesäkuuta. Tilaisuuteen osallistui MKN Keskuksen hallituksen jäseniä ja työntekijöitä sekä MKN:n piirikeskusten toiminnanjohtaja ja puheenjohtaja. Päivien aikana tutustuttiin Etelä-Pohjanmaan MKN:n piirikeskuksen toimintaan alueella. Seminaarissa keskusteltiin järjestön ajankohtaisista asioista ja suunniteltiin tulevan vuoden toimintaa.

MKN:n toimihenkilöiden koulutuspäivät toteutettiin vuoden aikana asiantuntijaryhmittäin.

Järjestön sisäisen yhteistyön kehittäminen

Vuoden aikana MKN Keskus jatkoi kaikille MKN asiantuntijoille lähetettävän ajankohtaiskirjeen laadintaa. Ajankohtaiskirjeessä kerrotaan lyhyesti MKN Keskuksen ajankohtaisista, työn alla olevista asioista. Lisäksi Maa- ja kotitalousnaisten hallituksen aloitteesta pidettiin maaliskuussa ja lokakuussa MKN piirikeskusten luottamushenkilöille kohdistetut ”MKN iltakahvit” Teamsissä. Näillä toimenpiteillä on pyritty lisäämään tiedon kulkua ja avoimuutta Keskuksen ja piirikeskusten välillä.

MKN ruoka-asiantuntijat

Ruoka-asiantuntijat pitivät vuoden aikana kuusi kertaa Teams-tapaamisia, joista viimeinen oli kaikille asiantuntijoille yhteinen tekoälykoulutus. Tapaamisissa käytiin läpi ajankohtaisia asioita, mietittiin koulutus- ja ruokakurssitarpeita sekä uusien kurssien sisältöjä, kuultiin ruokakasvatuksesta ja ravitsemuksesta mm. pohjoismaisista ravitsemussuosituksista ja niiden pohjalta tehtävien kansallisten suositusten kuulumisista.

MKN maisema

Maisema-asiantuntijat kokoontuivat vuoden aikana kymmenen kertaa yhteisiin kehityspalaveriin. Maiseman tuotekehitystiimi kokoontui kaksi kertaa ja viestintätiimi kolme kertaa.

MKN yritys

Yritysasiantuntijat kokoontuivat vuoden aikana viisi kertaa yhteisiin kehityspalaveriin. Vuoden aikana jatkettiin yhteistyötä ProAgrian ja MKN:n yritysasiantuntijoiden välillä järjestämällä 8 kpl yhteisiä yritysasiantuntijapalavereita sekä Yritys Case -tilaisuuksia, joissa nostettiin esiin eri keskustusten yritysneuvontakokemuksia ja keskusteltiin niistä. Marraskuun lopussa järjestettiin Yritys-, talous- ja tilipalveluasiantuntijoiden yhteiset kehittämispäivät Tampereella. Tilaisuuteen osallistui yli 40 asiantuntijaa. Päivien palaute oli myönteinen.

Maa- ja kotitalousnaisten järjestötoiminta

Osaava yhdistys -webinaarit

Keväällä pidettiin kaksi järjestöwebinaaria, joissa käsiteltiin maa- ja kotitalousnaisten järjestön rakennetta ja toimintaa, sääntöasioita, luottamushenkilöiden tehtäviä, hallituksen toimintaa ja yhdistyksen toiminnan ylläpitämistä, kokouskäytäntöjä sekä järjestön ajankohtaisia asioita. Seuraavalle vuodelle siirtyy webinaari, jossa käsitellään viranomaisiin, kuten verottajaan kohdistuvia yhdistyksen velvoitteita, lakiuudistuksia ja hankkeisiin liittyviä asioita. Osallistujia oli noin 30 kummassakin webinaarissa.

Opintomatka puutarhamessuille Tukholmaan

Maaliskuussa matkattiin Tukholmaan Pohjoismaiden suurimmille puutarhamessuille. Matkalaisia oli 73 henkilöä. Ennen laivan lähtöä puheenjohtaja Mervi Mäki-Neste toivotti vieraat tervetulleeksi matkalle ja näyttelijä, hyvinvointialan yrittäjä, Satu Silvo puhui mukaansa tempaavasti aiheesta Mielen puutarha -tunnista tunteesi, tarpeesi ja toiveesi. Messuilla oli paljon nähtävää ja työpajoissa saattoi myös itse osallistua pieneen tekemiseen. Aikaa vietettiin myös yhdessä laivan herkuista ja ohjelmista nauttien sekä seurustellen toistemme kanssa.

Kuvat: vasemmalla Susanna Winqvist, alapuolella

Helena Velin

Maakunnallisen vuoden maa- ja kotitalousnaisen tai aktiivisen toimijan palkinnot

Lähes jokaisessa piirikeskuksessa valittiin maakunnittain aktiivinen, järjestön toimintaa tunnetuksi tekevä ja muita toimintaan kannustava sekä yhteisöllisyyttä edistävä vuoden maa- ja kotitalousnainen, maaseudun mies, yhdistys tai toimijatiimi. Tunnustusten saajat olivat:

- Etelä-Pohjanmaa: Hanna Helander, Ylistaron Hanhikosken Maa- ja kotitalousnaiset, Ylistaro
- Etelä-Savo:
 - tiimi Virpi Valkonen ja Terttu Painokangas Rantasalmen eteläinen maa- ja kotitalousseura, Rantasalmi
- Etelä-Suomi:
 - Etelä-Karjala: Teija Arponen, Taipalsaaren Maaseutunaiset, Taipalsaari
 - Häme: Jaana Kivikko, Luolajan maa- ja kotitalousnaiset, Hämeenlinna
 - Kymenlaakso: Ritva Siltanen, Valkealan maa- ja kotitalousnaiset, Kouvola
 - Pirkanmaa: Terhi Valkeejoki, Längelmäen maa- ja kotitalousnaiset, Orivesi
 - Uusimaa: Pertti Tetri, Ahdenkallion seudun Maamiesseura, Hyvinkää

- Itä-Suomi:
 - Kainuu: Soili Hypén ja Tuuli Mäkinen, Itä-Suomen mkn piirikeskus, Kajaani
 - Pohjois-Karjala: Maija-Liisa Pietarinen Outokummun maa- ja kotitalousseura, Outokumpu
 - Pohjois-Savo: Anna Mönkkönen Vehmersalmen maa- ja kotitalousnaiset, Kuopio
- Keski-Pohjanmaa: Aino Niskakoski, Reisjärven Leppälahden maa- ja kotitalousnaiset, Reisjärvi
- Keski-Suomi:
 - Aira Kivelä, Petäjaveden Maa- ja kotitalousnaiset, Petäjävesi
 - Satu Hiuspää-Hiltunen, Saarijärven Maa- ja kotitalousnaiset, Saarijärvi
- Lappi: Emmaleena Havela, Pello
- Länsi-Suomi:
 - Elisa Rantala, Alastaron maaseutunaiset, Loimaa
 - Tarja Kiviniemi, Loimaan Orisuon maa- ja kotitalousnaiset, Loimaa
 - Tarja Ala-Hakula, Euran maa- ja kotitalousnaiset, Eura
- Oulu:
 - Anne Nygård, Siikajoen Maa- ja kotitalousseura, Siikajoki
 - Yppärin Maa- ja kotitalousnaiset, Pyhäjoki

Valintaprosessin ja palkitsemisen rahoittavat piirikeskukset.

Järjestötuotteet ja jäsenedut

MKN Keskus hankkii ja myy erilaisia välitystuotteita toimintansa tukemiseksi. Valikoimaa pyritään jatkossa rajaamaan tyypillisiin järjestötuotteisiin, jotka muun muassa edistävät järjestön näkyvyyttä.

Vuonna 2022 ennakkotilatut lähes 450 järjestöhupparia toimitettiin keväällä ja toivomuksesta järjestettiin loppuvuodesta uusi ennakkotilaus, jolloin myytiin vielä lähes 200 hupparia.

Jatkossa keskitymme saamaan jäsenetuja jäsenistölle eri yrityksistä. Loppuvuodesta solmittiin jäsenetusopimus Kultakeskuksen ja Lapuan Kankureiden kanssa.

Viestintä ja markkinointi

MKN Keskuksen viestinnän kärjet toimintavuonna nousivat strategian teemoista:

- suomalaisen ruoan sankaritarinat
- ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta
- monimuotoinen luonto
- Suomi kutsuu kylään

Vuonna 2023 viestintää hoiti viestintäpäällikkö. Viestintää työllisti erityisesti juhluvuosi. Media-, hanke-, sisäisen- ja jäsenviestinnän lisäksi viestintä osallistui Koti ja maaseutu -lehden sisällön tuottamiseen ja avusti oikoluvussa.

Sisäinen viestintä ja jäsenviestintä

Sisäisen viestinnän tehostamiseksi kehitettiin ProAgrian kanssa vuonna 2022 yhteistyössä käyttöön otettua SharePoint-pohjaista intranet-sivustoa. Sisäisen viestinnän tärkeänä kanavana toimi edelleen Microsoft Teams (tiimityöskentely, etäkokoukset), lisäksi sähköpostilla lähetettiin säännöllisesti MKN Keskuksen ajankohtaiskirjeitä kaikille MKN-asiantuntijoille. Sisäistä viestintää ja yhteistyön tehostamista pyrittiin parantamaan myös muilla *face to face*-tapaamisilla resurssien sallimisissa puitteissa (ks. osio Yhteiset koulutustilaisuudet ja kehitystyö).

Järjestötoiminnasta viestittiin keväällä ja syksyllä lähteneessä yhdistyskirjeessä, Maa- ja kotitalousnaisten kotisivuilla ja sosiaalinen median kanavilla. Erityisesti Me Maa- ja kotitalousnaiset -Facebook-ryhmän suosio jatkuu ja ryhmän koko oli vuodenvaihteessa lähes 1 900 jäsentä (+100 viime vuodesta). Jäsenasioista viestittiin myös Koti ja maaseutu -lehdessä ja ProAgrian jäsenlehdissä.

Mediaviestintä ja -näkyvyys

Merkittävää medianäkyvyyttä saatiin juhluvuoden kunniaksi Helsingissä 7.9.2023 järjestelyllä Monimuotoinen maaseutu saapuu kaupunkiin -tapahtumalla. Tapahtumaan oli kutsuttu mediaa kohdennetusti ja paikalle saapui MTV3:n Huomenta Suomi -ohjelma tekemään suoraan lähetystä. Huomenta Suomen toimittaja haastatteli MKN Keskuksen järjestöpäällikkö Helena Veliniä ja Keski-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntija Mirja Pummilaa. Haastattelun aikana esille nostettiin järjestön tekemä laaja työ ruoka- ja ravitsemusasioissa, varautumisessa sekä ympäristöasioissa. Noin 10 minuuttinen lähetys oli suora ja taltiointiin voi katsoa [MTV3-katsomosta](#).

Huomenta Suomen toimittaja haastattelemassa MKN Keskuksen järjestöpäällikkö Helena Veliniä.
Toimintavuonna median seurantapalveluun nousi noin 2 500 hakusanaperusteista mediaosumaa (n. -28 %).

ePressi-palvelun kautta lähetettiin vuoden aikana 18 mediatiedotetta/kutsua. Media tarttui erityisesti ruoka-aiheisiin tiedotteisiin.

- 11.12.2023 Laidunkulttuurin ylläpito Kolilla toi voiton Vuoden maisemateko 2023 -kilpailussa*
- 7.12.2023 Sieniä talven juhliin*
- 20.11.2023 MKN Keskuksen hallitukseen uusia jäseniä – tunnustuspalkinto Keski-Suomeen
- 13.11.2023 Mediakutsu: MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä – Jyväskylässä juhlitaan 18.11.
- 12.10.2023 Maisemien lumoa maisemapäivänä 20.10. - tervetuloa ohjatuille kävelyille
- 11.10.2023 Kekri - nostetta lähiruoalle ja kipinää yhteisöllisyyteen*
- 10.10.2023 Monipuolinen päärynä
- 4.9.2023 Kutsu Narinkkatorille: Monimuotoinen maaseutu saapuu kaupunkiin 7.9.2023
- 17.8.2023 Viinirypäleitä pizzaan ja torttuun
- 6.6.2023 Sesongissa nyt: mangoldi ja muut rapsakat lehtivihannekset
- 22.5.2023 Luonnon monimuotoisuuden tukemiseen löytyy konkreettisia keinoja
- 11.5.2023 Kääräise sapaalautanen kisakatsomoon – niinku Cha-cha-cha
- 31.3.2023 Kuminää kaalin ja kalan kaveriksi*
- 2.3.2023 Itkettävän ihana sipuli*
- 9.2.2023 Vuoden maisemateko -kilpailu hakee merkittäviä luontotekoja
- 2.2.2023 MKN luottaa: Suomi kasvaa vegetä
- 17.1.2023 Tattarilla ja kvinoalla vaihtelua ruokavalioon*

11.1.2023 MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä – ja matka jatkuu
* *Eniten mediaosumia saaneet tiedotteet*

Tiedotteiden keskimääräinen avausprosentti oli noin 24 prosenttia.

Tässä on paras tapa sipulin pilkkomiseen: Ei kyneleitä!

MTVUutiset.fi 3.3.2023

Sipuli on yksi suomalaisen keittiön perusraaka-aineista ja muodostaa monen tutun ruokalajin perustan. Suomalaisissa ruokakaupoissa myydyimpiä sipuleita ovat tavalliset keltasipulit sekä punasipulit. Henkeä kohti syömme sipuleita noin viisi kiloa vuodessa. Maa- ja kotitalousnaisilta kerrotaan nyt tie...

[Itkettävän ihana sipuli](#)

[→ Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Tavoittavuus: 2,4 milj.

Eniten huomiota sai sipulitiedote (11 mediaosumaa). Aiheesta uutisoi mm. MTV 3 ja Maaseudun tulevaisuus.

Haluaisitko pilkkoa sipulin ilman kyneleitä? Ota...

Radio Nova 4.3.2023 Uusi

Maa- ja kotitalousnaiset ovat jakaneet omat vinkkinsä kotikokkien avuksi. Sipuli tunnetusti itkettää ja laittaa kotikokin nenän vuotamaan. Kun sipulin rakenne rikkoontuu, käynnistyy kemiallinen reaktio ja kyneleitä muodostavia rikkiyhdisteitä vapautuu. Omia kyneleitään on kuitenkin mahdollista sää...

[Itkettävän ihana sipuli](#)

[→ Lue artikkelin tiivistelmä](#)

Tavoittavuus: 134 t.

Maa- ja kotitalousnaisten sipulivinkkejä jaettiin myös Radio Novassa ja The Voicella.

Kekriä voi juhlistaa vaikka kurpitsakakulla tai nyttäreillä – tietokirjailija kertoo, millaisia sadonkorjuujuhlan perinteitä hänellä on

Kekrin juhlinta kumpuaa eurooppalaisesta maatalouskulttuurista.

Jaa artikkeli

Suklaisen kurpitsakakun lopominen on yksi tapa juhlistaa kekriä. Kotimainen lähiruoka nousee kunniaan pöydässä. Kuva: Sanne Katinen

Lukemisto | Kulttuuri 16.10.2023 23:00

Janica Pörhönen

Monen syksyn kuuluu kekriin vietto. Kekri on sadonkorjuun valmistumisen ja työvuoden päättymisen juhla.

Eri yhteisöt järjestävät syyskuun lopulta marraskuun alkuun lähiruokamarkkinoita- ja myyjäisiä, kekinrock-konsertteja ja tullejuhlia eri puolilla Suomea. Kekri jatkuu aina Mikkelinpäivästä Pyhäinpäivään asti.

"Kekriä voi juhlistaa lähiruokaa kunnioittavalla kekrilounaalla tai vaikkapa nyttikesteillä. Tunnelmaa voi luoda kynttilöillä ja askartelemalla itse kotoiset somisteet ekologisista luonnon materiaaleista. Kekrissä yhdistyvät suomalainen ruoka ja yhteisöllisyys kaupallisuuden sijasta", sanoo järjestöpäällikkö **Helena Velin** Maa- ja kotitalousnaisten Keskusten tiedotteessa.

Kekrin juhlinta kumpuaa vuosituhsia vanhasta eurooppalaisesta

Palkinnot

Kolin laidunkulttuurille valtakunnallinen maisematekopalkinto

Maa- ja kotitalousnaiset vaikuttivat Kolin laidunnuksesta ja paimenviikosta tehdystä videoesityksestä.

Kuuntele juttu 0:53

Itäsuomenkarja eli kyytöt ovat oivia perinnemaiseman hoitajia. Kuvituskuva. Kuva: Anna-Kaisa Brenner / Yle

TARJA LAITINEN

11.12.2023 13:24

Jaa

Laidunkulttuurin ylläpito Kolilla on voittanut vuoden maisemateko -kilpailun.

Maa- ja kotitalousnaisten valtakunnallisessa kilpailussa Tmi Satuhaan eli **Mariko Lindgrenin** järjestämä laidunnus ja **Ritva Paanasen** videoesitys modernin paimenen lomaviikosta Kolin Lakkalassa vakuuttivat kilpailuraadin.

MKN:n kekristä kertova tiedote poiki jutun mm. Maaseudun tulevaisuuteen.

Vuoden maisemateko 2023 -kilpailun voittajasta uutisoivat mm. Yle, Ylä-Karjala ja Lieksan lehti.

Medialle annettiin vinkkejä haastateltavista henkilöistä ja juttuteemoista. Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat saivat hyvin näkyvyyttä valtakunnallisesti Narinkkatorin tapahtuman lisäksi mm:

- 1.6. ruoka-asiantuntija Suvi Malin Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisten oli suorassa lähetyksessä puhumassa villiyrteistä MTV3:n Viiden jälkeen -ohjelmassa.
- 26.8. ruoka-asiantuntija Janita Kylänpää Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten oli MTV Uutiset Liven suorassa lähetyksessä puhumassa sienistä. [Tallenne](#) on edelleen katsottavissa MTV:n sivuilla.

Ensikertalaisen opas – näillä vinkeillä keltanokka pärjää sienimetsässä

Janita Kylänpää MTV Uutiset Liven toimittajan kanssa sienimetsällä.

- Ylen Puoli seitsemän -ohjelma teki [jutun](#) kansallismaisemista ja hyödynsi siinä MKN Keskuksen Maiseman muutoksessa mukana -hankkeen materiaaleja ja haastatteli MKN Keskuksen kehitysjohtaja Leena Lahdenvesi-Korhosta. Aiheesta kirjoitettu artikkeli oli esillä myös saksalaisessa Deutsch-Finnische Rundschau -lehdessä.

PUOLI SEITSEMÄN Luonto

Miltä voisi näyttää tulevaisuuden kansallismaisema? Katso, miten maisemat ovat muuttuneet vuosien saatossa

Kansallismaisemat ovat osa suomalaista identiteettiä. Kaupungistuminen ja vihreä siirtymä muokkaavat yhteiskuntaa jatkuvasti, jonka seurauksena myös kansallismaisemat voivat muuttua.

Kuuntele juttu 6:53

Kuva: Volker von Bonin, Museovirasto / Martina Motzbüchel, MKN Keskus

TERO KARHU

26.12.2023 18:15

Jaa

Eri väristen puutalojen rivistö värittää maisemaa, kun saavumme pientä kävelytieltä pitkin Helsingin Viikissä sijaitsevaan Eko-Viikkiin ihastelemaan

Yle hyödynsi Kansallismaisema-artikkelissaan MKN Keskuksen materiaaleja ja maisematietoutta.

LEENA LAHDENVESI-KORHONEN

Auf den Spuren eines deutschen Landschaftsfotografen in Finnland

Martina Motzbüchel fotografiert den Wandel der finnischen Kulturlandschaften

Die Fotografin Martina Motzbüchel dokumentiert finnische Kulturlandschaften schon seit über zwanzig Jahren. Sie ist nicht die erste Deutsche, die von der Landschaft Finnlands beeindruckt ist: Volker von Bonin (geb. 1924 in Köln, gest. 2006 in Helsinki) hat als freiberuflicher Fotograf schon seit den 1950er Jahren Finnland in Bildern festgehalten.

Martina kam Anfang 2001 als Austauschstudentin an die Hochschule für Kunst und Design Helsinki (damals noch Taide- teollinen korkeakoulu TaIK, heute Aalto-Universität) – zuerst für ein halbes Jahr. Aus den geplanten sechs Monaten wurde dann ein Master-Studium an der TaIK. Seit 2006 lebt die Fotografin zusammen mit ihrem Mann, ebenfalls Fotograf, in Siuntio, einem kleinen Ort 50 Kilometer westlich von Helsinki.

Schon während des Studiums in Finnland begeisterte sie sich für die finnischen Kulturlandschaften, denn diese stehen im krassen Gegensatz zu dem Umfeld, in dem Martina aufgewachsen ist: dem Ruhrgebiet. Ziemlich bald wurde sie Mitglied des Teams um Dr. Tapio Heikkilä und seines Projekts Visuaalinen maisematuotanto, welches seit 1996 die Landschaftsveränderungen der finnischen Kulturlandschaften dokumentiert. Auch ihre Abschlussarbeit Field Studies behandelt die Ästhetik der von Menschenhand geformten Agrarlandschaft Finnlands.

Seit 2020 arbeitet Martina mit dem Maa- ja Kotitalousnaisten Keskus ry (Zentrum der Land- und Hauswirtschafts-frauen) zusammen. In den letzten drei Jahren ist während dieser Kooperation ein besonderes Fotoprojekt entstanden: 80 historische Fotografien wurden aus dem Online-Archiv Finna.fi ausgewählt. Diese Bilder, zeitlich einzuordnen zwischen der Jahrhundertwende und den 1980er Jahren, sind allesamt in Regionen entstanden, die entweder in Finnlands national wertvollen Landschaften oder

finnischen Nationallandschaften liegen – von den Åländerseln bis nach Lappland. Martinas Aufgabe ist es, die Aufnahmeorte dieser historischen „Vorbilder“ erneut zu besuchen und ein aktuelles Foto aus dem möglichst gleichen Aufnahmewinkel zu machen. Die so entstehenden Bildpaare zeigen den Landschaftswandel auf anschauliche Weise. Das Fotoprojekt wird vom finnischen Umweltministerium finanziert.

Alte Landschaften neu fotografiert

In Finnland gibt es 186 national wertvolle Landschaften. Sie sind die repräsentativsten Schmuckstücke der finnischen Kulturlandschaften. Ein wesentlicher Teil von ihnen sind ländliche Gebiete, deren Wert sich aus der Vielfalt an kulturell geprägter Natur, bewirtschafteter Agrarlandschaft, traditionellem Baubestand und seiner Vielschichtigkeit ergibt. Landschaftsräume

werden kultiviert, bebaut und bebaut. Darüber hinaus werden sie wirtschaftlich genutzt, ganz besonders im touristischen Bereich.

Die Bildpaare erzählen vom Wandel

Die finnische Kulturlandschaft wandelt sich ständig. Manchmal wird diese Veränderung als positiv, manchmal aber auch als negativ empfunden. Man gewöhnt sich leicht an Neues, und es ist nicht immer einfach, den Wandel zu bemerken. Veränderungen können auch mit guter Planung und Sorgfalt umgesetzt werden. Das erneute Fotografieren derselben Landschaftsansicht in bestimmten Zeitintervallen genau vom selben Standpunkt aus ist eine Wahrnehmungsmethode, um der Richtung von Veränderungen in der Landschaft zu folgen. Auch können die Bildpaare zum Nachdenken anregen, ob die Landschaftspflege ausreichend war.

Die nach dem Zweiten Weltkrieg erbaute Gartenstadt Tapiola in Espoo ist eine von Finnlands 27 Nationallandschaften. Tapiolas Touristenbuskassen im Jahre 1967 vor dem Keskuks- alaa-Pool im Hintergrund Tapiolas Keskustorni. (Quelle: Fotograf unbekannt; KAMU Espoon kaupungin museo, Finna.fi)

Die gleiche Nationallandschaft im Jahr 2023 mit den zuständigen Personen des Fotoprojekts v.l.u.: Entwicklungsleiterin für Landschafts- und Naturmanagement Leena Lahdenvesi-Korhonen (LNKK), Senior Environmental Advisor des Finnischen Umweltministeriums Dr. Tapio Heikkilä und Fotografin (M.A.) Martina Motzbüchel (Quelle: Jarmo Wright 2023)

26 DFR | Juni 2023

Deutsch-Finnische Rundschau -lehdessä julkaistu artikkeli esitteli muutamia maisemakohteita ja hankkeessa toiminutta kuvaajaa.

Myös vuoden aikana myönnetty palkinnot toivat medianäkyvyyttä.

- MKN Keskuksen ja MKN Maisemapalveluiden pitkäjänteinen työ luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi maaseudun elinkeinojen parissa toi järjestölle MTK:n myöntämän Leipää luonnonsuojelusta -palkinnon, josta uutisointiin mediassa. Aiheesta uutisoi mm. [Turun Sanomat](#).
- Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry myönsi Vuoden 2023 luonnontuotetoimija -tunnustuksen Maa- ja kotitalousnaishille vuosikymmenten mittaisesta ansiokkaasta luonnontuototealan toiminnasta. Artikkelaiheesta löytyy [Aitoja makuja -verkkolehdestä](#).

ProAgrarian keväällä ja syksyllä julkaistuihin asiakaslehtiin toimitettiin Maa- ja kotitalousnaisten teemoihin liittyviä artikkeleita. Lehdet saivat laajan lukijakunnan, sillä ne ilmestyivät Maaseudun Tulevaisuus -lehden välissä.

Sidosryhmäviestintä

Sidosryhmien ja potentiaalisten sidosryhmien edustajien kanssa jatkettiin yhteistyön edistämistä. Sidosryhmille järjestettiin sidosryhmäseminaari 19.4.2023 Helsingissä tavoitteena juhlistaa 90 vuotta täyttävää järjestöä ja kasvattaa erityisesti näkyvyyttä ja tunnettuutta asiantuntijajärjestönä. Seminaariin kutsuttiin laajasti tahoja, jotka ovat tehneet yhteistyötä Maa- ja kotitalousnaisten kanssa viime vuosien aikana. Sidosryhmistä esityksiä pitävät mm. edustajat ympäristöministeriöstä, Sitrasta ja Helsingin yliopistosta. Kutsulistalta löytyi niin hallinnon, ministeriöiden, edunvalvonnan-, järjestöjen kun yritysten edustajia. Seminaarissa oli lähes 70 osallistujaa. Seminaaria kiiteltiin laajasti.

MKN Maa- ja kotitalousnaiset
Julkaisija: Susanna Winqvist · 19. huhtikuu ·

Tänään MKN 90 vuotta tiennäyttäjän -ja matka jatkuu -seminaarissamme saimme kuulla valtavan mielenkiintoisia esityksiä menneisyydestä, nykypäivästä ja kurkistimme myös tulevaan. Kiitos esityksistä Laura Kolbe, Suvi Malin, Anna Rinteinen, Kirsi Partanen, Tapio Heikkilä ja Liisa Poussa. Kiitos myös kaikille osallistujille, ja kiitos onnittelusta. Näiden kuvien parissa voi sukeltaa aamupäivän mukaviin tunnelmiin.

Näytä kävijätiedot ja mainokset

Mainosta julkaisua

129

9 kommenttia 3 jakoa

Sidosryhmäseminaari toi työllemme hyvin näkyvyyttä myös somekanavissa.

Uutta sidosryhmäyhteistyötä edustaa MKN:n mukanaolo [Eläköön maaseutu!](#) -verkostossa. Verkosto järjesti vuoden 2023 aikana yhteistyössä esimerkiksi Suuri maaseutuilta -vaalipaneelin (16.3.) ja osallistui SuomiAreenaan (28.6.). Viestintää toteutettiin yhteistyössä verkostoon kuuluvien organisaatioiden kanssa.

Verkko- ja someviestintä

MKN Keskus vastaa maajakotitalousnaiset.fi-verkkosivujen valtakunnallisesta sisällöstä ja alueellisesta sisällöstä vastaavat piirikeskukset.

Verkkosivujen analyysityökalun päivityksestä johtuen tietoa sivuston kävijämäärästä ei ole koko vuodelta vaan ajanjaksolta 1.7.-31.12.2023. Tuona aikana sivuilla vieraili yli 60 000 uniikkia kävijää. Kaiken kaikkiaan sivuja selailtiin ko. aikana yli 127 000 kertaa. Eniten vierailijoita oli sivuston ruokaohjeissa ja päänäkymässä.

Sivun polku ja näkymän luokka ▾ +	↓ Katselukerrat	Käyttäjiä
	127 321 100 % kokonaismäärästä	60 329 100 % kokonaismäärästä
1 /reseptit/ruisleivan-leivontaohje	5 640	3 178
2 /reseptit/kainuun-ronttonen	5 587	4 408
3 /	5 380	2 228
4 /reseptit/kesakurpitsa-sitruunahillo-ja-curd	3 730	2 532
5 /reseptit/ylikypsa-possun-kassler	3 647	2 841
6 /reseptit/alatoopi-eli-lihahyytelo	3 007	2 218
7 /ajankohtaista/paljonko-tarjottavia-varataan	2 591	2 080
8 /reseptit/lapin-ohrarieska	2 534	1 869
9 /tapahtumat	2 205	585
10 /reseptit/uudenmaan-suutarinlohi	2 066	1 318

10 suosituinta sivua.

Sivuille saavuttiin eniten orgaanisen haun kautta (79 %), seuraavaksi eniten suoralla linkillä (10 %) ja kolmanneksi eniten sosiaalisen median (9%) kautta. Suurimman osan sosiaalisen median kävijöistä toi edelleen Facebook.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen sosiaalisen median kanavia päivitti pääasiassa viestintäpäällikkö. Lisäksi sisältöä tuottivat järjestöpäällikkö, kehityspäälliköt sekä nimetyt viisi maisema-asiantuntijaa. Toimihenkilöitä kannustettiin sosiaalisen median aktiiviseen käyttöön ja Keskuksen tileiltä jaettiin asiantuntijoiden julkaisuja.

Maa- ja kotitalousnaisten Facebook-sivuille tehtiin 255 julkaisua ja lukuisia tarinoita toimintavuoden aikana. Sivutykkäysten määrä vuodenvaihteessa oli noin 5 700. Määrä nousi noin sadalla. Sivujen seuraajien määrä oli 6 200 vuoden lopussa. Sivujen kattavuus toimintavuonna oli 90 300 (44,7 % nousua edellisvuoteen).

VUODEN MAISEMATEKO 2023: Laidunnus Kolin kansallispuistossa ja videoesitys modernin paimenen...

Julkaisija: Susanna Winqvist · 11. joulukuuta 2023 ·

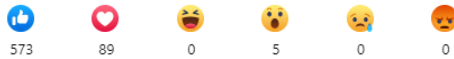
Jotkin kävijätiedot ovat saatavilla vain, kun kokonaismäärä on vähintään 100.

Julkaisun näyttökerrat
21 019

Julkaisun kattavuus
21 018

Sitoutuminen
964

Vuorovaikutukset

Reaktiot 666

Kommentit 67

Linkin klikkaukset 125

Kattavin, eli eniten yksittäisiä henkilöitä (21 018) tavoittanut julkaisu oli Vuoden maisemateko -kilpailun voittajasta kertonut julkaisu. Sama julkaisu keräsi myös eniten reaktioita (666) ja kommentteja (67).

Vietimme upean 90-vuotisjuhlan Jyväskylässä viime lauantaina. Lämminhenkisessä juhlassa katsottiin...

Julkaisija: Susanna Winqvist · 22. marraskuuta 2023 ·

Jotkin kävijätiedot ovat saatavilla vain, kun kokonaismäärä on vähintään 100.

Julkaisun näyttökerrat
8 929

Julkaisun kattavuus
8 909

Sitoutuminen
272

Vuorovaikutukset

Reaktiot 124

Kommentit 2

Linkin klikkaukset 87

Seuraavaksi kattavin oli järjestön 90-vuotisjuhlasta kertonut julkaisu, joka tavoitti 8 909 yksittäistä henkilöä.

Tänään MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä -ja matka jatkuu -seminaarissamme saimme kuulla valtavan...

Julkaisija: Susanna Winqvist · 19. huhtikuu 2023 ·

Jotkin kävijätiedot ovat saatavilla vain, kun kokonaismäärä on vähintään 100.

Julkaisun näyttökerrat
4 999

Julkaisun kattavuus
3 745

Sitoutuminen
1 220

Vuorovaikutukset

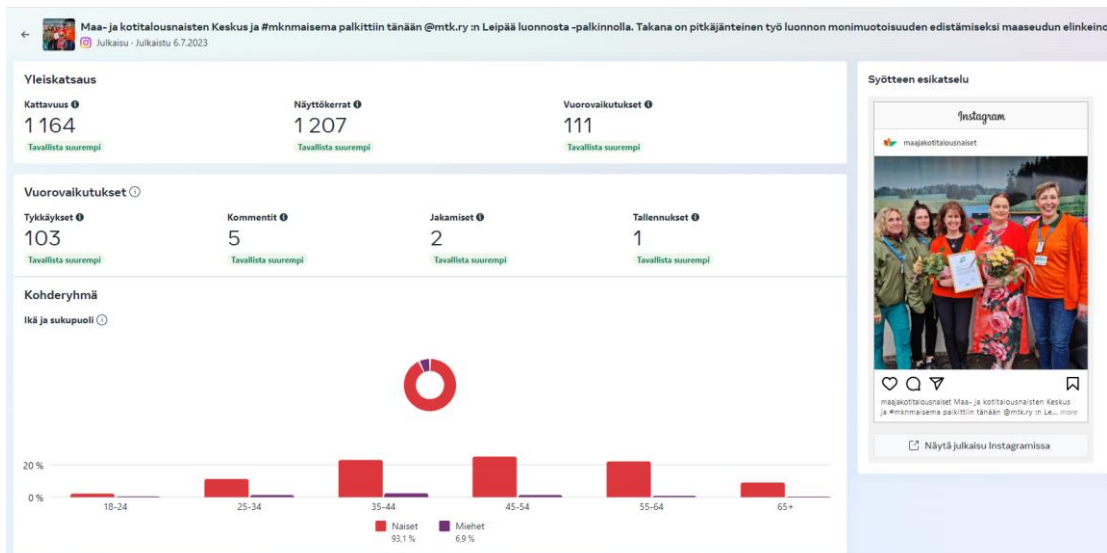
Reaktiot 178

Kommentit 27

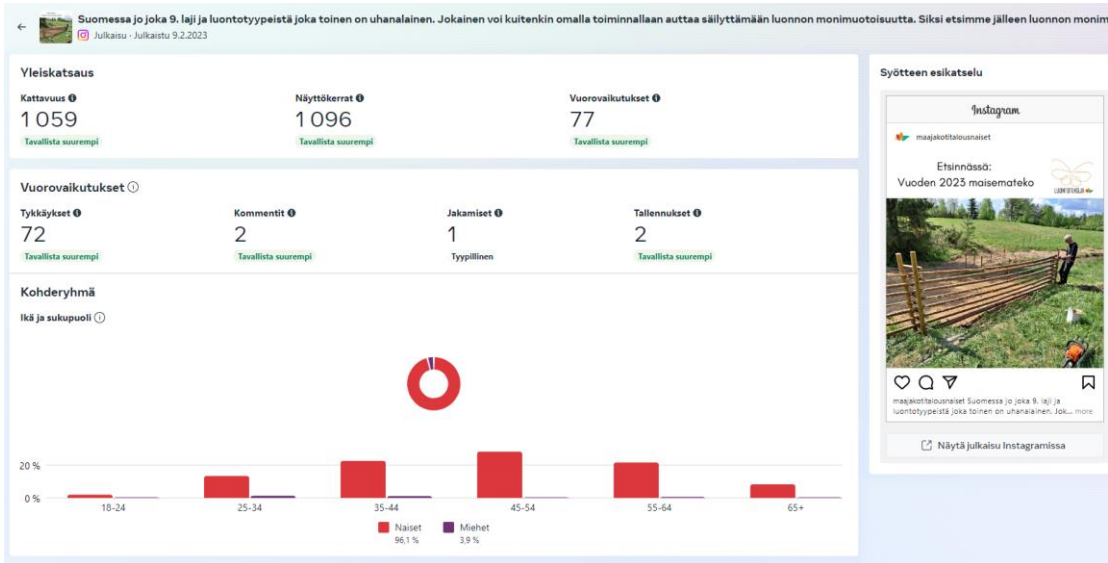
Jaot 3

Toiseksi eniten reaktioita (178) ja kommentteja (27) keräsi sidosryhmäseminaarista kertova julkaisu.

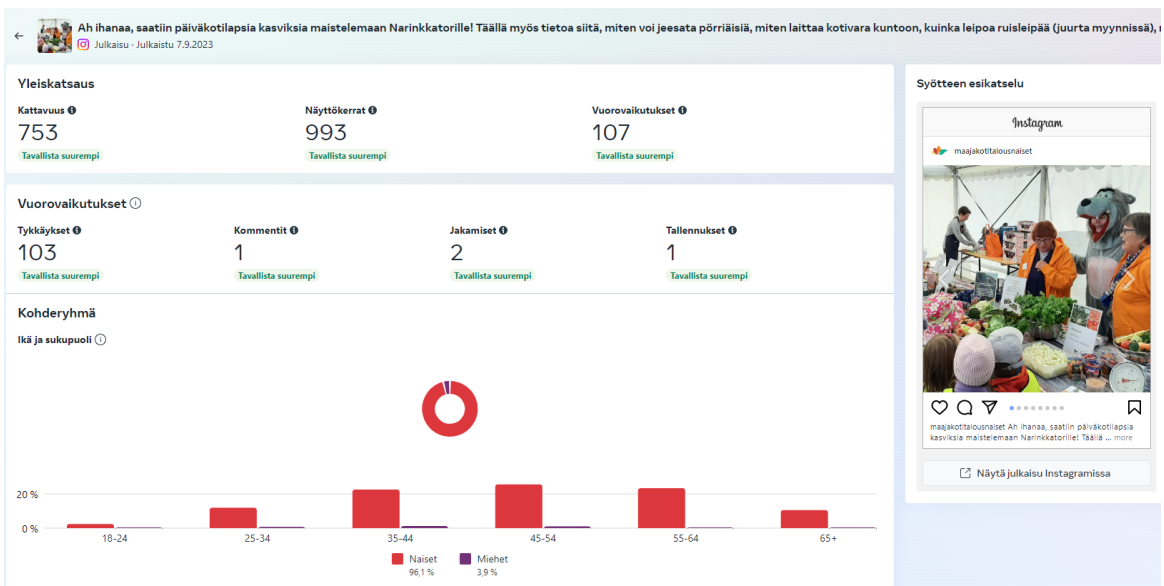
Maa- ja kotitalousnaisten Instagram-tilillä julkaistiin toimintavuonna 150 feed-julkaisua, lisäksi kymmeniä 24-h tarinoita. Tilin kattavuus oli 6 200. (nousua 32,5 % edellisvuodesta). Seuraajien määrä oli toimintavuoden lopussa yli 2 300 (148 uutta seuraajaa). Tykkäysten määrä/julkaisu vaihteli muutamista kymmenistä yli sataan.

Feed-julkaisuista (1 164 yksittäistä henkilöä) Instagramin käyttäjiä tavoitti kattavimmin julkaisu, jossa kerrottiin MKN Keskukseen ja MKN Maisemapalveluiden saamasta Leipää luonnonsuojelusta -palkinnosta. Julkaisu sai myös eniten tykkäyksiä (103) ja muita vuorovaikutuksia.

Feed-julkaisuista toiseksi kattavimmin (1 059 yksittäistä henkilöä) Instagramin käyttäjät tavoitti julkaisu, jossa etsitiin Vuoden 2023 maisematekoa.

Myös Narinkkatorilla järjestetty Monimuotoinen maaseutu saapuu kaupunkiin - tapahtumasta kertova Feed-julkaisu sai hyvin tykkäyksiä (103)/ vuorovaikutuksia.

Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukset

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piirijohtokunta / hallitus 2023

jäsen	Outi Hantula, Seinäjoki (pj)
jäsen	Hanna Helander, Seinäjoki (varapj)
jäsen	Pirjo Kortesmäki, Seinäjoki
jäsen	Leena Kauppi, Isokyrö
jäsen	Hanna Koivulampi, Alajärvi
jäsen	Milla Mattila, Kristiinankaupunki
jäsen	Kaisu Väli-Kohtamäki, Kurikka
jäsen	Henri Honkala, ProAgria Etelä-Pohjanmaa
varajäsen	Leena Laine, Isokyrö
varajäsen	Eija Killinen, Isokyrö
varajäsen	Jenni Koski, Seinäjoki
varajäsen	Mirja Ämmälä, Alavus
varajäsen	Marianne Hanhimäki, Kauhava
varajäsen	Anneli Pentinmäki, Jalasjärvi

Toimihenkilöt 2023

työnimike	sukunimi, etunimi
toiminnanjohtaja	Varila, Kirsi
ruoka- ja ravitsemusasiantuntija	Asunmaa, Asta
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Turpeinen, Marika
kehittämisasiantuntija	Välisalo, Terhi

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli Sense rekisterin mukaan 2571 henkilöä ja yhdistysten määrä 124 kappaletta. Kaikki jäsenet eivät ole vielä Sense -rekisterissä useista muistutuksista ja tiedotuksesta huolimatta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Piirikeskuksella oli toimintavuonna 3,5 henkilötyövuotta. Toiminnanjohtajan toimi on ollut vuoden 2022 alusta lähtien puolipäiväinen. Kirsi Varila toimii sekä Keski- että Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten toiminnanjohtajana.

Erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia sekä neuvontatilaisuuksia järjestettiin yhteensä 91 kpl. Näihin osallistui yhteensä 2697 henkilöä. Osallistujamäärä perustuu tapahtumissa kerättyihin osallistujalistoihin, Teamsin osallistujamäärään tai isommissa yleisötilaisuuksissa esimerkiksi jaetun materiaalin määrään. Kohderyhmä on tavoitettu hyvin. Uutiskirjeellä tavoitetaan kaikki sähköpostiosoitteensa Sense-rekisteriin antaneet jäsenet ja heidän välityksellensä tieto siirtyy myös niille, jotka eivät käytä sähköisiä viestintävälineitä. ProAgria Etelä-Pohjanmaan Itua -lehti saavuttaa hyvin asiakaskuntaa ja siinä on Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisilla aina vakiopaikka ajankohtaisille asioille sekä artikkeleille.

Toiminta

Toimintavuosi oli Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen 90 v. juhluvuosi ja tämä näkyi kampanjoinnissa koko vuoden. Jäsenille järjestettiin yhteiskuljetus Järjestön 90v juhlatilaisuuteen Jyväskylään 18.11.2023. Toimintavuonna järjestettiin myös omalle jäsenistölle matka Uumajaan 4.-5.10.2023 yhteistyössä Keski-Pohjanmaan piirikeskuksen kanssa. Matkalle osallistui 41 jäsentä. Matkalla järjestettiin ohjelmaa

jäsenasioista, maisema- sekä ruokateemoista. Jaksamiseen liittyvän hyvinvointipuheenvuoron piti valovoimainen hyvinvointikouluttaja Piia Koriseva. Lisäksi mukana oli myös kekripukki ja kekrinajan tarinaa. Uumajassa kävimme tutustumassa pihvilihantuottajaan ja lähiruokamyymälään sekä Pohjanlahden meriluontoon.

Vuoden eteläpohjalaiseksi maa- ja kotitalousnaisiksi valittiin Hanna Helander Ylistarosta ja vuoden maisemateon tekijäksi Etelä-Pohjanmaalla valittiin Myllymäenluoman Moskuan alueen kuivatushanke Kauhavan Alahärmästä. Valinnat julkistettiin vuosikokouksessa Ylistaron Hanhikoskella.

Olimme aktiivisesti yhteydessä jäsenistöön mm. kuukausittain lähetettävällä uutiskirjeellä. Johtokunta kokoontui kokoukseen 3 kertaa ja vuoden ensimmäisen kokouksen päätteeksi järjestimme johtokunnalle teatteri-illan Seinäjoella Hysteriassa.

Sidosryhmät

Maisemapalvelun keskeiset sidosryhmät ovat (MKN Maisema muut MKN piirikeskukset, ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry./Kasvintuotanto, Etelä-Pohjanmaa Kalatalouskeskus, Pohjanmaan Vesi ja Ympäristö ry., Metsäkeskus, Ely-Keskus, Hankkija, alueen kunnat ja kaupungit. Tiiviin yhteistyön kautta on voitu tarjota aiempaa isompia maisemapalvelujen myyntitöitä. Sidosryhmäyhteistyötä on vahvistettu erityisesti hanketyössä.

Keskeisimpiä sidosryhmiä ruokapuolella ovat alueen kunnat ja kaupungit, ruokapalvelut, erityisesti koulut ja kansalaisopistot, Etelä-Pohjanmaan alueen maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistykset, MTK, Vapepa, 4H, MKN:n muut piirikeskukset ja ProAgria Etelä-Pohjanmaa sekä Etelä-Pohjanmaan kalatalouskeskus. Hanketyön puitteissa yhteistyökumppaneita ovat yllä mainittujen lisäksi Turun Yliopiston ruokatutkimus, Into-Seinäjoki, Seamk, Savonia, Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark, Kraatterijärven Geopark sekä ulkomaiset hankepartnerit.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Kaikkiaan OKM rahalla tehtyjä ruoka-alan tapahtumia on ollut 9kpl ja niihin on osallistunut 124 henkilöä. Muita ruoka-alan koulutuksia on pidetty 5, joihin on osallistunut 78 henkilöä. Hygieniapassien kysyntä oli suurta ja testi pidettiin toimintavuoden aikana 218 henkilölle. Hygieniapassikoulutuksia on pidetty 3 ja hygieniatestitilaisuuksia on ollut 19 kpl.

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten yrityspalvelut jatkoivat Ruokaprovinssin eli Etelä-Pohjanmaan ruokamaakunnan kehittäjien yhteistoiminnan fasilitointia ja kehittämistä. Vuoden aikana esiteltiin Ruokaprovinssi 2030 – paras paikka ruokabisnekselle -kehittämisstrategia, joka oli laajan osallistamis- ja kokoamisprosessin tulos. Strategia ohjaa koko Ruokaprovinssi-verkoston kehittämistä. Jatkona työlle kehitettiin Ruokaprovinssin johtajafoorumi ja sen ydinryhmä. Nämä tahot ovat verkostoja, jotka ottavat vastuun Ruokaprovinssin strategisen yhteiskehittämisen tasosta seuraamalla maakunnan ruoka-alaan liittyvien strategioiden, ohjelmien ja tiekarttojen toteutuksia. Lisäksi ydinryhmä koordinoi Ruokaprovinssille haettavaa ruokaklusteristatusta. Lisäksi strategiatason työtä jatkettiin aloittamalla yhteistyö, jonka tuloksena tulevana vuosina valmistuu Seinäjoen kaupungin ruokastrategia. Tämä työ aloitettiin Cities2030 -hankkeella, joka on rahoitettu Horisontti-rahoituksesta. MKN yrityspalveluilla saavutti merkittävän ja näkyvän roolin Ruokaprovinssin kehittämistyössä.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Maisematekokilpailu järjestettiin osana MKN Maiseman kolmevuotista Luontotekoja-kampanjaa. Kampanjalla halutaan korostaa, että luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi tarvitaan meidän kaikkien panosta. OKM avustuksella tehtyjä maisematilaisuuksia oli 7 kpl ja niihin osallistui yhteensä 79 henkilöä mm. Isonkyrön Ylipään Maaseutunaisten puutarhailta 19.9.2023 ja Kyläpyöräily 17.8.2023 Ylistaron Kitinojan maa- ja kotitalousnaiset. (OKM)

Maisemapäivän kävely järjestettiin 20.10. Kuortaneella ja sinne osallistui 15 henkilöä.

Viher- ja ympäristösuunnitelmia tehtiin vuoden aikana 16 kpl ja pihaneuvontakäyntejä 5 kpl.

Monimuotoinen luonto

LUMO-infoja toteutettiin 3 kpl, joista yksi Narikkatorin tapahtumassa 7.9.2024. Lisäksi Lumo-kampanjan puitteissa järjestettiin niittywebinaari. (OKM)

Maatilojen neuvontajärjestelmä Neuvo 2020-palvelulla tehtiin neuvontaa 41 kpl (Neuvo 2021).

Osallistuttiin E-P ELYn hallintoimien alueellisen HELMI- elinympäristöohjelman yhteistoimintaryhmän sekä perinnebiotooppien alueellisen yhteistyöryhmän palavereihin.

Vihersuunnitelmia tehtiin ja tarjottiin kotitalouksille, asunto-osakeyhtiöille ja suunnittelutoimistoille. Maatiloille tehtiin ympäristösopimukseen tarvittavia suunnitelmia. Maisema- ja ympäristöasiantuntija Marika Turpeinen teki tiivistä yhteistyötä Keski-Pohjanmaan kollegansa Anu Ainasojan kanssa. Yhdessä he pystyivät tarjoamaan entistä suurempia tilaustöitä.

Olimme mukana osatoteuttajana Viisasta vesiensuojelua -hankkeessa. Hankkeen toiminta- eli kohdealue on Etelä- ja Keski-Pohjanmaa ja Pohjanmaa sekä Pohjois-Pohjanmaalta Alavieskan, Kalajoen, Sievin, Reisjärven ja Ylivieskan kunnat. Hanke toimii kaksikielisenä. Hankealueella on useita yhteisiä erityispiirteitä, kuten runsaasti happamia sulfaattimaita, soita ja suometsiä sekä jokilaaksoihin keskittynyttä kotieläin-, kasvihuone- ja turkistuotantoa.

Suomi kutsuu kylään

Yrityspalvelut osallistuivat ProAgria-keskusten, S-ryhmän ja LähiTapiolan kanssa yhteistyössä järjestettävän Tulevaisuus-valmennukseen organisoijan ja kouluttajan roolissa. Tehtävänä oli aukaista valmennuksen osallistujille ruoka-alan asiakasymmärrystä, mikä tehtiin yhteistyössä eteläpohjalaisten yritysten ja tutkijoiden kanssa. Lisäksi MKN yrityspalvelut järjesti neljät Ruokaprovinssin etäkahvit, joissa käsiteltiin ruoka-alan yrityksille mielenkiintoisia teemoja, kuten yritysrahoitusta ja yritystarinoita (OKM). Teams kahvit ovat nousseet erittäin suosituiksi ja parhaimmillaan linjoilla on ollut 150 vierasta.

Työtä MKN yrityspalveluissa tehtiin noin 1 htv:n verran vuonna 2024. Työtä tehtiin Ruokaprovinssi 2030 – menestyksen avaimet pellolta pöytään sekä Ruokaprovinssin Posse -hankkeiden, Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavun sekä palvelumaksujen rahoittamina.

Geofood ja Kraatterijärven Geopark hanke lisää Lappajärven Kraatterijärven yrittäjien kiinnostusta ja tietämystä Geofoodista. Yrittäjille ja muille geofoodista kiinnostuneille järjestettiin 3 infotilaisuutta geofoodin mahdollisuuksista kesällä. Infotilaisuuden yhteydessä oli myös nuotioruokakurssi. Yhdessä info/nuotioruokatilaisuudessa olivat mukana myös Geopark evaluaattorit Norjasta ja Iso-Britanniasta. Tilaisuus sai paljon kiitosta ja oli näin oleellisenä osana mukana Kraatterijärven Geoparkin hyväksymistä viralliseksi Geoparkiksi. Järjestettiin myös opintomatka Portugalin Geoparkeihin maaliskuussa.

Viestintä ja koulutus

Facebook mainonta on aktiivisessa käytössä ja päivityksiä tehdään viikoittain ajankohtaisista aiheista. Lisäksi on kuukausittain ilmestyvä uutiskirje ja 2 kertaa vuodessa ProAgrian Itualehti. Facebook päivityksiä tehtiin eri tapahtumista ja kampanjoista sekä jaettiin sesonkien ruokaohjeita aktiivisesti.

Toimihenkilöt osallistuivat Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen järjestämiin koulutustilaisuuksiin sekä ProAgria Etelä-Pohjanmaan henkilökunnalleen tarjoamiin koulutuksiin.

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset aloittivat valmennusyhteistyön Tulevaisuus-valmennuksen kumppanien kanssa, joita olivat omalla alueella ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaan osuuskauppa sekä LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa. Valmennusyhteistyötä koordinoi kehittämissiantuntija Terhi Väisälö.

Hankkeet

Vastuullisena toteuttajana

- Ruokaprovinssin Posse (alkoi 1.8.2023 – jatkuu 2024)
- Ruokaperinteet tutuksi (jatkuu 2024)
- Geofood ja Kraatterijärven Geopark (päätyi 31.12.2023)
- Ruokaprovinssi 2030 – menestyksen avaimet pellolta pöytään (päätyi 31.3.2023)

Mukana hankkeissa

- Cities 2030 – co-creating resilient and sustainable city region food systems towards Food 2030 (jatkuu 2024)
- Viisasta vesiensuojelua (jatkuu 2024)

Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Hallitus 2023

puheenjohtaja, yrittäjä	Saari Sanni	Rantasalmi
varapuheenjohtaja, maatalousyrittäjä	Arra-Sävilammi Pauliina	Kangasniemi
jäsen, operaatioesimies	Koivunen Kaisa	Juva
jäsen, maatalousyrittäjä	Marttinen Anu	Mikkeli
jäsen, metsätalousinsinööri	Mattila Emmi	Pertunmaa
toimitusjohtaja,	Pahkasalo Heikki	Mikkeli
jäsen, asiantuntija	Savikurki Riitta	Hirvensalmi
jäsen, erityisopettaja	Utti Eija	Punkaharju
sihteeri, toiminnanjohtaja	Lento-Kemppi Sanna	Lappeenranta
varajäsen, yrittäjä	Auvinen Jenni	Sulkava
varajäsen, TKI-asiantuntija	Harmoinen Taina	Mikkeli
varajäsen, emäntä	Hellman Kaija	Juva
varajäsen, sisäinen tarkastaja	Matilainen Päivi	Savonlinna
varajäsen, maatalousyrittäjä	Nousiainen Jukka	Savonlinna
varajäsen, KM, luokanopettaja	Paasonen Kirsi	Mikkeli
varajäsen	Valtonen Satu	Puumala

Toimihenkilöt 2023

toiminnanjohtaja, Lento-Kemppi Sanna
ympäristöasiantuntija, Lahtinen Eeva 1.4.2023-
yritysasiantuntija, Pajari Tarja
ruoka-asiantuntija, Rissanen Katja
maisema- ja ympäristöasiantuntija, Ryhänen Saara

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Etelä-Savon Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 3189 henkilöä ja yhdistysten määrä 95 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Toimintaan osallistuvien henkilöiden (kohderyhmä) lukumäärä: 4500 henkilöä
Toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten lukumäärä: 1200 henkilöä

Tieto toimintaan osallistuneista henkilöistä ja vapaaehtoisista perustuu piirikeskuksen toimintatilastoista ja yhdistysten palautetuista toimintakertomuksista koottuihin tietoihin. Arvioinnin tekee haastavaksi se, että toimintakertomuksen kokoamisvaiheessa jäsenyhdistysten toimintakertomusten palauttaminen on vielä kesken. Esim. isompien tapahtumien henkilömäärät arvioidaan. Eri viestintäkanavia käyttäen tavoitetaan kohderyhmät.

Keskeisimmät sidosryhmät

Etelä-Savon Koulutus Oy (Esedu)
Savonlinnan kaupunki
SavonLuotsi ry
Joroisten kunta
Juvan kunta

Sulkavan kunta
Rantasalmen kunta
ProAgria Etelä-Savo ry
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy
Etelä-Savon ELY-keskus
Savonlinnan Seudun Matkailu Oy
Veej'jakaja ry
Navitas Kehitys Oy
Itä-Savon Koulutuskuntayhtymä
Savonlinnan Hankekehitys Oy
Luonnonvarakeskus (Luke)
Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
MTK Etelä-Savo
Saimaa Geopark ry
Miksei Mikkeli Oy
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon Yrittäjät ry
Osuuskauppa SuurSavo
LähiTapiola SavoKarjala
Savonlinnan Ammattiopisto SamiEdu

Yhteistyötä on tehty mm. erilaisten tapahtumien järjestämisessä ja hankkeiden osalta. Vuonna 2023 Etelä-Savossa suomalaista ja paikallista ruokakulttuuria, ruoantuottajia tuotiin esille mm. Olavinlinnan Kekri-tapahtumassa ja valtakunnalliseen Lähiruokapäivään tuettiin ja kannustettiin yrittäjiä järjestämään omia tapahtumia. Monimuotoinen luonto ja kestävä yhteiskunta teemat näkyivät mm. Luonnonlaidunpäivänä ja Elokuun Etkot -tapahtumassa. Erilaisten tapahtumien kautta tavoitetaan laajaa yleisöä ja saadaan vaikuttavuutta neuvontaan ja viestintään. Piirikeskuksen maisema- ja ympäristöosaaminen vahvistui sen myötä, kun huhtikuussa palkattiin ympäristöasiantuntija.

Toiminta ja tulokset strategian temaattisten kokonaisuuksien mukaan

Toteutunut, toiminnan tulokset on kerätty työaika- ja asiakashallintajärjestelmään. Määrälliset ja laadulliset tavoitteet on määritetty toiminnansuunnittelun yhteydessä syksyllä 2022. Palautetta on kerätty esim. koulutuspäivien yhteydessä ja palautetta on hyödynnetty seuraavien koulutusten suunnittelussa.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

OKM: Vuoden 2023 aikana järjestimme 4kpl monipuolisesti kasviksista ruokakursseja, 2kpl neuvontaa varautumisesta ja miten teen ruokaa hätävarasta ilman sähköä. Esittelimme toimintaamme hyvinvointialueen päättäjille ja kuluttajille sekä lisäsimme kuluttajien tietoisuutta ruokahävikin torjumisesta. Olimme mukana valtakunnallisessa Lähiruokapäivässä syyskuussa ja tuimme paikallisia tuottajia järjestämään tai osallistumaan sadonkorjuu- ja kekritapahtumiin.

Olimme yhteistyökumppanina toteuttamassa Kekrijuhlia Olavinlinnassa. Ideana oli tuoda kekriä juhlanäyttelyä ihmisten tietoisuuteen ja esitellä miten kekriä vietettiin ennen ja samalla luoda uusia nykyajan kekrinvietto tapoja. Kekri tapahtumassa oli mukana paikallisia tuottajia myymässä omia jatkojalosteita ja esittelemässä omaa toimintaansa. Toimimme tässä linkkinä museon ja yrittäjien välillä. Toimme myös esille miten paikalliset matkailuyrittäjät voivat hyödyntää omassa ohjelmatarjonnassa kekritapahtumaa sekä huomioimme kansallismaiseman esilletuomisen osana tapahtumaa.

OKM: Valtakunnallisen luonnonlaidunpäivän viettoon liittyvän yleisötapahtuman järjestimme 17.6.2023 Mikkelin Haukivuorella Harjun Maatalous Oy:n laajojen perinnebiotooppilaidunten äärellä. Yleisöllä oli mahdollisuus laidunkierrokseen ja keskusteluun maatalousyrittäjä Kalle Mattilan sekä ProAgria Etelä-Savon ja Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijoiden kanssa. Tilaisuuteen osallistui 10 kävijää.

Olimme mukana järjestämässä Etelä-Savon Tulevaisuusvalmennusta (osin vetovastuussakin tästä), johon osallistui 16 maatilaa/ruoka-alan yritystä, 20 henkilöä. Valmennuspäiviä oli yhteensä 11, kolmen eri teeman alla: "Strategia ja johtaminen", "Asiakasymmärrys-kuluttajan ostokäyttäytyminen-ruokatrendit" ja "Ilmastoviisas ruoantuotanto". Valmennuspäivät vahvistivat maatalojen/yritysten kilpailukykyä ja onnistumista

markkinoilla. Yhteistyökumppaneina Tulevaisuusvalmennuksessa olivat mm. Osuuskauppa SuurSavo ja LähiTapiola Savo-Karjala. Erityisesti kaupan kanssa yhteistyö koettiin hyväksi valmennuspäivissä.

Ruokaklusterin toiminnallistaminen RUOTO -hankkeessa pilotoitiin erilaisia toimintamalleja, joissa ruoka-alan yrittäjät ja toimijat verkostoituivat, kävivät keskustelua ajankohtaisista ruoka-alan kysymyksistä, oppivat ja oivaltivat uusia asioita, saivat ideoita/vinkkejä omien tuotteiden kehittämiseen. Näissä toimintamallien pilotoinneissa oli mukana vuoden aikana yhteensä 22 ruoka- ja elintarvikealan yritystä ja 19 ruoka-alan toimijaa. Etelä-Savon ruokaklusterin yhtenä tehtävänä on vahvistaa maakunnan ruoka-alan yritysten kilpailukykyä ja siten koko ruoka-alan elinvoimaisuutta.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

OKM: Olemme mukana maakunnan vesienhoidon yhteistyöryhmässä sekä maakunnan ympäristökasvatusverkostossa.

Kuluneet vuoden aikana tuotiin esille uusia Pohjoismaisia ruokasuosituksia ja neuvottiin kuluttajia kasvisproteiinin käytön lisäämisessä. Puutarhasankarit- hankkeella edistettiin luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla hyönteishotelli -työpajoja ja perustamalla niittyjä. Lisäksi perustettiin yhteisöpuutarhoja useammalle paikkakunnalle. Hankkeessa lapset pääsivät laittamaan käden multaan konkreettisesti ja myös tutustumaan monipuolisesti pölyttäjiin sekä kasviksiin ja niiden käyttöön.

Kosteikon hoidon ympäristösopimusten hakua varten tehtiin neuvontaa ja kolme hoitosuunnitelmaa Ruokaviraston NEUVO-palvelujen kautta.

Kyyveden valuma-aluealkkari -pilottihankkeessa toimintaa toteutetaan valuma-aluelähtöisesti. Hankkeen aikana on kerätty avoimia aineistoja ja kehitellään niihin pohjautuen priorisoinnin työkalua. Talkkari on tehnyt yhteistyötä maanomistajien ja eri sidosryhmien kanssa. Verkostoitumisessa on poimittu tärkeitä yhteyskontaktit, joilla on merkitystä Talkkarin työskentelylle. Talkkari on tutkinut eri rahoitusvaihtoehtoja sekä tehnyt yhdelle maanomistajalle alustavan suunnitelman vesiensuojelurakenteiden sijoittumisesta. Hankkeessa on saatu ensimmäiselle kohteelle suunniteltua kosteikkorakenne. Hankkeen rahoitus tulee Etelä-Savon ELY-keskukselta, Ympäristöministeriön vesienhoidon tehostamisrahoista.

Monimuotoinen luonto

OKM-korvamerkit:

1. Mikkelin kaupungin infra- ja viheraluepalveluiden henkilöstölle informointi Kunta- ja Järjestö-Helmen mahdollisuuksista kaupungin perinnebiotooppien hoidon edistämiseksi. Puhelin- ja sähköpostikontaktointi sekä myöhemmin tapaaminen.
2. Suomen luonnon monimuotoisuusstrategian lausuntokierros, laadittu lausuntoteksti yhteistyössä MKNK-henkilöiden kanssa.
3. Osallistuminen valtakunnallisen perinnebiotooppien inventoinnin ohjausryhmän kokoukseen.

OKM: Luontotekoja-kampanjan nimissä tehtiin viestintää, järjestettiin vuotuinen maisematekokilpailu sekä osallistuttiin luonnonlaidunpäivän viettoon. Maisematekokilpailuun tuli neljä ehdokasta, joista sidosryhmäraati valitsi voittajaksi Iitlahden kosteikon Sulkavalla. Maisematekokilpailuun liittyen oli kaksi radiohaastattelua Mökkiradioon. Aiheesta tehtiin myös some-viestintää facebookissa. Puunhalausviikkoa ja Suomen luonnon päivää vietettiin Savonlinnassa Elonkorjuun Etkot -tapahtumassa, jossa oli esillä mm. pölyttäjiin ja perinnebiotooppiin liittyvää tietoa. Kävijöitä esittelypöydällä oli 30. Aiheista tehtiin myös some-viestintää facebookissa. OP Media julkaisi FB-somekanavallaan maisema-asiantuntijan haastattelun perinnebiotooppien merkityksestä.

OKM: Olemme mukana maakunnan Helmi-METSON ja Helmi-perinnebiotooppien yhteistyöryhmässä.

Maatalousluonnon ja maiseman hoidon ympäristösopimusten hakua varten tehtiin neuvontaa ja hoitosuunnitelmia yhteensä 65 kpl Ruokaviraston NEUVO-palvelujen kautta. Fingridin voimajohtoalueelle laadittiin yksi luonnonhoitosuunnitelma. Puutarhasankarit-hankkeessa järjestettiin kuusi pölyttäjiin liittyvää tapahtumaa päiväkodille, koululuokille ja 4H-kerholle, näistä yksi oli hyönteishotellien nikkarointityöpaja. Tapahtumiin osallistui yhteensä 75 henkilöä.

Suomi kutsuu kylään

OKM: Kansainvälistä maisemapäivää vietettiin Mikkelin Karilassa 20.10.2023. Yhteistyössä Mikkeli Seuran kanssa järjestettiin maisemakävely, jonka aikajana ulottui rautakaudelta nykypäivään ja joka keräsi 28 aktiivista ja kiinnostunutta osallistujaa. Aiheesta tehtiin myös some-viestintää facebookissa. OKM: Olemme mukana maakunnan kulttuuriympäristön yhteistyöryhmässä.

Kesäkuussa vietettiin MKN- järjestön 90v taivalta ja samalla palkittiin Etelä-Savon pitkäaikaisia järjestöyöntekijöitä elämäntyötunnustuksella. Juhlaa vietettiin Rapion Myllyllä ja keräsi 100 järjestöaktiivia paikalle. Syksyllä valtakunnallista järjestöjuhlaa vietettiin Jyväskylässä, jonne järjestimme retken Etelä-Savosta.

OKM: Toteutimme Maaseudun sankarit-infoja 12 kappaletta, joissa tuotiin esille yrittäjien välistä verkostoitumista, yritystoiminnan kehittämistä, rahoitusmahdollisuuksia, MKN Yrityspalveluja. Kohdeyleisönä oli mm. elintarvike- ja ruoka-alan yrityksiä, ruoantuottajia, luovan alan toimijoita, matkailualan yrittäjiä sekä jäsenyhdistyksiä. Julkaisuja tehtiin kolme kappaletta, jotka liittyivät sisällöltään yritystoiminnan kehittämiseen ja elintarvikealan ajankohtaisiin teemoihin. Lisäksi julkaistiin ruoka-alan uutiskirje.

ProVisio -hankkeessa kontaktoitiin ja kannustettiin kehittämään toimintaansa sekä ohjattiin ”oikeille poluille” kehittämistoimien osalta. Erityisesti rahoitukseen liittyvät teemat olivat vahvasti esillä 2023 vuoden aikana. Yhteistyötä tehtiin laaja-alaisesti koko maakunnan alueella muiden toimijoiden kanssa, jotka tavalla tai toisella kehittävät yrittäjyyttä.

Viestintä ja koulutus

Koottiin kaksi jäsenkirjettä Etelä-Savon MKN/ProAgria Etelä-Savon jäsenille ja Viestittiin toiminnasta ProAgria Itä-Suomi-lehdessä.

Ylläpidettiin ja viestittiin toiminnasta Etelä-Savon MKN facebook-sivulla ja instagram-tilillä ja tuotettu sisältöä myös ProAgria Etelä-Savon facebook-sivulle.

OKM koulutus, luovuus ja yhteistyö

Asiantuntijoiden osaamista on vahvistettu asiantuntijaverkoston sisäisillä koulutuksilla ja toimialakohtaisissa koulutuksissa. Yhteistyötä on tehty laajasti eri sidosryhmien kanssa.

Hankkeet

Vastuullisena toteuttajana
Ruokaklusterin toiminnallistaminen RUOTO, Maaseuturahasto
ProVisio, Maaseuturahasto
Puutarhasankarit, Maaseuturahasto
Muut hankkeet – oltu mukana toteutuksessa
Yhessä lihat liikkeelle YLLI, Maaseuturahasto
Saimaa lautasella, JTF

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus toimii Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen, Kymenlaakson, Pirkanmaan sekä Uudenmaan maakunnissa. Ruokaan, elintarvikkeisiin ja yrityspalveluihin liittyviä asiantuntijapalveluita antoi toimintavuonna viisi asiantuntijaa ja maiseman- ja luonnonhoitoon liittyviä asiantuntijapalveluita neljä asiantuntijaa. Vuoden 2023 aikana saimme uuden yritysasiantuntijan vahvistamaan joukkoja. Asiantuntijuuden eri toimialojen osaamisvastaavina toimivat ruoka- ja ravitsemusneuvonnassa Suvi Malin sekä yritysneuvonnassa Päivi Matilainen, maiseman- ja luonnonhoidon neuvonnassa Laura Puolamäki sekä järjestöpäällikkönä Jenni Kunnaala.

Piirijohtokunta / hallitus 2023

Piirikeskuksen hallitukseen kuuluivat toimintavuonna seuraavat henkilöt:

jäsen varajäsen	maatalousyrittäjä opiskelija	Aho, Anna-Maija Kauppila, Elina	Pälkäne Pälkäne
--------------------	---------------------------------	------------------------------------	--------------------

puheenjohtaja	maatalousyrittäjä/puutarhuri	Alanne, Päivi	Lohja
varajäsen	maanviljelijä, kehityspäällikkö	Sohlman, Jaana	Vihti
jäsen	maatalousyrittäjä	Kantonen, Katri	Pälkäne
varajäsen	maaseutuyrittäjä	Naapi, Liisa	Jämsä
jäsen	maanviljelijä	Pekkola-Virtanen, Minna	Lahti
varajäsen	postityöntekijä	Porkka, Anu	Kouvola
varapuheenjohtaja	maatalousyrittäjä, toimiala- päällikkö	Raininko, Mari Kärkölä	
varajäsen	eläinlääkäri	Suojala, Leena	Hämeenlinna
jäsen	data specialist	Sahlman, Heli Taipalsaari	
varajäsen	maaseutuyrittäjä	Kaipia-Hyväri, Päivi	Lemi
jäsen	maatalousyrittäjä	Vaittinen, Elina	Akaa
varajäsen	maanviljelijä	Mänki, Marianne	Jokioinen

Hallituksen kokouksia oli toimintavuonna 5, joista kaksi pidettiin sähköpostikokouksena.

Toimihenkilöt 2023

maisema-asiantuntija	Alaraudanjoki, Aura (vanhempainvapaalla)
maisema-asiantuntija	Eronen, Hanna
maisema-asiantuntija	Hirvonen, Auli
maisema-asiantuntija	Koski, Katriina
maisema-asiantuntija	Puolamäki, Laura
ruoka-asiantuntija	Malin, Suvi
ruoka-asiantuntija	Nokkonen, Satu
ruoka-asiantuntija	Veteli, Hannele (työaika 35%)
yritysasiantuntija	Matilainen, Päivi 1.4.2023 alkaen
toiminnanjohtaja	Kunnaala, Jenni

Satu Kostensalo avusti Lappeenrannassa Maaseutumarkkinoiden järjestelyssä.

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 10 652 henkilöä, josta naisia 5164 ja yhdistysten määrä 198 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten järjestämään toimintaan retkille, kursseille, luennoille, työpajoihin sekä muihin tapahtumiin osallistui noin 11 650 henkilöä. Määrään on laskettu mukaan hankkeiden tapahtumat ja työpajat, jossa vastuullisena järjestäjänä on ollut piirikeskuksen asiantuntija. Vuoden 2023 toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten määräksi arvioimme jäsenyhdistysten palauttamien toimintakertomusten perusteella noin 8000.

Kohderyhmää lähestyttiin uutiskirjein, Facebookin kautta sekä kontaktoinnilla kursseilla, luennoilla ja muissa tapahtumissa. Viestinnässä uutiskirjeet tavoittivat noin 4500 jäsentä.

Piirikeskuksen edustajakokoukseen osallistuneet jäsenet, hallituksen jäsenet sekä tapahtumiin osallistuvat henkilöt ovat tärkeä tuki toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Luottamushenkilöiden kautta tieto kulki yhdistyksiin.

Piirikeskuksen tärkeimmät sidosryhmät ovat kaupungit, kunnat, Ely-keskukset, maakuntaliitot, muut yhdistykset, Leader-toimintaryhmät, MTK, Metsähallitus, ympäristöministeriö ja Viherympäristöliitto. Sidosryhmien kanssa on viestitty ajankohtaisista asioista.

Vuonna 2023 toimimme esiin kotimaista ruokaketjua; maistuvia maaseutuyrityksiä ja lähellä tuotettuja huippuraaka-aineita kurssien ja työpajojen materiaalina. Muistutettiin kasvisten käytön lisäämisestä. Uusia pohjoismaisia ravitsemussuosituksia nostettiin kuluttajien tietoisuuteen loppuvuodesta. Tämä työ jatkuu

myös vuonna 2024, kun uudet kansalliset ravitsemussuositukset tulevat voimaan. Vuonna 2023 pidimme myös kursseja varautumisesta ja opetimme kansalaisia toimimaan poikkeusolosuhteissa ilman sähköä ja juoksevaa vettä. Viestimme tärkeistä aiheistamme eri somekanavissa, mutta yhtä tärkeää oli myös aito kohtaaminen ihmisten kanssa eri tapahtumissa.

Vuosi 2023 oli tärkeä erityisesti maatalousluonnon monimuotoisuuden kehittämisen kannalta. Uusi Cap27-kausi käynnistyi ja siihen liittyen laadittiin kevään aikana Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuksia yli 180 kappaletta. Viljelijöitä neuvottiin tukeen liittyvistä uusista ehdoista niin maastossa kuin teams-koulutuksissa. Luonnon monimuotoisuus kiinnosti kuntia ja tapaamisissa keskusteltiin maisemapeltojen ja niittyjen mahdollisuuksista kaava-alueella, laidunnuksen käytöstä ja hyödyistä alueiden hoidossa sekä luonnon monimuotoisuuden esiin tuomisesta taajamissa.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Ruokakasvatus ja terveellinen ruoka

Ruokakurssit ja luennot

Toteutimme 50 kpl ruokakursseja, joissa tavoitettiin 616 kurssilaista koko Etelä-Suomen alueella. Kurssien painopiste oli terveellisissä ruokavalinnoissa, kotimaisuudessa sekä taloudellisuudessa. Tärkeää kursseilla oli myös yhdessä tekeminen, yhteisöllisyys ja uuden oppiminen. Tämän vuoksi ruokakurssitarjottimella aiheena olikin mmm. popsi popsi porkkanaa, kauraa ja kasviksia sekä sentinvenyttäjän ruokakurssi. Luentoja järjestettiin eri yhteistyötahojen kanssa 7 kpl ja ne tavoittivat 143 henkilöä.

Koululaisten terveelliset aamupalat

Kouluterveyskyselyn mukaan aivan liian moni alakoululainen jättää aamupalan syömättä ennen kouluun lähtöä. Tähän havahduttiin myös Hauhon Eteläisten alakoululla. Tärkeään asiaan haluttiin tarttua ja innostaa lapsia syömään, samalla tuoden esiin aamupalan ja säännöllisen ruokavalion merkitystä koululaisille. Koululla toteutettiin jo toista kertaa Tee se itse -aamupala, jossa oppilaat saavat koota monipuolisen, värikkään ja maukkaan aamupalan itse. Aamupala koottiin lautasmallin mukaisesti, jolloin oli luontevaa keskustella myös päivän muista tärkeistä aterioiden aterioiden. Oppilaat kokosivat itselleen todella herkullisen näköisiä annoksia ja mikä tärkeintä nauttivat niistä! Tietoa ja maukas aamupala tarjottiin kaikille alakoulun 65 oppilaalle.

Rahoitus: OKM ja yksityinen rahoitus

Ruokakasvatus- ja ravitsemustiedotusta hyvinvointialueille

Ruoka-asiantuntijat jalkautuivat jakamaan ruokakasvatus- ja ravitsemustiedotusta hyvinvoinnin näkökulmasta 12 eri kuntaan tai hyvinvointialueelle. Tilaisuuksissa keskusteltiin siitä miten voisimme täydentää kuntien ja hyvinvointialueiden palveluita ravitsemuksen ja terveydenedistämisen osalta. Tilaisuudet avulla tunnettuus maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijapalveluista lisääntyi ja uusia yhteisiä projekteja on jo käynnistynyt.

Kunnat ja hyvinvointialueet, johon asiantuntijat jalkautuivat: Päijät-Hämeen hyvinvointialue, Kouvola, Pyhtää, Hamina, Askola, Järvenpää, Mäntsälä, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Hämeenlinna, Valkeakoski, Kanta-Hämeen hyvinvointialue ja Hattulan kunta.

Rahoitus: OKM

Pelloilta pöytään - Suomalaisen ruoan tunnettuuden vahvistaminen

Teimme somenostoja suomalaisen ruoan sankaritarinoista. Esittelyssä oli neljä maaseutuyritystä eri puolilta Etelä-Suomea.

Elimäen Lähiruokamessut

Lähiruokamessuilla Elimäellä on jo pitkät perinteet. Messuilla on tietoutta ruokaperinteistä, lähiruoasta, terveellisestä ravinnosta sekä lähellä on Arboretum Mustila, jossa luonnon monimuotoisuutta voi käydä katsomassa luontopoluilla. Vuonna 2023 kävijöitä oli n. 8000 henkilöä. Maa- ja kotitalousnaisten osastolla

esiteltiin yritysneuvonnan palveluita sekä luonnonlaidunnusta. Osastolla tavoitettiin noin 200 osallistujaa. Yritysasiantuntija osallistui myös raatiin, jossa arvioitiin ”Juu Juu Juureksia- kilpailun voittajaehdokkaista.
Rahoitus: OKM

MKN Kekriviikot, v 42 – 44

Maa- ja kotitalousnaiset ovat nostaneet esiin perinteistä, suomalaista sadonkorjuun juhlaa kekriä. Teimme kekri-aiheisia nostoja somessa. Kekritapahtumia järjestettiin yhdistysten toimesta Etelä-Suomen alueella ainakin Hämeenkoskella ja Taipalsaarella.
Rahoitus: OKM

MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä somekampanja

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus julkaisi juhluvuoden some-kampanjan, johon sisällön tuottivat piirikeskusten ruoka-asiantuntijat. Aiheet olivat järjestömmen historiasta ja siitä neuvonnasta, jota on jaettu vuosien saatossa. Mukana oli monenlaista historiaa eri vuosikymmeniltä. Etelä-Suomen ruoka-asiantuntijoiden aiheet ja teemat somekampanjassa: Taloudellinen ajotapa säästää euroja ja energiaa, puuroista puhtia, Yhteistä hyvää - talkoot ja talkooperinne, Lähimatkaile upeassa Suomen suvessa! , Mikroaaltouunissa lämmität ja valmistat ruokaa helposti ja nopeasti, herkkuja ja hyvinvointia hapattamalla, Kekri – tämän päivän ihana sadonkorjuujuhla upeista lähiraaka-aineista meille kaikille!, Maa- ja kotitalousnaiset nuorten arjentaitojen vahvistajina! Puhdasta pikkurahalla kotikonstein. Yhteensä 9 kpl toteutusta.

Maa- ja kotitalousnaisten 90 v. juhluvuotta tuotiin esiin myös yhdistysten tapahtumissa. Juhluvuoden luento pidettiin Tammelan Maa- ja kotitalousnaisten ja Hämeenkosken maa- ja kotitalousseuran tilaisuuksissa.
Rahoitus: OKM

Luonnonlaidunpäivä piirikeskuksen erilliskorvamerkki 17.6.2023 Hämeenlinnassa

Luonnonlaidunpäivää vietettiin 17.6.23 Hämeenlinnan Visamäellä. Tapahtuma järjestettiin ruoka- ja maisema-asiantuntijoiden yhteistyönä. Saimme mukaan yhteistyökumppaniksi Hämeenlinnan seudun 4H yhdistyksen, hyönteisyhdistys Cupidon ja paikallisen lampurin, jonka lampaat laiduntavat Visamäellä 4H nuorten hoidossa. Päivässä haluttiin tuoda monin eri tavoin esille laidunnuksen hyötyjä. Saimmekin palautetta kävijöiltä siitä, että ei tiedetty laiduntavien eläinten tärkeyttä luonnon monimuotoisuuteen. Tapahtumaan oli luotu pisteitä, jotka palvelivat kävijöitä, erityisesti lapsiperheitä. Tapahtumassa maistatettiin lammasmakkaraa ja luonnonrytismoothieta, lapset saivat tutkia hyönteisiä ammattilaisten avulla, yhdellä pisteellä lampaanvillaa hyödynnettiin herneidenversojen idätyksessä ja pääsi paikalla tutustumaan myös oikeisiin lampaisiin. Lisäksi suurennuslaseilla pystyi tutkimaan hyönteisiä. Kävijöitä noin 70 henkeä. Tapahtumaa markkinoitiin paikallisesti ja nostettiin eri teemoin somessa ennen tapahtumapäivää.
Rahoitus: OKM

Maistuva maaseutuyritys -tunnustus maaseutuyrittäjille

Suomalainen maaseutu tuottajineen ja yrityksineen tarjoaa laadukkaita raaka-aineita ja elintarvikkeita niin teollisuudelle, kaupalle kuin kuluttajillekin. ”Maistuva maaseutuyritys” -tunnustukset jaettiin nyt jo seitsemättä kertaa. Ehdotuksia kerättiin nettisivujen kautta ja eri tapahtumien yhteydessä. Maakunnittain tunnustuksen saajiksi valittiin Kuorttisen Luomukanala Etelä-Karjalasta, Asikkalan juustola Hämeestä, Takaladon Liha Kymenlaaksosta, Unkilan tila, Kesäkahvio Pakari Pirkanmaalta sekä Vaihan tila Uudeltamaalta. Tunnustukset jaettiin Suomen Kädentaidot -messuilla Tampereella 17.11.2023. Yritykset arvostavat samaansa tunnustusta ja tekivät hyvää näkyvyyttä saaneita somenostojia.
Rahoitus: OKM

#Nimisuoja 2025

Lopen peruna on todettu tuotteeksi, jolle voisi hakea EU:n nimisuoja. Nimisuojarahakemuksen työstämistä aloitettiin viljelijöiden ja asiantuntijoiden yhteistyönä vuonna 2023. Tulevana vuonna tehdään päätös asian eteenpäin viemisestä. Toimenpiteitä on toteutettu osana Kestävä RuokaHäme -hanketta.

NEUVO 2027 -palvelu Kilpailukyky

Uudelle yritysneuvojalle haettiin Neuvo kilpailukyky oikeudet. Palvelua ei päästy toteuttamaan vielä vuonna 2023.

Elintarvike- ja ruoka-alan kehittäminen

Yritysneuvonnan palveluissa otettiin käyttöön tuote omavalvontasuunnitelman suunnittelu ja toteutus yrittäjälle, joilla on rekisteröity elintarvikehuoneisto. Toteutus kattaa suunnittelukäynnin yrityksessä sekä suunnitelman kirjoituksen ja toteutuksen asiakkaalle.

Rahoitus: OKM

Vahvistettiin elintarvike- ja ruoka-alan toimijoiden ammatillista osaamista mm. järjestämällä hygieniosaamiskoulutuksia 3 kpl, joissa osallistujia oli yhteensä 31. Hygieniapassitilaisuuksia järjestettiin 19 ja testin suoritti kaikkiaan 89 henkilöä.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Maaseutumarkkinat Lappeenrannan kauppatorilla 3.9.2023

Maaseutumarkkinat järjestettiin 33. kerran syyskuussa Lappeenrannan kauppatorilla. Maaseutumarkkinat on vahvasti lähiruokatapahtuma, jossa suomalaisen ruoan tuottajat ovat vahvasti omilla kasvoillaan esillä sekä maaseudun ja kaupungin kohtaamispaikka 67 yrityksen voimalla. Useilta yrittäjiltä tulleen palautteen mukaan Lappeenrannan Maaseutumarkkinat on heidän parhaimpia myyntitapahtumia. Kuluttajat arvostavat maaseutumarkkinoita aitona lähiruokatapahtumana. Kävijämäärä oli noin 2000 henkilöä.

Rahoitus: Yksityisrahoitus, Etelä-Karjalan Maataloussäätiö

Artesaaniruoka pienten elintarvikeyritysten kilpailukyvyä vahvistajana

Hankkeen tavoitteena on vahvistaa Kaakkois-Suomen pienten elintarvikeyritysten kilpailukykyä ja valmiuksia toimia kannattavasti ruokaketjussa seuraavin keinoin; kirkastamalla Artesaaniruoka käsitettä Kaakkois-Suomessa pienissä elintarvikealan yrityksissä, hyödyntämällä Artesaaniruokakilpailu – prosessia pienten elintarvikeyritysten profiloitumisessa, sekä tukea ja kirkastaa pienten elintarvikeyritysten kehityspolkuja valmennuksessa. Hankkeen toimenpiteinä toteutettiin webinaarit artesaaniruokakilpailuun osallistumisesta ja marjojen ja hedelmien jatkojalostuksesta sekä koulutus marjojen ja hedelmien jatkojalostuksesta, joka järjestettiin yhdessä Uudet askeleet elintarvikealalla Kaakkois-Suomessa kanssa. Osallistujia oli yhteensä 19. Tilaisuuksista tiedotettiin hankkeen nettisivuilla, ProAgria Etelä-Suomen ja Etelä-Suomen MKN somesivuilla (9 julkaisua), suoramarkkinointina uutiskirjein suoraan yrittäjille (4 kpl) ja erilaisissa tapahtumissa viestittiin myös tulevasta toiminnasta. Hankkeen toteuttamisaika on 01.05.2021- 30.9.2024.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Uudet askeleet elintarvikealalla Kaakkois-Suomessa

Hankkeen tavoitteena on parantaa ja vahvistaa tiedottamista elintarvikealan ajankohtaisista asioista ja tapahtumista ja vahvistaa elintarvikealan yrittäjien osaamista/yritysten kilpailukykyä mm. seminaarien, työpajojen ja opintomatkojen avulla. Hankkeen toimenpiteinä toteutettiin opintomatka Pohjois-Savoon, webinaareina Merkeillä nostetta ruokatuotteille ja rahoitusinfo -tilaisuudet. Kolmiosaisia webinaarisarjoja pidettiin kaksi, elintarvikealan yrittäjien tuotekehityskoulutus sekä elintarvikealan vaatimukset elintarvikehuoneistoille. Osallistujia tilaisuuksissa oli 75. Uutiskirjeitä lähetettiin alueen yrittäjille 10 kpl ja erilaisia somejulkaisuja jaettiin 22 kpl. Hankkeen toteuttamisaika on 1.11.2020-30.9.2024.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Kädet multa -toiminnan edistäminen

Vuonna 2021 aloitettua lavakaulusviljelyä Lohilammen museolla jatkettiin yhteistyössä Lohjan Museon kanssa. Museolla kaksi pidettiin kaksi tapahtumaa, jossa keväällä kylvettiin lavakaulukset ja kesällä tutustuttiin viljeltävien kasvien säännölliseen hoitoon. Aiheesta viestittiin myös somekanavillamme. Kotitarveviljelyn oppia kaivataan edelleen käytännöntasolla. Osallistuneiden kommentoissa esille nousi lähiruoka ja onnistumisen ilo. Museolla järjestettyihin tilaisuuksiin osallistui 20 henkilöä.

Rahoitus: OKM

Imatran seurankunnan perhekerholle pidettiin **Kädet multa -tapahtuma**, johon osallistui 10 äitiä, 15 lasta ja 2 seurakunnan lastenohjaajaa. Lapset olivat 0-5-vuotiaita. Heidän kanssaan istutettiin herneitä versojen kasvatusta varten sekä tutustuttiin aistien avulla kasviksiin. Aikuiset saivat tietoa aistilähtöisestä

ruokakasvatuksesta, tutustumisesta kasviksiin sekä niiden käytön lisäämisestä. Käytännönläheinen tapahtuma sai hyvää palautetta sekä vanhemmilta että seurakunnan työntekijöiltä.

Rahoitus: OKM

Hämeenkoskella pidettiin huhtikuussa **Melonia meillekin -luento**, jossa asiantuntijana toimi puutarhuri Päivi Alanne. Tilaisuudessa kannustettiin kokeilemaan melonin viljelyä, jota on toteutettu onnistuneesti myös ammattipuutarhoissa. Illan aikana käsiteltiin muitakin, ehkä hieman harvinaisempien kasvien viljelyä, esimerkkinä artisokka ja inkivääri. Lopuksi osallistujat saivat istuttaa ruukkuihin omat vesimelonin siemenet. Luennot osallistui 15 henkilöä.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Kuluttajien varautuminen

Hämeenlinnan kaupungin Pysäkki-hetkessä Kumppanuustalolla pidettiin kaksi 72H varautumisluentoa. Osallistujat olivat kaikki kaupunkilaisia. Keskusteluissa nousi esiin mm. väestösuojien sijainnit sekä ruoanvalmistus- ja lämmitysmahdollisuudet ja wc-asiointi. Osallistujia tilaisuuksissa yli yhteensä 28.

Rahoitus: OKM

Ruokaneuvot Koti ja maaseutu -lehdessä

Ruoka-asiantuntijamme Satu Nokkonen tuotti aineistoa kahteen Koti ja maaseutu -lehden numeroon.

Artikkelien aiheina olivat ohra ja marja-aronia.

Rahoitus: OKM

Kalan käytön edistäminen

Koululaisten kalankäyttöä edistettiin Valtakunnallisessa kalastuspäivässä Tampereella ja Kuhmoisissa jossa alakoululaisille kerrottiin kalankäsittelystä, ruuanvalmistuksesta sekä kalan ravitsemuksellisuudesta.

Tapahtumissa paistettiin muikkuja maistiaisiksi. Osallistujia oli Tampereella 350 koululaista ja 20 opettajaa ja Kuhmoisissa 115 koululaista ja 12 opettajaa. Tapahtumat toteutettiin yhteistyössä Hämeen ja Pirkanmaan Kalatalouskeskusten kanssa. Kalan käytön edistämistyötä koululaisten parissa jatkettiin myös kalankäsittely- ja ruoanvalmistustuntien ja rapuristeilyiden muodossa. Hämeen Kalatalouskeskuksen kanssa järjestetyillä risteilyillä 125 alakoululaista ja 12 opettajaa/aikuista pääsivät kokemaan rapumertoja, tutkimaan eläviä rapuja ja oppivat syömään rapuja. Ala- ja yläkouluissa järjestetyillä oppitunneilla 80 oppilasta ja 8 opettajaa harjoittelivat ahventen fileointia ja ruoan valmistamista kalasta. Kala-aiheiset tunnit ja retket koetaan kouluissa todella hyödyllisiksi ja mukavaksi tavaksi oppia uutta. Ne koulut, joiden kanssa olemme tehneet yhteistyötä, tiedustelevatkin itse aktiivisesti kalatuntien mahdollisuutta.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Luonnonryttikävelyt

Luonnonrytiti kiinnostavat kasvavassa määrin kuluttajia. Moni on halukas hyödyntämään lähiympäristönsä syötäviä kasveja, mutta kasvien tunnistamiseen tarvitaan apua, samoin vinkkejä niiden käyttöön ruoanvalmistuksessa ja säilönnässä. Luonnonryttitilaisuuksia pidettiin Hattulassa Lepaalla ja Hyvinkäällä. Osallistujia oli yhteensä 24.

Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Varautuminen

Kuluttajille järjestettiin ruokakursseja, joiden teemana oli kotitalouksien varautuminen ja kotivara. Kurssit toteutettiin ulkona ilman sähköä ja juoksevaa vettä. Osallistujilta saatu palaute oli kaikkien koulutusten jälkeen positiivinen. Vuoden 2023 aikana järjestettiin 22 käytännön varautumiskoulutusta ja kaksi luentoa. Tavoitimme koulutuksissa 212 henkilöä. Lisäksi loppuvuodesta järjestimme vielä somekampanjan, jossa nostimme varautumisen oleelliset aiheet esille aihe kerrallaan.

Rahoitus: Maanpuolustuksen kannatussäätiö

Kestävä RuokaHäme-hanke

Hankkeessa ohjataan yrityksiä pohtimaan siirtymistä luomujalostukseen ja avataan yrityksille ravitsemuksellisen kilpailuedun, artesaaniruoan ja nimisuojuuksen merkitystä yritystoiminnan kehittämiseksi. Paikallisten pienten yritysten verkottuminen ja ruokatarinat korostuvat hankkeen toimenpiteissä. Käsitteiden avaaminen ja vaihtoehtojen esille tuominen luomuun, artesaaniruokaan ja nimisuojaan liittyen. Hankkeen

toimenpiteinä toteutettiin kaksi webinaaria, terveellisyys ruokatuotteiden ja -palveluiden myynnissä ja Hämeen ja Uudenmaan luomutreffit, kaksi läsnäolotilaisuutta, kotimainen peruna on ilmatoruokaa sekä hämäläisen ruoan tarina – Taste of Häme valmennustyöpaja. Näissä oli yhteensä 53 osallistujaa. Hämeenlinnassa oltiin mukana Herkkujen Häme -lähiruokatapahtuman järjestelyissä. Tilaisuudessa oli mukana 28 ruoka-alan yrittäjää. Hankkeen toteuttamisaika on 1.1.2022-31.12.2024.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Monimuotoinen luonto

”Luontotekoja” Valtakunnallinen kampanja luonnon monimuotoisuustietoisuuden lisäämiseksi

Luontotekoja kampanjassa vuoden teemana olivat uusniityt ja niityt. Maisema-asiantuntijat kokosivat valokuvasarjan uusniityistä sekä laativat ja pitivät niittyluennon. Lisäksi kirjoitettiin toukokuussa artikkeli niittyjen perustamisesta Arktiset aromit lehteen. Kesäkuussa oli someviestintäsarja Luonnonlaidunpäivästä ja laiduntamisen merkityksestä. Viherpäivillä Jyväskylässä haastettiin messukävijät tekemään luontotekoja Luontotekoja-haastelappujen avulla.

Rahoitus: OKM

Maisematekokilpailu ”Luontotekoja” osana kampanjaa

Vuoden maisematekokilpailu järjestettiin teemalla merkittäviä luontotekoja luonnon monimuotoisuuden eteen. Maisematekokilpailussa haettava luontoteko säilyttää ja kohentaa luonnon monimuotoisuutta sekä nostaa myös esille paikallisen kulttuuriympäristön arvoja, historiaa, tapahtumia ja ominaispiirteitä. Hieno teko lisää yhteisöllisyyttä ja edistää kohteen säilymistä myös tuleville sukupolville.

Etelä-Suomen palkitut:

Etelä-Karjala: Meidän jälkemme – luonnosta voimaa – hanke, Länsi-Saimaan alue

Kanta-Häme: Metsälän tila, Lammi

Kymenlaakso: Tiutisen kylätoimikunta, Kotka

Päijät-Häme: Kurjalan kartano, Hollola

Rahoitus: OKM

Lumoinfot

Taajamien niityt ja maisemapellot -infokäyntejä tehtiin 16 kpl, joissa esiteltiin kunnille, kuntapäätäjille, maakuntaliitoille, maakuntamuseoille ja muille sidosryhmille erilaisten niittyjen, kaupunkilaitumien ja maisemapeltojen mahdollisuuksia viherympäristön hoidossa. Kuntia kannustettiin edistämään viherympäristöjen luonnon monimuotoisuutta ja virkistysarvoa resurssitehokkaasti. Tapaamisissa keskusteltiin maisemapeltojen ja niittyjen mahdollisuuksista kaava-alueella, laidunnuksen käytöstä ja hyödyistä alueiden hoidossa sekä luonnon monimuotoisuuden esiin tuomisesta taajamissa, myös kaavoituksen näkökulmasta.

2.2.2023 Kaakkois-Suomen ELY

8.2.2023 Viherpäivät Jyväskylä. Keskusteluja Porvoon, Loviisan, Nurmijärven, Espoon, Helsingin vihersektorin kanssa.

9.2.2023 Viherpäivät Jyväskylä. Viherpäivillä luonnon monimuotoisuuden ja sopimuslaidunnuksesta keskustelu kuntasektorin ja suunnittelusektorin kanssa.

22.3.2023 Turun maakuntamuseon Museoiden biodiversiteettitapahtuma

18.4.2023 Hawkhill

10.5.2023 Janakkalan kunta

31.5.2023 Hämeen kulttuuriympäristöryhmä

23.5.2023 Sastamalan kaupunki

19.6.2023 Senaattikiinteistöt. Loimaan Ruokaviraston tila

8.7.2023 OKRA-maatalousnäyttely

17.6.2023 Hämeenlinnan kaupunki

7.8.2023 Riihimäen kaupunki, kaavoitus.

18.8. 2023. Helmi-yhteistyöryhmä

14.9.2023 Pirkanmaan Perinnebiotooppiryhmän kokous Osara

24.10.2023 Riihimäen kaupunki, kaupunginpuutarhuri

9.11.2023 Heinolan kaupunki

Rahoitus: OKM

Suomen luonnon päivä

Suomen luonnon päivänä viestittiin Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten sosiaalisen median kanavilla.
Rahoitus: OKM

Viherpäivät 8.-9.2.2023

Osallistuttiin Viherpäiville Jyväskylässä. Viherpäivät ja -tekniikka -tapahtuma kokoaa yhteen noin 1500 viheralan ammattilaista ja se on viheralan tärkein koulutus-, näyttely- ja verkostoitumistapahtuma.
Rahoitus: OKM, hankerahoitus

Lepaan Messut

Osallistuttiin Lepaan 2023 näyttelyyn, joka on suunnattu puutarha- ja viheralan ammattilaisille. Lepaan näyttelyt järjestetään vuosittain Hattulassa Lepaan puutarhaoppilaitoksessa ja kävijöitä tapahtuma keräsi noin 7 700. Osaston teemana oli niityt ja niittykasvit. Osastolla tavoitettiin noin 1000 kävijä.
Rahoitus: OKM, hankerahoitus

Luonnon monimuotoisuuden neuvonta, kartoitus ja suunnittelu

Suunnittelukohteina olivat arvoniityt ja laidunalueet. Lisäksi tehtiin luontokartoituksia ja toimittiin työtä ohjaavissa maisemanhoitoryhmissä linnoitusalueilla. Suunnitelmia ja kartoituksia valmistui vuonna 2023 6 kpl.
Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Avoimien viheralueiden kunnossapitoluokitus (RAMS)

Tehtiin Tampereen kaupungin puitesopimuksen alla kunnossapitoluokitusten päivitystöitä ja kohdekortteja sekä avoimien viheralueiden laatukierrokset.
Rahoitus: Yksityinen rahoitus

Neuvo 2027 -palvelu

Neuvo-palvelukäyntejä luonnon- ja ympäristönhoitoon liittyen tehtiin 189 kpl. Uusille maisema-asiantuntijoille haettiin neuvo-oikeuksia.
Rahoitus: Maaseuturahasto

Ympäristösopimussuunnitelmat

Maatalousluonnon ja maiseman hoito -hoitosuunnitelmia laatiminen uudelle CAP27 -sopimuskaudelle. Maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimuksia tehtiin 173 kpl ja kosteikon hoitosuunnitelmia tehtiin 13 kpl.
Rahoitus: Yksityinen rahoitus / Maaseuturahasto

Laidunpankin ylläpito ja viestintä

Pidetään yllä Laidunpankki-palvelua ja viestitään palvelusta sekä luonnonlaidunnuksesta. Laidun-pankki tarjoaa monipuolista tietoa sopimuslaidunnuksesta. Palvelu on ilmainen ja palvelee sekä maanomistajia että karjanomistajia. Sivuille vietiin tietoa laidunnuksesta ja palveluista sekä tehtiin päivityksiä Laidunuutisia -palstalle. Sivusto palvelee valtakunnallisesti, vaikka sen ylläpito hoidetaan Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksesta.
Rahoitus: Metsähallitus, Fingrid, ProAgria

Lumotaito-hanke

Lumotaito-hanke jakaa uusinta tietoa viljelijöille luonnon monimuotoisuudesta, ja sen huomioimisesta viljelykäytännöissä ja luonnonhoidossa. Hankkeemme toteuttaa monipuolista viestintää useissa eri kanavissa sekä jalkauttaa tutkimustietoa ja hyviä käytäntöjä. Teemme vuorovaikutteista yhteistyötä viljelijöiden ja eri alan asiantuntijoiden kanssa. 2023 osallistuttiin Viherpäiville Jyväskylässä, sekä Lepaan messuille ja Okra maatalousmessuille osana ProAgrian osastoa, messuilla tavoitimme n. 800 henkeä. Luonnonlaidunpäivää vietettiin Arvilan tilalla Uudellamaalla. Tilalla kävi päivän aikana noin 100 henkeä. Retki perinnebiotoopille kiinnosti noin 30 henkeä. Laitumella tutustuttiin niittykasvillisuuteen ja luonnonlaidunnuksen hyötyihin. Muita hankkeen tapahtumia olivat mm. suosittu Tehotunnit sekä maastovalmennukset, yhteensä näihin ja muihin tapahtumiin osallistui 813 henkilöä. Hankkeen toteuttamisaika on 1.10.2021-31.12.2024.
Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Suomi kutsuu kylään

Maaseutuyrittäjyyden edistäminen, näkyvyyden vahvistaminen ja yrittäjien osaamisen vahvistaminen
Vuonna 2023 MKN yrityspalvelut keskittyi voimakkaasti yritysten viestinnällisten työkalujen kehittämiseen yritysneuvonnan palveluiden parantamisessa. Kehitetyt työkalut tarjosivat yrittäjille entistä paremmat mahdollisuudet luoda ja ylläpitää kontakteja MKN yritysneuvonnan kanssa.

Yhteistyö alueen elinkeinotoimijoiden, rahoittajien ja eri yritysyhdistysten kanssa oli myös keskeistä. Tämä verkostoituminen ei ainoastaan laajentanut yritysneuvonnan ulottuvuutta vaan myös lisäsi sen tunnettuutta ja arvostusta sidosryhmien keskuudessa. Näiden strategisten kumppanuuksien ansiosta yritysneuvonnan palvelut tulivat tutummiksi laajemmalle yleisölle.

Asiakasprosessin kehittäminen oli myös keskeinen osa vuoden toimintaa. Keskityimme erityisesti yritysasiakkaiden tarpeiden ymmärtämiseen ja siihen, miten heidän kokemuksiansa voitaisiin parantaa. Tämä sisälsi omien palveluiden ja tuotteiden selkeämmän kuvauksen luomisen, mikä helpotti asiakkaiden ymmärrystä tarjotuista palveluista ja niiden hyödyistä. Selkeä ja ymmärrettävä viestintä oli avain siihen, että yrittäjät tunsivat olonsa tuetuiksi ja ymmärretyiksi.

Maaseutuyrittäjien kohtaamat haasteet uuden rahoituskauden ja sen tuomien uusien tukimuotojen myötä huomioitiin myös. MKN yrityspalvelut otti aktiivisen roolin tiedonvälittäjänä, varmistaen, että maaseudun yritykset ymmärsivät käytettävissä olevat resurssit ja mahdollisuudet. Tämän seurauksena maaseutuyritykset pystyivät paremmin hyödyntämään tarjolla olevia tukia, mikä tuki niiden kasvua ja kehitystä.

Rahoitus: OKM

Maaseutu saapuu kaupunkiin Narinkkatorilla Helsingissä

Olimme mukana ruoka-asiantuntijan voimin Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen koordinoimassa Narinkkatorin tapahtumassa Maaseutu saapuu kaupunkiin. Paikalla esiteltiin järjestömme toimintaa ja maistatettiin uutispuuroa. Etelä-Suomen pisteellä tutustutettiin kuluttajia kotimaisiin erikoiskasveihin. Tapahtuma keräsi paljon päiväkotikiikkeitä lapsia ohjaajineen ja tavallisia ohikulkevia kaupunkilaisia tutustumaan järjestömme toimintaan.

Rahoitus: OKM

Suomen Kädentaidot -messut Tampereella 17.-19.11.2023

Teemoina Kädentaidot -messujen osastollamme oli ravitsemussuosituksien ja kasvien käytön lisääminen. Havainnollistimme päivittäistä saantisuosituksia kasvisnäyttelyn avulla. Moni kävijä toteisi, että kasvien saannin määrässä on vielä parannettavaa. Maistimme kotimaisia linssejä, jotka sopivat monipuoliseen suositusten mukaiseen ruokavalioon. Vain suolalla maustettujen linsien suosio yllätti meidät, niitä maisteltiin ennakkoluulottomasti. Kuluttajat olivat ilahtuneita siitä, että saatavilla on myös kotimainen vaihtoehto. Osastollamme vieraili 600 messukävijää.

Rahoitus: OKM

Kansainvälinen maisemapäivä

Kansainvälisenä maisemapäivänä lokakuun 20. päivä tutustuttiin turvetuotantoalueen maisemaan ja historiaan. Maisemapäivän kävelyllä kuultiin tarinoita suolta ja suon laidalta. Opas Ulla Vierre johdatti osallistujia vuosikymmenten takaiseen aikaan, jolloin Aitokallionmäki kuhisi elämää ja koneet kulkivat tuotantoalueilla. Kävelyllä osanottajia oli 12 henkilöä.

Rahoitus: SYKE ja ympäristöministeriö

Kulttuurimaiseman neuvonta, suunnittelu ja tuotteistus

Kulttuurimatkaileua kehitettiin Aitonevan turvemuseon alueella yhdessä Kihniön kunnan, Parkanon Kehitysparkin, Neovan ja Turun yliopiston kanssa. Aitonevalla kartoitettiin arkistoaineisto, museonäyttelyn sisältö ja muut arkistoaineistot, teetettiin kaksi kävijätutkimusta ja tuotettiin uusia näyttelysisältöjä ja virtuaaliopastus. Museo hakeutui Euroopan Teollisuusperintöreitien jäseneksi.

Riihimäen Herajoelle laadittiin maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys asemakaavatyötä varten.

Rahoitus: OKM, kulttuurimatkaileun erityisavustus, yksityinen rahoitus

Heinolan Heinäsaaren vastuullisuussuunnitelman konsultointi ja suunnittelu

Sparrattiin asiakasta Green Key -sertifikaatin hakuprosessissa ja laadittiin hakemus auditointia varten. Tuotettiin ympäristöviestinnän materiaalia ja laadittiin vastuullisuussuunnitelma sertifikaattihakemuksen liitteeksi.

Rahoitus: yksityinen rahoitus

Vanajan Parven kokouspalvelut

Kokouspalveluiden kysyntä on Vanajan Parvella säilynyt edelleen hyvänä. Vakioasiakkaita on paljon ja uusiakin tulee säännöllisesti. Kahvi- ja ateriapalveluja tarjottiin 127 kertaa yhteensä 2985 asiakkaalle. Tilojen ilmettä piristettiin aivan vuoden lopussa uusilla verhoilla ja näin tilat ovat jälleen ajanmukaiset ja hillityn tyylikkää.

Lentoon – yritysryhmähankkeen hankehallinnointi

Hankkeen ydintavoitteena on kehittää vihtiläisiä matkailun luksus -tuotteita. Tuotteet perustuvat olemassa oleviin yrityksiin sekä paikalliseen luontoon ja kulttuuriin.

Yhteisen tuoteperheen tavoitteena on lisätä Vihdin alueen tunnettuutta kansainvälisesti, kasvattaa kunnan alueelle kertyvää matkailutuloa sekä parantaa hankkeeseen osallistuvien yritysten osaamista ja kannattavuutta. Hankkeessa kehitetään yritysten valmiuksia toimia uudistavan matkailun periaatteiden mukaisesti.

Rahoitus: yksityinen rahoitus

LumoSILTA Eurooppaan esiselvityshanke

Vanajavesikeskuksen kanssa yhdessä toteutetaan Leader esiselvityshanketta. Esiselvityshankkeessa laaditaan hankehakemus kansainväliselle Leader-hankkeelle, jolla edistetään hämäläisten ja pirkanmaalaisten kylien luonnon monimuotoisuutta ja sen hyödyntämistä mm. matkailussa ja tuotteistamisessa. Vuoden 2023 aikana kartoitettiin kotimaisia yhteistyötoimijoita sekä pidettiin hankkeen suunnittelutyöpajoja. Kirjoitettiin kansainvälinen hankehakemus.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Leader Linnaseutu, Leader Pirkan Helmi ja Leader LounaPlus

Voiman merkit Etelä-Karjalassa

Hankkeen tavoitteena on vahvistaa pk-yritysten kilpailukykyä erityisesti elintarvike- ja ruokamatkailualan yritysten osalta ja löytää ratkaisuja sekä uusia mahdollisuuksia tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä. Tavoitteena on myös lisätä yrittäjien, kuluttajien ja matkailijoiden tietämystä ruokamatkailuun liittyvistä merkeistä sekä aktivoida yrityksiä hyödyntämään merkkejä oman liiketoiminnan ja tuotteiden kehittämisessä. Hankkeen toimenpiteinä toteutettiin kaksi Karelia À la Carte ja D.O. Saimaa merkivalmennusta webinaarina, viisi ERG Voiman merkit -tilaisuutta eri puolella Etelä-Karjalaa sekä opintoretki Etelä-Savoon. Näissä oli osallistujia yhteensä 41. Lappeenrannassa pidettiin Läheltä ruokaa Etelä-Karjalassa toritilaisuus, jonka osallistujamäärä oli arviolta 1000 henkilöä. Hankkeen tuloksena 19 eteläkarjalaista yritystä sai käyttöönsä Karelia À la Carte -merkin. Hankkeen toteutusaika: 1.10.2022-31.08.2023

Rahoitus: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), REACT-EU rahoitus

MUUT ETELÄ-SUOMEN PIIRIKESKUKSEN TOIMENPITEET

Järjestötoiminta ja yhteisöllisyyden kehittäminen

Valtakunnallisesti yhteisistä järjestöteemoista ja -tempauksista, kuten MKN 90 v. juhluvuodesta tiedotettiin yhdistyksiä jäsenten uutiskirjeiden sekä Facebookin avulla ja kannustettiin heitä osallistumaan. Impin päivä 11.6. on monessa yhdistyksissä jo vakiintunut tapahtuma ja sitä toteutetaan eri tavoin.

Rahoitus: OKM

Vuoden maa- ja kotitalousnainen ja maaseudun mies

Piirikeskuksessa valittiin maakunnittain aktiivinen, järjestön toimintaa tunnetuksi tekevä ja muita toimintaan kannustava sekä yhteisöllisyyttä edistävä vuoden maa- ja kotitalousnainen sekä maaseudun mies.

Tunnustusten saajat olivat:

Etelä-Karjala: Teija Arponen, Taipalsaaren Maaseutunaiset, Taipalsaari
Häme: Jaana Kivikko, Luolajan maa- ja kotitalousnaiset, Hämeenlinna

Kymenlaakso: Ritva Siltanen, Valkealan maa- ja kotitalousnaiset, Kouvola
Pirkanmaa: Terhi Valkeejoki, Längelmäen maa- ja kotitalousnaiset, Jämsä
Uusimaa: Pertti Tetri, Ahdenkallion seudun maamiesseura, Hyvinkää

Retket ja muut tilaisuudet

Uudenmaan kesäretki suuntautui Loviisan seudulle Länsi-Uudenmaan ruukkeihin. Retkellä oli mukana 33 osallistujaa. Kymenlaakson helmiä -retken kohteena oli Mustila Arboretum Elimäellä. Perinteiseen kesätapahtumaan lähti mukaan 64 osallistujaa. Heinäkuussa kokoonnuttiin Hely Sunin puutarhaan Janakkalaan. Puutarhailtaan osallistui 60 henkilöä. Pohjois-Tammelan Maa- ja kotitalousnaiset järjestivät elokuussa kansallispukujen tuuletus tapahtuman. Piirikeskus oli mukana ohjelmassa MKN 90 v. juhluvuosi -luennolla. Osallistujia oli 55. MKN 90 v. juhluvuosi -luento pidettiin myös Hämeenkosken maa- ja kotitalousseuran kekri-illallisella syyskuussa, jossa oli 30 osallistujaa. Piirikeskus järjesti matkan Maa- ja kotitalousnaisten 90 v. järjestöjuhlaan Jyväskylään. Osallistujia oli 35.
Rahoitus: Yksityinen rahoitus, OKM

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten edustajakokous 11.11.2023

Edustajakokous pidettiin Etelä-Karjalassa Taipalsaaren Wanhalla kunnantuvalla, jota emännöi keittiömestari Ulla Liukkonen. Läsnä oli 19 virallista kokousedustajaa. Tilaisuus aloitettiin Innalanmäen tilan yrittäjän Nina Lappalaisen mielenkiintoisella esitelmällä tilan toiminnasta.
Tilalla kasvatetaan ylämaankarjaa Haikkaanlahden kulttuurimaisemissa.

Kokouksessa todettiin edellisen vuoden 2022 toiminta ja talous ja käsiteltiin kuluvan vuoden 2023 toimintaa ja taloutta sekä hyväksyttiin talousarvio ja toimintasuunnitelma 2024 esitettäväksi ProAgria Etelä-Suomi ry:n hallitukselle. Hallituksesta erovuorossa olivat Mari Raininko ja varajäsen Leena Suojala Hämeestä, Katri Kantonen ja varajäsen Liisa Naapi Pirkanmaalta. Hämeen toiselle hallituspaikalle Eija Savola varajäsenenään Leena Suojala ja Pirkanmaan toiselle hallituspaikalle Katri Karvinen varajäsenenään Triinu Valkila.

Viestintä ja koulutus

Etelä-Suomen sosiaalisen median kanavat kasvattivat seuraajamääräänsä. Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisen FB-sivustolla on 1725 seuraajaa. Etelä-Suomen MKN Maisemapalvelut FB-sivustolla on 950 seuraajaa sekä lisäksi FB-keskusteluryhmä Luonnonlaitumet (1594 jäsentä). Lisäksi Etelä-Suomen maa- ja kotitalousnaisilla on Instagram-tilit mknetelasuomi (537 seuraajaa) ja Laidunpankki (457 seuraajaa). Asiantuntijoilla on omat osaksi aktiivisessa työkäytössä olevat Instagram-, Twitter- ja LinkedIn-tilit. Asiantuntijat viestivät tehokkaasti ja monipuolisesti niin kampanjoista, hankkeista kuin muistakin ajankohtaisista tapahtumista maakunnissa. Viestinnässä hyödynnettiin Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen omia somekanavia sekä ProAgria Etelä-Suomen Facebook-sivua, Asiakkaille-lehteä, uutiskirjeitä, kotisivuja, yhteistyökumppaneiden viestintäverkostoja ja somekanavia sekä paikallisia toimittajia median osalta.

Kirjoitettiin blogeja Maisema mielessä – Maa- ja kotitalousnaisten blogisarjaan. Markkinoitiin asiantuntijapalveluita sidosryhmätapaamisissa ja koulutustilaisuuksissa sekä lähetettiin uutiskirjeitä eri sidosryhmille. Jäsenyhdistyksille lähetettiin jäsenkirjeitä postitse ja sähköisesti. Lisäksi jäseniä tiedotettiin ajankohtaisista asioista sähköisesti. Koti ja maaseutu -lehden menekin edistämistä tehtiin Kädentaidot-messuilla Tampereella sekä muissa tapahtumissa.

Rahoitus: OKM, hankerahoitus

Koulutus, luovuus ja yhteistyö

Koulutus, luovuus ja yhteistyö rahoitusta on käytetty piirikeskuksen asiantuntijoiden osaamisen ja toiminnan kehittämiseen sekä yhteistyöhön eri tahojen kanssa.

Asiantuntijat ovat osallistuneet Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen järjestämiin koulutuspäiviin ja osaamista kehittäviin valtakunnallisiin yhteispalavereihin, innovaatiopäiviin sekä kulttuurimaiseman hoidon neuvottelupäiviin. Osaamista on syvennetty oman erikoistumisalan koulutuksissa sekä ohjelmistokoulutuksissa. Tiimien ja koko piirikeskuksen toimintaa on ideoitu ja kehitetty yhteisissä palaverissa. Etelä-Suomen piirikeskuksen kymmentä toimintavuotta juhlistettiin tekemällä nostoja somessa asiantuntijoiden monipuolisista tehtävistä vuosien varrella. Toiminnanjohtaja osallistui uuden asiakashallintajärjestelmän kehittämistyöhön.

Maisema-asiantuntijat olivat mukana Viherpäivillä, Okra maatalousnäyttelyssä sekä Lepaan puutarha- ja viheralan messulla. Sidosryhmäyhteistyötä tehtiin Etelä-Karjalan liiton sekä Hämeen ja Päijät-Hämeen kylien edustajien kanssa. Asiantuntijamme osallistui Pirkanmaan Vuoden kylän valintaan. Olimme mukana Hämeen, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan, Pirkanmaan kulttuuriympäristötyöryhmien, valtakunnallisessa ja maakunnallisissa perinnebiotooppiryhmien kokouksissa sekä Helmi työryhmiin. Asiantuntijamme on luennoinut Tampereen kaupungin viheralueiden laatupäivillä, kulttuurimaiseman hoidon neuvottelupäivillä, Turun museokeskuksen seminaarissa ja Kihniön kunnan kulttuurimatkailuseminaarissa. Tuotettiin artikkeli niityn perustamisesta Arktiset aromit asiakaslehteen sekä ProAgrian asiakaslehteen Arvilan tilan viljelijöistä.

Ruoka-asiantuntijat ovat osallistuneet Ruukku ry:n Ruokakasvatusverkoston etätapaamisiin. Asiantuntijamme on osallistunut Kanta-Hämeen järjestöjen soteryhmän palaveriin. Hämeen kalatalouskeskuksen kanssa on toteutettu jo vakiintuneeksi muodostuneen käytännön mukaan erilaisia koululaistapahtumia. Valtakunnallisen kalastuspäivän tapahtuma toteutettiin sekä Hämeessä että Pirkanmaalla yhteistyössä kalatalouskeskuksen kanssa. Verkostoja on luotu myös osallistumalla Sisä-Suomen Kalaleaderin Kalaparlamenttiin. Pirkanmaalla on oltu mukana Suomen Kädentaidot -messujen toimikunnassa sekä suunniteltu yhteistyötä Pirkanmaan Metsäkeskuksen kanssa. Asiantuntijamme on ollut haastateltavana Viiden jälkeen – televisio-ohjelmassa luonnonryttien käyttöön liittyen. Olemme tuottaneet reseptiikkaa Koti ja maaseutu -lehteen. Asiantuntijamme piti puheen järjestötoiminnasta Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:n 90 v. juhlaseminaarissa Helsingissä.

Yritysasiantuntijamme suunnitteli yhteistyötä Luumäen kunnan, Työtehoseuran sekä Kouvola Innovation Oy:n kanssa. Asiantuntijamme osallistui Karelia à la carte -verkoston valintaraatiin sekä Etelä-Karjalan alueen paikalliseen yritystiimin, joka koostuu usean alan toimijoista.
Rahoitus: OKM

Hankkeet

Piirikeskus vastuullisena toteuttajana

Artesaaniruoka pienten elintarvikeyritysten kilpailukyvyyn vahvistajana

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

LumoSILTA Eurooppaan

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Leader Linnaseutu, Leader Pirkan Helmi ja Leader LounaPlus

Lumotaito

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Uudet askeleet elintarvikealalla Kaakkois-Suomessa

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Voiman merkit Etelä-Karjalassa

Rahoitus: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), REACT-EU rahoitus

Piirikeskuksen edustaja mukana

Kestävä RuokaHäme

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piiri johtokunta 2023

puheenjohtaja

varapuheenjohtaja

jäsen

jäsen

jäsen

jäsen

jäsen

emäntä, yrittäjä

maatalousyrittäjä, myyjä

maatalousyrittäjä

laatuneuvoja

yrittäjä

maatalousyrittäjä

maaseutuyrittäjä

Korhonen, Anni

Liimatainen, Terhi

Harmoinen, Wilma

Huttunen, Ella

Karppinen, Katariina

Palmio, Inkeri

Väisänen, Kaija

Nurmes Valtimo

Vesanto

Kiuruvesi

Kitee

Lapinlahti

Tervo

Puolanka

Toimihenkilöt 2023

toiminnanjohtaja	Pikkarainen, Marjatta	
yrittäsiantuntija, varatj.	Sulola, Heli	
ruoka-asiiantuntija	Louna, Sanna	60 % työaika 1.1.-30.6., 78 % 1.7. alk.
ruoka- ja yrittäsas.tuntija	Niskanen, Marja	60 % työaika
ruoka-asiiantuntija	Vartia Kirsi	60 % työaika 1.1.-28.2., 80 % työaika 1.3. – 31.10., tuntiöitä 1.11. alk.
maisema- ja ympär.asiant.	Koskinen, Kukka	
ruoka-asiiantuntija	Ronja Pajulahti	vanhempainvapaalla
yrittäsiantuntija	Rinnekar, Johanna	
maisema- ja ympär.asiant.	Jokinen, Päivi	
yrittäsiantuntija	Puhakka, Jaana	
matkailuasiiantuntija	Rinteinen, Anna	
yrittäsiantuntija	Hypén, Soili	
ympäristöasiiantuntija	Mäkinen, Tuuli	
ruoka- ja luonnont.as.t.	Sahrman-Hauhia, Kirsi	
yrittäsiantuntija	Kuittinen, Tiina	
kesä- ja hanketyöntek.	Lappalainen Katja	3.4. - 31.8., 1.9. - 31.10. tuntiöitä, 1.11.-31.12. 60 % työaika
kesätyöntekijä	Mustonen Terhi	2.5. – 1.9.
maisema- ja ympär.as.t.	Pietikäinen Vuokko	17.5. – 7.7. tuntiöitä
hankevastaava	Parmainen Laura	1.9.-31.12. 80 % työaika

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten SENSE-jäsenrekisteriin perustuva jäsenmäärä toimintavuonna oli 1 859 henkilöä ja yhdistysten määrä 85 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Toimintaan osallistuvien henkilöiden (kohderyhmä) lukumäärä: 45 216

Toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten lukumäärä: 680

Osallistujaluku perustuu eri tapahtumista tilastoituihin osallistuja- ja asiakasmääriin 14 098, mitkä luvut on poimittu asiakashallintajärjestelmään kirjatusta aktiviteeteista. Palvelu- ja ateriamyynnin asiakkaat, hankkeiden indikaattoritiedot ja yritysverkostotilastointi lisäävät osallistujamäärää noin 18 418 asiakkaalla. Lisäksi lukuun on lisätty hallinnoimienne some-kanavien ja Youtube-kanavan seuraajien määrä (näitä yht. noin 8 500). Arvio toimintaan osallistuneista vapaaehtoisista perustuu jäsenyhdistysten määrään (on arvioitu vapaaehtoistyötä tekevien määräksi keskimäärin kahdeksan per yhdistys).

Kohderyhmän ja asiakkaiden kanssa on jatkuvaa sähköposti- ja puhelinvälikästä vuorovaikutusta suunnittelun ja toteutuksen tiimoilta. Mm. hankkeissa on toteutettu infoja, joiden pohjalta tehdään toimenpidesuunnitelma. Kohderyhmä osallistui suunnitteluun mm. Karelia à la carte -verkoston valiokunnan, MKN:n piirijohtokunnan ja hankkeiden ohjaus- ja seurantaryhmien kohderyhmäedustuksen kautta. Toimintatapana oli myös uutiskirjeet, ja nettisivuille rakennettiin edelleen erityisesti potentiaalisille yritysasiakkaille entistä helpompia yhteydenottoväyliä. Someviestintää kehitettiin edelleen.

Sidosryhmiämme olivat Kainuun, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukset ja maakuntaliitot, alueemme LEADER-ryhmät, MTK-liitot, Business Finland/Team Finland, TE-toimistot, kunnat ja kunnalliset maaseututoimet sekä elinkeinotoimet, kehittämissyhtiöt, yrittäjäjärjestöt, Ammattiopistot/koulutuskuntayhtymät, Ammattikorkeakoulut, Luke, Itä-Suomen ja Oulun yliopistot, Turun yliopiston Brahea-keskus, Arktiset Aromit, Etnika ry, Pohjois-Savon Kylät ry, Ensilän palstaviljelijät ry, Lomalaidun ry, Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät ry, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Savon Martat, Liperin Leipäpäivä ry, Maaseudun Sivistysliitto, Green Care Itä-Suomi alueyhdistys, Green Care Finland ry, Visit Finland, Visit Karelia, Runon ja rajan tie ry, Fennopromo, Ruokavirasto, Opintokeskus SIVIS, Maa- ja

metsätalousministeriön nimisuojaytöryhmä, uusyrityskeskukset, Metsäkeskus, Metsähallitus, Naisten Valmiusliiton Pohjois-Savon ja Oulun alueneuvottelukunnat, maaseudun tukihenkilöverkko, Maaseutuverkostoyksikkö, Pohjois-Karjalan kauppakamari. Toimintavuoden aikana on tehty tiivistä yhteistyötä lukuisien muidenkin alueen kehittäjätahojen ja järjestöjen kanssa. Yhteistyö on ollut mm. osallisuutta ohjausryhmissä, yhteisesti toteutettuja hankkeita sekä jäsenyyttä tai edustusta eri toimielimissä ja organisaatioissa:

- Aitoja Makuja -yhteistyöverkosto, Kirsi Sahrman-Hauhia ja Marja Niskanen
- Artesaaniruoan SM-kisat, hallituksen varajäsen Johanna Rinnekari
- Green Care Itä-Suomi aluejaosto P-K Johanna Rinnekari ja P-S Heli Sulola
- Kainuun jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen koordinaatioryhmä, varajäsen Marjatta Pikkarainen
- Kainuun ilmasto- ja ympäristöasiain neuvottelukunta, Tuuli Mäkinen
- Kainuun järjestöasiain neuvottelukunta JANE, jäsen Marjatta Pikkarainen, varajäsen Tuuli Mäkinen
- Kainuun vesienhoidon yhteistyöryhmä, Tuuli Mäkinen
- Kainuun kulttuuriympäristötoimikunta, Tuuli Mäkinen
- Kainuun luonto- ja ympäristökasvatusverkosto LUKKI, Tuuli Mäkinen
- KantriKestävä-hankkeen ohjausryhmä, jäsen Marjatta Pikkarainen, varajäsen Soili Hypén
- ELOT-hankkeen ohjausryhmä, Jaana
- Elintarvike- ja luonnontuotealan KareliaBite -vientimarkkinaprojektin ohjausryhmä, jäsen Johanna Rinnekari
- Voiman merkit -hankkeen ohjausryhmä, jäsen Johanna Rinnekari
- Taste Saimaa Partner valitsijaraati, jäsen Johanna Rinnekari
- Vimma hanke (TTS), ohjausryhmä, jäsen Anna Rinteinen
- Uudistavan matkailun verkosto, valtakunnallinen ja Pohjoismaat, Anna Rinteinen
- Visit Finland Akatemia -valmentajaverkosto, Anna Rinteinen
- Pohjois-Karjalan elintarvike- ja luonnontuotealan hanketoimijat, Jaana
- Pohjois-Karjalan Helmi-Metso yhteistyöryhmä, Päivi Jokinen
- Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristötyöryhmä, Päivi Jokinen
- Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmä, Päivi Jokinen
- Pohjois-Savon HELMI-yhteistyöryhmä, Kukka Koskinen
- Pohjois-Savon vesienhoidon yhteistyöryhmä, Kukka Koskinen
- RuokaLaakso -verkosto Heli Sulola ja Marja Niskanen
- Suonenjoen mansikan nimisuoja -työryhmä Heli Sulola
- Ylä-Savon YritysSuomi työrukkanen Marja Niskanen

Toiminta

Vuosi 2023 oli Itä-Suomen MKN piirikeskuksessa vilkas. Erilaisia opetus- ja kulttuuriministeriön tukemia koulutus- tai kampanjatilaisuuksia järjestettiin 87 kpl ja niihin osallistui yhteensä yli 10 000 ihmistä. Yli puolet tästä määrästä tavoitettiin erilaisten isojen yleisötapahtumien infopisteillä, mutta myös esimerkiksi ruokakursseille osallistui noin 250. Myös maisemaan liittyneet tapahtumat kokosivat useita satoja. Itä-Suomessa sai maisematekokilpailu suuren suosion, ja esityksiä kohteista kertyi tänne ennätysmäärä. Erityisesti Pohjois-Karjalassa iloittiin myös siitä, että valtakunnallinen tunnustus tuli vuonna -23 Ylä-Karjalaan. Maaseudun Sankarit -teemalla järjestettiin erilaisia yrittäjäkokouksia 30, ja lisäksi oli Lapin alueella Portaat yrittäjäyhteisö.

Erilaisissa kehittämishankkeissa toteutettiin myös kursseja, työpajoja ja tapahtumia vilkkaasti. Erilaisia tapahtumia kertyi yli sata, ja näihin toimiin osallistui reilusti yli 7 000 asiakasta; uusimpana SATOA Siilinjärvi. Hygieniaosaamista saatiin koulutettua lähes 100:lle, ja heidän joukossaan oli erityisesti ukrainalaistaustaisia.

Kun neuvonnan ja koulutettujen yhteiseen lukumäärään lisätään myös tapahtumissa tuottamamme kahvi- ja ateriapalvelut, on vuoden aikana tavoitettu yli 36 000 ihmistä. Vuoden näyttävimät tapahtumat olivat SATOA-katuruokafestivaali Kuopiossa sekä Silva-metsänäyttely Joensuussa.

Palvelumyynnin osalta vuosi oli myös ennätysellinen, mistä suuren osan selittää ohjelmakauden vaihdos ja maatalojen kova kysyntä maiseman ja luonnonhoidon suunnitelmien laatimiseksi. Tämä tehtiin ensimmäistä

kertaa osana Neuvo-järjestelmää; perinnebiotooppisuunnitelmia laadittiin 1 175 hehtaarin alalle ja kosteikkosuunnitelmia 65 hehtaarin alalle. Palvelumyynniasiakkaita oli noin 700. Lisäksi hankkeisiin osallistui vuoden aikana reilut 300 yritystä. Hanketoiminnan vaikuttavuus oli suurta, mikä näkyi noin 3,5 miljoonan euron kasvupanoksina Itä-Suomeen yritysten investointi- ja kehittämisraha-hakemuksina.

Erityisen ilahduttavaa vuodessa oli Karelia á la Carte -verkoston, Taste Savo -verkoston ja Kainuussa tuotettu -verkoston vahvistuminen. Tässä toimintaa mainiolla tavalla tukevaksi toimintamuodoksi vakiintuivat erityyppiset pop up -myymälät. Järjestötoiminnassa toteutettiin Kutsu kylään -kampanjaa, ja kesäinen tapahtuma Kuopion Vehmasmäellä osana tätä kampanjaa onnistui erinomaisesti. Muita vuodesta -23 muistettavia asioita erityisesti oli myös kehittämistyön alkuun saaminen elintarvikevientiin sekä maaseutu- ja ruokamatkailun kehittämisteemojen näkyminen vahvasti mm. harvaan asuttuun maaseutuun kohdistuvana hankekehittämisenä sekä saadessamme maaliskuussa emännöidä Kajaanissa valtakunnallista maaseutumatkailun yrittäjien ja kehittäjien seminaaria

Suomalaisen ruoan sankaritarinat

Ruoka- ja ravitsemusneuvontaa oli vuoden aikana yhteensä 22 kurssilla tai luentotilaisuudessa Pohjois-Savossa ja Kainuussa. Niihin osallistui kaikkiaan 250 osallistujaa. Teemoina olivat mm. suklaa, sushit, hapanjuurileivonta, juurekset sekä isöäidin herkut, ruokahävikki, edullinen kotiruoka, ikäihmisten ravitsemus. Kurssilla ja erilaisilla niihin liittyvillä someviestinnän keinoilla on ollut suuri merkitys lähiruuan käytön lisäämiselle sekä kuluttajien ja tuottajien kohtaamiselle. Myös erilaiset uudet lähiraaka-aineet ovat tulleet tutuiksi kurssien yhteydessä. Lisäksi kurssitoiminta edistää maaseudun elinvoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyötä tehtiin mm. paikallisten keliakiayhdistysten kanssa. Rahoitus: OKM, SIVIS, asiakasrahoitus.

Tammikuussa ruoka- ja elintarvikeasiantuntija oli mukana Kalakukon leivonnan SM-kilpailuiden asiantuntijaraadissa tuomaroimassa kalakukkoja. Kilpailun järjestää Kuopion keskustankehittämisyhdistys. Syyskuussa Kuopion kalaryssäyksessä myytiin kuhakeittoa ja kahvilatuotteita. Kolmen päivän aikana teltallamme kävi noin 1000 asiakasta. Rahoitus: OKM

Ruokakasvatustapahtumia pidettiin mm. Lapinlahdella teemalla lasten terveelliset välipalat. Tähän työpajaan osallistui 250 lasta ja aikuista. Tapahtumalla on suuri merkitys saada perheet näkemään terveellisten välipalojen merkitys kasvamiseen, kehittämiseen ja jaksamiseen. Lisäksi järjestettiin Kasvisaarten arvoitus tapahtumia Maaningalla kahdelle esikoululle. Kasvisaarten arvoitus tapahtumiin osallistui yhteensä 40 lasta. Riistavedellä Maaseutu tulee kylään -tapahtumassa pidettiin koululaisille kasvisaiheinen tapahtumapiste. Tapahtumaan osallistui yhteensä 280 oppilasta. Tapahtumassa muina toimijoina olivat MTK, 4H, Riistanhoitoyhdistys, Maaseutuammattiin ry ja Ylä-Savon ammattiopisto. Kuopion Päivärannan valinnaisen biologian oppilaille järjestettiin yhteistyössä Maaseutuammattiin ry:n kanssa villiyrttikävely koulun lähialueella ja tutustuttiin yleisimpiin villiyrtteihin ja niiden käyttöön. Kajaanissa yhteistyönä Ensilän Pastaviljelijät ry:n ja Kajaanin kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa lasten kuutta päiväkotiryhmää tutustutettiin ruoantuotantoon ja kasveihin, marjoihin, tuoreisiin makuihin Ensilän palstoilla, yhteensä 80 lasta osallistui. Rahoitus: OKM ja tulorahoitus.

Nimisuoja-asiaa edistettiin Pohjois-Savossa pitämällä kolme Teams-palaveria. Suomenjoen mansikan nimisuojarahakemuksesta (SMM) tuli päätös EU komissiosta. Ruokavirastoon täydennettiin yläsavolaisen muurinpohjaletun (SMM) mustikkakukon (SMM) ja savolaisen talkkunan (SMM) hakemusta, jotka lähtivät komission käsittelyyn. Nimisuoja-asian edistäminen tuo myös julkisuutta hakeneelle taholle, mutta myös Pohjalainen leipäjuusto ja Kainuun juustoleipä -nimisuojarahakemukset jätettiin kansalliseen käsittelyyn loppuvuodesta. Maaseutugaala Kiuruvedellä kokosi paikallisen ruuan ystäviä, tuottajia, sidosryhmiä ja eri organisaatioita keskustelemaan tulevaisuuden ruuasta. Itä-Suomen maa- ja kotitalousnaiset toivat puheenvuorossa esille EU:n nimisuoja-asiaa ja sen merkitystä alueen ruokakulttuuriin. Rahoitus: OKM

Satoa Kuopio Food Festival 2023 järjestettiin elokuun lopulla Kuopiossa. Tapahtumassa oli kävijöitä n. 20 000 ja ruoka-annoksia myytiin 15 000 kpl. Tapahtuman tavoitteena oli tuoda tutuksi paikallisia lähituottajien raaka-aineita pieninä maisteluannoksina. Mukana oli 15 paikallista ravintolaa. Tapahtumalla oli suuri merkitys koronan jälkeiseen ravintoloiden talousahdinkoon. Myös alkutuottajien hyvien raaka-aineiden laajempi käyttö lisää alkutuotannon kannattavuutta erilaisten elintarvikejalosteiden kautta. Tapahtumalla on myös merkitystä kuluttajien ja tuottajien kohtaamiseen ja tiedonvaihtoon, ja se tuo samalla **TasteSavo yritysverkoston** toimintaa esille, ja yhtäaikaisilla. Kuopion Elonkorjuujuhlla olikin ruispuuron rinnalla pop up

-myymälä, jossa ihmiset pystyivät tutustumaan oman alueen lähituotteisiin ja ostamaan niitä. Rahoitus: OKM erilliskorvamerkki, tulo-rahoitus

Silva Metsänäyttelyssä syyskuun alussa oli Karelia à la carte -pop up kahvila, jossa vieraili noin 2 000 asiakasta. Samassa yhteydessä esiteltiin maa- ja kotitalousnaisten toimintaa. Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan maakunnat saivat tammikuussa 2023 **European Region of Gastronomy Saimaa -tunnustuksen** vuodelle 2024. Tunnustuksen myöntää vuosittain Institute of Gastronomy, Arts, Culture and Tourism (IGCAT). Karelia à la carte -yritykset saivat ERG-statusuksen ja plakaatit ensimmäisten joukossa. Ruokamatkailu sai uutta nostetta ja vuoden lopussa Karelia à la carte -verkostossa oli mukana jo 80 yritystä. Vuoden aikana järjestettiin verkostoitumiseen liittyviä tapaamisia: Vuoden Karelia à la carte -yritykseksi valittiin kiteeläinen Majjan Juhla- ja pitopalvelu. Karelia à la carte -verkoston yritysten kanssa järjestettiin **Laidunkauden avajaisten VIP-illallinen** toukokuun alussa Kiteellä. Kaiken kaikkiaan tapahtumassa oli 20 yrityksen tuotteet ja illalliseen osallistui 60 henkilöä, joista suurin osa oli Keski-Karjalan kuntien päätöksentekijöitä ja virkamiehiä. Osallistuttiin myös **Karjalan Kurmee -tapahtumaan** Joensuun torilla 30.6.-1.7. Tapahtumassa oli Karelia à la carte pop up -kahvila-myymälä ja toiminnan esittelyä. Mukana osastolla oli kymmenen yrityksen tuotteet MKN Itä-Suomen organisoimana. Kainuussa osallistuttiin myös Kainuulaiselle joulutorille pitäen itäsuomalaisien lähituottajien pop up -myymälää missä Karelia à la Carte -yritysten lisäksi mukana myös Taste Savo ja Kainuussa tuotettu. Rahoitus: OKM erilliskorvamerkki, verkostomaksut.

Maistuvaksi maaseutuyritykseksi Pohjois-Savossa valittiin PBG Jari Korhonen. PBG Jari Korhonen on monialainen yritys, joka on päämäärätietoisesti kehittänyt toimintaansa. Kainuun Maistuva maaseutu 2023 -tunnustus annettiin Männikkölän tilalle Sotkamoon. Männikkölän tilan, Tarja ja Jyrki, puurtavat, jotta alueen toimijat saisivat lähilihaa. Männikkölän tila on saanut tuotteensa ravintoloiden à la carte- listoille ja saanut kysynnän kasvamaan ympärivuotiseksi. Pohjois-Karjalan Maistuva maaseutu -yritykseksi valittiin Lihhoo Lieksasta -yritysryhmä. Lihhoo Lieksasta on kolmen lieksalaisen lihantuottajan yritysporukka, jossa hyvällä yhteistyöllä on saavutettu sekä paikallista että valtakunnallista näkyvyyttä sekä markkinaosuuden kasvua. Tulokset julkistettiin osana valtakunnallista maaseutumatkailuyrittäjien ja -kehittäjien seminaaria Kajaanissa maaliskuussa. Seminaari järjestettiin yhteistyössä Lomalaidun ry:n, SMMY ry:n ja Kainuun liiton kanssa. Rahoitus: OKM erilliskorvamerkki, seminaarin osalta hankerahoitus.

Kuva: Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Kainuun Maistuva maaseutupalkintojen jako Kajaanissa Maaseutumatkailuseminaarin yhteydessä.

Hygieniosaamiskoulutuksia ja -testejä järjestettiin Kainuussa ukrainalaisille ja venäläisille yhteensä 4 koulutuskokonaisuutta, joihin osallistui yhteensä 85 henkilöä. Näillä koulutuksilla on iso merkitys heidän työllistymiselleen sekä testien avulla heidän itseluottamuksensa kasvoi, ja samalla he verkostoituivat toistensa kanssa. Osalla oli jo työpaikka tiedossa koulutukseen tullessa, joten koulutus oli heille hyvinkin merkityksellinen. Rahoitus: tulo-rahoitus.

KantriKestävä-hankkeessa pilotoitiin Maistellen Kainuuta -ruokakiertomatka yhdessä sotkamolaisen ruokakehittäjän ja matkaoppaiden kanssa. Maistellen Kainuuta -ruokakiertomatka äänestettiin viiden parhaan joukkoon Finnish Travel Galan Vuoden matkailuinnovaatio -kategoriassa. Lähiruokapäivään osallistuttiin Kainuussa Seppälän maalaismarkkinoille yhdessä muutamien lähiruokatuottajien kanssa. Suomussalmen Köhässä-torilla edistettiin lähiruokan näkyvyyttä yhdessä Kerälän Maa- ja kotitalousnaisten kanssa. Rahoitus: hankerahoitus.

Voimavaroja arjen hallintaan -hankkeessa pidettiin 6 ruokakurssia eri puolilla Pohjois-Savoa opastaen nuoria, lapsiperheitä ja mielenterveyskuntoutujia valmistamaan terveellistä, maittavaa, monipuolista ja edullista kotiruokaa. Kursseilla keskusteltiin myös ruokahävikistä, kotivarasta ja keittiön siisteydestä. Hanke osallistui 3 tapahtumaan, joissa kerrottiin hankkeesta ja ruokahävikin vähentämisestä. Hankkeen aikana tuotettiin 2 videota YouTubeen ja blogikirjoitusta arjen tueksi. Rahoitus: ESR-hankerahoitus.

Kuva: Maistellen Kainuuta -ruokamatkapilotti Heikkilän pirtillä.

Pohjois-Karjalan viljatuotteiden yhteismarkkinointi -yritysryhmähankkeessa kehitettiin Pohjois-Karjalan Kukki -viljatuoteperhe ja organisoiduttiin, käynnistettiin yhteistyöhön perustuva tuotanto ja markkinointi. Pohjois-Karjalan Kukki- viljatuoteperheelle kehitettiin yhtenäinen karjalainen visuaalinen ilme Kukki-brändi, tarinat pelloilta pöytään, pakkaukset, nettisivut, sosiaalisen median sivustot, muu markkinointimateriaali ja käynnistettiin koemarkkinointi. Pohjois-Karjalan Kukki -viljatuoteperheelle on avautunut markkinat vähittäiskauppoihin, leipomoihin ja ammattikeittiöihin Pohjois-Karjalassa. Alkuvaiheessa tuotevalikoimissa on ruisjauho, luomuruisjauho, ohrasuurimo kokonainen, luomuhernerouhe ja luomukaurajauho. Tuotteita on saatavissa 48 kaupasta ympäri Pohjois-Karjalaa. Kaiken kaikkiaan myyntikanavia on luotu 58 kpl, kun huomioidaan myös leipomot ja ammattikeittiöt. Yritysryhmän yritykset ovat verkostoituneet keskenään, mutta myös muiden elintarvikeyritysten, viljelijöiden, oheispalvelujen tuottajien (ml. matkailu), kaupan, ammattikeittiöiden, leipomoiden, kuluttajien ja kehittäjien kanssa. Hankkeen rahoitus: Euroopan unionin maaseuturahasto, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, yritykset

Pakastekuivauksen tuottajaselvitys - Markkinointi- ja tuottajaorganisaation perustaminen -hanke käynnistettiin huhtikuussa 2023. Hankkeeseen liittyvä pakastekuivauksen tuottajaselvitys toteutettiin kesällä ja siihen vastasi 152 luonnontuotealan toimijaa, 96 marja- ja hedelmäviljelijää ja 20 vihannesviljelijää. Selvitystä syvennettiin haastatteluin. Pakastekuivauksen tuottajaselvityksestä ilmeni, että marja-, vihannes- ja luonnontuotealan tuottajilla on vahva halu verkostoitua, jotta raaka-ainetta saadaan pakastekuivauksen tarpeisiin. Marjanviljelijöistä noin puolet ja vihannesviljelijöistä lähes 80 prosenttia olisivat valmiita yhteistyöhön pakastekuivauksen tiimoilta. Luonnontuotealan toimijoista yhteistyö kiinnosti lähes 70:tä prosenttia vastaajista. Yhteistyötä halutaan tehdä ennen kaikkea raaka-aineiden toimittajina, rahtikuivauspalvelujen ostajina ja tukkutoimijoina. Yhteistyöltä toivotaan apua markkinointiin, raaka-ainehankintaan, jatkojalostukseen, tuotekehitykseen ja logistiikkatoimintojen kehittämiseen. Marja- ja vihannestuottajien parhaana organisointitapana nähdään tuottajaorganisaation muodostaminen. Luonnontuotealan toimijoilla raaka-aineiden riittävän saannin ja käsittelyn tueksi voisi lisäarvoa tuoda oma osuuskunta tai useampi sekä tiivis yhteistyö jatkojalostajien ja kaupan kanssa. Selvitys liittyy mm. Nordic Freeze Dry Oy:n pakastekuivauslaitoksen toiminnan käynnistämiseen Kiteen Puhoksessa. Alkuvaiheessa tehdään pakastekuivausta alihankintana. Rahoitus: AKKE-rahoitus, Pohjois-Karjalan liitto.

Pohjois-Savon Agri-Food Network -hanke tuotti ensimmäisen **Lähellä! -tapahtuman** yhteistyössä MKN Itä-Suomen, Kuopion kauppahallin kauppiasyhdistyksen ja Chaine des Rotisseursin kanssa Kuopion kauppahallissa lokakuussa 2023. Tapahtumaan osallistui noin 3 000 hlöä. Taste Savo -yrittäjäverkoston kehittämistä on tehty mm. erilaisissa tapahtumissa. Verkoston jäsenille pidetyssä infotilaisuudessa oli mukana 28 yrittäjää. Tiedotuksessa käytetään mm. uutiskirjeitä (3-4/vuosi), sosiaalista mediaa ja verkkosivuja. Ensimmäinen **Satoa Siilinjärvi -tapahtuma** järjestettiin yhteistyössä MKN Itä-Suomen ja Siilinjärven kunnan kanssa elokuussa 2023. Yksipäiväisen tapahtuman kävijämäärä oli noin 4 000 hlöä. Tapahtuman tavoitteena on tuoda tutuksi paikallisia lähituottajien raaka-aineita pieninä maisteluannoksina. Tapahtuman yhteydessä järjestettiin myös lähituotetori. Mukana oli mm. 5 paikallista ravintolaa. Rahoitus: EAKR, Siilinjärven kunta, tulo-rahoitus

Elintarvikevientä Japaniin selviteltiin esiselvityshankkeella, jolla valmisteltiin pohjoiskarjalaisten elintarvikkeiden, erityisesti premium- ja erikoistuotteiden, viennin aloittamista Japaniin. Esiselvitys poiki aivan loppuvuodesta käynnistyneen hankkeen: **BioSys Japani** – Pohjois-Karjalan uniikit ruokatuotteet ja elinkeinojen kansainvälisyyspotentiaalin kasvattaminen. Hanketta hallinnoi Luke, ja muut toimijat ovat UEF ja Pohjois-Karjalan liitto. Rahoitus: AKKE-rahoitus, P-Karjalan liitto & JTF-rahoitus, Pohjois-Karjalan liitto.

Elintarvikehanke järjesti yhteistyöllä **ProYritys Itä-Suomi -hankkeen** kanssa myös webinaarin, johon osallistui yli 30 henkilöä. Muuta ProYritys Itä-Suomi -hankkeen aktivointitoimintaa liittyi mm. Grüne Woche -osallistumiseen tammikuussa, missä oli Pohjois-Karjalasta 10 yritystä sekä maistatettavana pakastekuivattuja tuotteita koe-erä. Myös A2-maitoteemaan liittyen aktivoitiin osallistujia Erikoismaitotuotteiden koulutusarjaan, joka toteutettiin yhdessä KantriKestävä-hankkeen (Kainuun

ammattipisto) kanssa. ProYritys Itä-Suomi -hankkeen vastuulla koulutussarjassa oli Pienmeijeritoiminnan kannattavuus -työpaja, joka pidettiin 15.4.23 Kajaanissa, 7 osallistui tähän osioon. Rahoitus: maaseuturahasto.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Varautumispäivässä Varkauden kirjastolla pidettiin luento kotivarasta ja varautumisesta, sekä esittelypiste merkityksestä kasvoi päivän myötä. Samalla itse verkostoiduttiin muiden tapahtumassa esillä olleiden toimijoiden kanssa. Varaudu selviytymään 72 tuntia- luento pidettiin lisalnessa. Tilaisuuteen osallistui 12 asiasta kiinnostunutta. Varautumisluennot ovat hyvin ajankohtainen aihe sekä yhteiskunnallisesti että yksilöiden kannalta. Rahoitus: OKM.

Kuluttajaliiton kanssa yhteistyössä pidettiin hävikkinäyttely Pohjois-Karjalassa Kukkolan tilan kevättapahtumassa. Hävikkinäyttelyssä esiteltiin kuinka paljon keskimäärin jokainen laittaa syötäväksi kelpaavaa ruokaa roskiin. Tapahtumassa myös pohdittiin keinoja vähentää tätä hävikkiä ja hävikin merkityksiä henkilölle itselleen, sekä ympäristölle. Osallistujia oli noin 300. Rahoitus: Kuluttajaliitto.

Ruokahukkaa esiteltiin lisalmen Ruotaanlahdessa Avoimet kylät -tapahtumassa. Tapahtumaan osallistui 100 henkilöä. Rahoitus: Tulorahoitus

Pellavan mahdollisuuksista kuitukasvina pidettiin koulutus Kainuun ammattipistolla Kajaanissa Maaseudun sankarit -teemaan liittyen. Läsnä oli 7 luontoalan yrittäjää ja opiskelijaa. Rahoitus: OKM

REKO-toiminnan aktiivointia tehtiin erilaisten somessa tapahtuvien tiedotustoimenpiteiden kautta eri REKO ryhmissä. Hyvinvointia luonnossa -tapahtumassa Seppälän Impilinnassa Kajaanissa tuotiin esille KantriKestävä-hankkeen tarjoamia palveluja. Esillä myös kahvinkorviketta ja kahvinkorvikemaistiaiset. Tilaisuuteen osallistui kahden päivän aikana noin 100 kävijää. Rahoitus: OKM ja hankerahoitus.

KAIPO-verkko. Kainuun ja Pohjois-Karjalan vesistökuunnostusten asiantuntija- ja toimijaverkostojen vahvistamishanketta toteutettiin ostopalvelusopimuksella Kainuun ELY-keskuksesta. Tehostettiin vesien kunnostustoimintaa sekä toimijoiden ja osajien verkostoitumista. Verkostossa on mukana yhteensä 24 kunnostusyhdyshenkilöä. Erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia järjestettiin osittain etänä, mutta myös lähitilaisuuksina kaikkiaan yhteensä 25, joissa oli yhteensä 565 osanottajaa. Toimintamme kannusti kyllä ja yhteisöjä hakemaan vesienhoidon avustuksia ja muuta rahoitusta vesistökuunnostuksiin. Rahoitus: Kainuun ELY, YM, vesiensuojelun tehostamisohjelma.

Maisemat kuntoon -hanke alkoi Kainuussa tammikuussa 2023. Aktiivointi- ja tiedotustilaisuuksia järjestettiin vuoden 2023 aikana 8 kpl eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Hankkeen tilaisuuksissa oli yhteensä noin 280 osallistujaa. Kohdekylien kanssa on suunniteltu ja toteutettu tiedotustilaisuuksia ja maisemaa parantavia toimenpiteitä sekä tarjottu neuvontaa maisemanhoitoon. Hankkeessa on myös kartoitettu maisemanhoidon urakoitsijoita ja koulutustarpeita alueella ja tarjottu neuvontaa maisemanhoidon aloittamiseen maanomistajille ja yrittäjille. Hankkeessa toteutettiin mm. pistoaitakurssi Kainuun opistolla Paltamossa Maaseudun sivistysliiton kanssa, kyläkävely Mieslahdella ja kulttuuriympäristöretki Melalahden perinnebiotoopeille. Ensilän puutarhapäivässä Kajaanissa esiteltiin mm. biohiiletystä, lampaanvillan käyttöä katemateriaalina, villajauhetta sekä bokashointia. Tilaisuudessa esiteltiin myös biohiiletystä ja ympäristöyrittäjyyttä. Rahoitus: Oulujärvi LEADER.

Lampaanvillasta tehtyä kasvikatetta

Muutosjohtaminen Kainuussa -hanke toteutettiin vuoden 2023 aikana yhdessä ProAgrian kanssa. Hankkeen kohderyhmänä oli uutta yritystoimintaa perinteisen maanviljelyn/maidontuotannon tilalle suunnittelevat tai yritystoimintaa voimakkaasti kehittävät maatilat. Yrityksiä hankkeen toimenpiteisiin osallistui 11 kpl. Hankkeessa oli kaksi erillistä pienryhmää (johtamispienryhmä ja muutospienryhmä), joilla oli yhteensä pienryhmäkokoontumisia yhdeksän kappaletta. Pienryhmissä oli erilaisia teemoja liittyen esimerkiksi arjen johtamiseen, työn suunnitteluun, työhyvinvointiin, yritysyhteistyöhön ja verkostoihin sekä yrityksen markkinointiin. Muutospienryhmä tutustui erilaisiin yrityksiin tapaamiskerroilla joko kokoontumalla jonkun yrityksen tiloissa tai yrittäjän alustuspuheenvuoron kautta. Johtamispienryhmä teki myös opintomatkan, jossa tutustuttiin kolmen ison maitotilan päivittäiseen toimintaan ja johtamiseen. Kaikille yrittäjille tehtiin hankkeen aikana Insights Discovery – analyysit. Hankkeeseen osallistuneille yrityksille laadittiin myös toimenpidesuunnitelmat, joiden sisältöjä on jo edistetty asiantuntijatiimien ja yrittäjien kanssa. Rahoitus: Euroopan Sosiaalirahasto.

ProYritys Itä-Suomi-hankkeessa mm. suunniteltiin matkailuun liittyviä yritysrühmähankkeita Rautavaaralle, Hyrynsalmelle ja Sisä-Savoon. Kaikissa yritysrühmähankkeissa suunnittelun painopisteinä olivat sosiaalinen ja taloudellinen kestävä kehitys sekä vastuullinen matkailu. Yritysrühmähankkeiden suunnitteluun osallistui noin 20 eri yritystä. ProYritys Itä-Suomi-hankkeen yrityskohtaisessa neuvonnassa aloittavien yritysten tai yritystoimintaa suunnittelevien yritysten toimialakirjo oli laajaa aina taidekurssitoiminnasta sosiaalipedagogiseen koiratoimintaan ja sote-yrittäjyydestä tekoölyn hyödyntämiseen metsänmittauksessa. Myös mm. pakkausoppeja annettiin yritykselle elokuisella tehdasvierailulla Pohjois-Karjalassa, 6 yritystä osallistui. Kaiken kaikkiaan hankkeen toiminta oli laajaa ja vaikuttavaa: hanke auttoi perustamaan 9 uutta yritystä, sen neuvonnan piiriin tuli vuoden aikana 175 uutta yritystä. Erilaisia yritysten investointi- tai kehittämishankkeita saatiin aikaan 3,5 miljoonan euron edestä. Rahoitus: Maaseuturahasto

Gastronominen silta maailmalle -hankkeessa luotsattiin neljää pohjoissavolaista elintarvikealan kärkiyritystä kansainvälisen kaupan edistämiseksi ja mm. myyntiväylän avaamisessa VikingLinelle. Rahoitus: maaseuturahasto.

Monimuotoinen luonto

Lumoinfot. Maisema- ja ympäristöasiantuntijat toteuttivat Taajamien niityt ja maisemapellot -toimintamallin jalkauttamiseksi keskusteluja lähitapaamisin, etänä verkkoyhteydellä sekä maastotilaisuuksien yhteydessä kuntien viranomaisten ja seurakuntien sekä järjestöjen kanssa. Keskusteluissa esiteltiin niitty- ja laidunnuskohteiden sekä vieraskasvilajien hävittämismahdollisuuksia kuntien viheralueina ja viihtyisyyden lisäämisessä. Yhteydenottoja tehtiin Outokummun kaupungille ja luonnonystävälle, Joensuun seudun luonnonystävälle, Euroopan metsäinstituutin henkilökunnalle, Kuopion kaupungille ja Pohjois-Savon kylille. Laidunnuksen mahdollisuuksista kerrottiin myös Kainuun kulttuuriympäristötoimikunnalle (6 hlö) ja Kuhmon yrittäjille (n. 10 hlö). Kajaanissa pidettiin esitys maisemanhoidosta metsänomistajille Potkua luonnonhoitoon Kainuussa -seminaarin yhteydessä (noin 65 osallistujaa). Rahoitus: OKM

Luontotekoja-kampanjan teemana 2023 olivat niityt ja uuselinympäristöt. Luonnonlaidunpäivää vietettiin kesäkuussa Polvijärvellä. Osallistujia oli yhteensä 30. Luonnonlaidunpäivässä tutustuttiin laidunnuksen merkitykseen luonnossa ja laidunnuksen käyttöön vieraslajien (lupiini) torjuntaan. Silva-metsänäyttelyssä Joensuussa syyskuussa tuotiin esille haitallisia vieraskasveja (jättipalsami, vesirutto) ja niiden torjunta sekä kerrottiin niittyjen perustamisesta ja hoidosta. Hyvinvointia Luonnosta -tapahtumassa Kainuun ammattiopistolla tiedotettiin laidunnuksen mahdollisuuksista ja luontotoeista noin 40 kävijälle. Kaikkiin Pohjois-Savon kuntiin ja kolmeen kunnan rakennusyhtiöön oltiin yhteydessä sopimuslaidunnuksesta ja toimitettiin Sopimuslaidunnus-oppaat. Rahoitus OKM.

Vuoden maisematekokilpailu järjestettiin vuoden tauon jälkeen osana Luontotekoja-kampanjaa. Kilpailuun tuli vastauksia ylivoimaisesti eniten Itä-Suomessa, yhteensä 15 kpl. Pohjois-Karjalan maakunnallinen tunnustus myönnettiin Tmi Satuhaka:lle ja Ritva Paanaselle laidunnuksen järjestämisestä Kolin kansallispuistossa sekä paimenen viikon multimediaesityksestä. Tämä maakunnallinen tunnustuksen saanut voitti myös valtakunnallisen maisematekokilpailun. Rahoitus OKM.

Ympäristösopimuksiin liittyviä suunnitelmia NEUVO-palveluna tehtiin Itä-Suomessa MKN maisemapalveluissa yhteensä noin 180, joista perinnebiotooppisuunnitelmia 1 175 hehtaarin alalle ja kosteikkosuunnitelmia 65 hehtaarin alalle. CAP-kauden vaihduttua lähes kaikille maatalouden ympäristösopimuksille tarvittiin uusi suunnitelma. Rahoitus: Ruokavirasto ja asiakasrahoitus.

Neuvo-palveluina tehdyillä maisema- ja lumokartoituksilla saatiin edistetyksi maatalousympäristöjen monimuotoisuutta. Neuvo-kartoituksilla arvioitiin mm. tilan alueiden soveltuvuutta ympäristösopimuksiin. Neuvo-asiakkaita oli yhteensä 180. Rahoitus: Ruokavirasto.

Suomi kutsuu kylään

MKN Oulun kanssa yhteistyössä toteutettiin Portaat yrittäjäksi -verkkovalmennus, jonka lisäksi jalkautettiin Maaseudun sankarit -teemaa Lapin maakuntaan. Tavoitteena oli edistää maaseutuyrittäjyyttä, vahvistaa yrittäjien osaamista, lisätä verkostoitumista ja yritysten välistä yhteistyötä sekä maaseudun yrittäjien näkyvyyttä ja tunnettua. Rahoitus: OKM,

Kansainvälisen maisemapäivän kunniaksi lokakuussa MKN Maisema-asiantuntijat järjestivät ohjatut maisemakävelyt Kiihtelysvaarassa ja Tervossa. Maisemapäivillä tutustuttiin rakennusperintöön ja lähimaisemaan. Tervossa oli myös mahdollisuus osallistua ennen kävelyä kekripukin rakentamiseen. Rahoitus: OKM ja hankerahoitus.

Tuotteistettiin **European Region of Gastronomy Saimaa management** -hankkeen toimeksiannosta Karelia à la carte -makumatka Pellosta pöytäan. Tuotteistettua matkaa testattiin lokakuun lopussa ja siihen osallistui 19 henkilöä. Matkan kohteena oli viisi Karelia à la carte yritystä. Yleisarvosanaksi matka sai 4,29. Rahoitus: asiakasrahoitus.

Via Karelia - Vastuullista ruokamatkailua verkostoituen -hankkeella (1.9.2022-30.9.2023) kehitettiin vastuullista matkailuyritystoimintaan Kainuun, Koillismaan ja Lapin alueilla. Tavoitteena oli entistä tunnetumpi, vetovoimaisempi ja vastuullisempi matkailureitti. Toimenpiteissä kehitettiin yritysten vastuullisuusosaamista, edistettiin yhteistyötä ja verkostoitumista sekä kehitettiin yritysten liiketoimintaa ja palveluita. Hankekumppani oli Naturpolis Koillismaalta, ja lisäksi rinnakkaishanketta toteuttivat Lapin AMK ja yliopisto. Hankkeiden yhteisinä toimenpiteinä järjestettiin 4 webinaaria, 10 työpajaa, 7 lähiruokatreffiä, 30 yritysvierailua, 13 yrityssparrausta, 1 kotimaan ja 1 kv opintomatka, laadittiin 2 sähköistä opasta, tuotteistettiin 6 uutta konseptia, pilotoitiin 2 tuotetta ja koulutettiin 30 villiyrttikerääjää yritysten käyttöön. Osallistujayrityksiä oli yhteensä 116, joista 69 HAMA-alueelta. Rahoitus: Lapin ELY-keskus / Harvaan asuttujen alueiden luonto-, ruoka-, kalastus- ja metsästysmatkailuhankerahoitus.

Lähiruokaretki -hanketta (1.10.2022-30.9.2023) toteutettiin yhteistyössä Heinäveden ja Liperin kunnan kanssa. Tavoitteena oli, että ruoka ja siihen liittyvät palvelut ovat matkailijalle syy saapua Liperiin ja Heinävedelle. Ruoka-alan yritysten yhteistyötä ja verkostoa kehitettiin yhteisillä tapaamisilla ja toiminnalla. Samalla kasvatettiin mukana olevien yritysten osaamista, jotta ne osaavat paremmin kehittää, tuotteistaa ja markkinoida matkailijoita kiinnostavia ja houkuttelevia ruokatuotteita ja ruokamatkailukohteita. Liiketoiminnan

ja investointien suunnittelulla valmisteltiin tulevia yrityskohtaisia kehittämishankkeita. Hankkeessa oli mukana 16 yritystä Yhteistyöverkoston kehittymistä Liperin ja Heinäveden yrittäjien välillä tuettiin monin tavoin. Alueen ruokamatkailuyritykset koottiin kartalle, joka on matkailijoiden saavutettavissa. Kohteita oli kaiken kaikkiaan 40. Hankkeen loppuhuipennus oli ruoka-alan yrityksissä syksyllä 2023 järjestetty Lähiruoka- ja saunapäivä, joka houkutteli kävijöitä tutustumaan kohteisiin. Yhteistyöverkoston sulautettiin mukaan myös Rääkkylän Syyään ja saunotaan -hanke toimijoinen. Rahoitus: Harvaan asutun maaseudun matkailuhanketuki, Lapin Ely-keskus

Innostu ja hyödy kultuuriympäristöstä -hanke (IHKU) järjesti Pohjois-Savossa monipuolisesti webinaareja, kursseja, retkiä sekä vieraslajin torjuntatalkoita. Rahoitus: Kalakukko LEADER

Viestintä ja koulutus

Piirihohtokunta kokoontui neljä kertaa, ja lisäksi lokakuun kokouksen yhteydessä oli 2-päiväinen kehittämisosio. Osallistuimme Erasmus-vaihtoon, eli piirihohtokuntamme yksi jäsen ja toiminnanjohtaja tekivät opintomatkan hollantilaisen LTO-järjestön Naisverkoston vieraaksi ja lisäksi yritysasiantuntijamme osallistui kv. IGCAT-seminaariin Kosilla. MKN ruoka-asiantuntijat osallistuivat aktiivisesti MKN Keskuksen järjestämiin valtakunnallisiin ruoka-asioiden Teamseihin.

Myös MKN maisema-asiantuntijat osallistuivat aktiivisesti MKN Keskuksen järjestämiin valtakunnallisiin MKN maisemapalvelujen etäkoulutuksiin. Uuden CAP-kauden vuoksi maisema-asiantuntijat osallistuivat keväällä maataloustukikoulutuksiin ja perehtyivät ympäristösopimusehtoihin. Laadittiin yhteistyökirje LUT-yliopiston johtaman IMAGIN-E tutkimuskonsortion kanssa STN:lle tehtävään oikeudenmukaisen energiamurroksen hankehakuun. Onnistuessaan hanke johtaa kansallisten työryhmien muodostamiseen, joihin MKN Itä-Suomi ottaisi osaa.

MKN yritysasiantuntijat osallistuivat aktiivisesti MKN Keskuksen järjestämiin valtakunnallisiin yritysasioiden Teamseihin sekä MKN:n ja ProAgrian yhteisiin yritysasiantuntijoiden Teamseihin. Piirikeskuksen asiantuntijoista kolme osallistui myös marraskuussa järjestettyyn MKNK:N ja ProAgrian yritysasiantuntijoiden live-koulutustapaamiseen Helsingissä ja Teamsin kautta mukana oli yksi asiantuntija. Yksi asiantuntija osallistui valtakunnallisille elintarvikapäiville Helsingissä. Järjestettiin sisäisesti myös tekoälykoulutusta ja osallistuttiin myös MKNK:n järjestämään koulutukseen.

MKN henkilökunta osallistui aktiivisesti Maakuntarajat ylittävä ProAgria Itä-Suomi -hankkeen koulutuksiin mm. henkilöstöpäivien yhteydessä, ja hanketta myös koordinoitiin MKN-toiminnanjohtajan toimesta. Erityinen syksylle -23 räätälöity kokonaisuus MKN:lle liittyi palvelumuotoiluun.

Maa- ja kotitalousnaisten järjestötoiminta

Maakunnalliset vuoden maa- ja kotitalousnaisten palkinnot sai Maija-Liisa Pietarinen Outokummusta Pohjois-Karjalassa, Anna Mönkkönen Vehmersalmelta Pohjois-Savossa sekä Soili Hypén ja Tuuli Mäkinen Kajaanista Kainuussa.

Erilaisia järjestötoimintaan koulutuksia jäsenyhdistyksille ym. oli yhteensä 7 kpl, ja osallistujia 93. Järjestimme opintomatkan MKN 90 vuotta -juhlaan; bussimatkalle osallistui 8 ja omatoimisesti juhlaan osallistui Itä-Suomesta myös moni. Edustajakokous pidettiin Outokummusta, ja esitelmän aiheena oli Hyvinvoiva Itä-Suomi - Järjestöt yhteistyössä. Toteutimme Kutsu kylään -järjestökampanjan. Vehmasmäen maa- ja kotitalousseura kutsuikin järjestömme kylään mukavaan MKN-kesäpäivään kesäkuussa, minne osallistui parikymmentä jäsentä eri yhdistyksistä.

Järjestötoiminnassa pidimme esillä Koti ja maaseutu -lehteä sekä järjestötuotteita.

Mediaviestintä

- Kirsi Vartia: Millainen on hyvä ruokalahja? Makuelämykset matkamuuistoiksi – opas ruokalahjojen tuotteistamiseen. (julkaisija XAMK)
- Koti ja Maaseutulehden nro 1/2024 kurkkuartikkelin kirjoitustyö/Kirsi S-H.
- Maisematekokilpailu-mediatiedotteet

Sidosryhmä- ja asiakasviestintä

- KAIPO- uutiskirjeet 5 kpl
- Pohjois-Karjalan Kylät ry:n Kyläkaiku -uutiskirjeessä 1/2023 artikkeli Terveiset MKN maisemapalveluista!
- Taste Savo -yriytysverkoston ja Karelia á la Carte -verkoston uutiskirjeet, Kainuun elintarikealan uutiskirje (KantriKestävä-hanke)
- Kuukausittaiset SENSE-uutiskirjeet MKN-jäsenistölle

Verkko- ja someviestintä

Blogijutut MKN verkkosivuilla 8.2. (vastuullisuus) ja 4.4. (maaseutumatkailun tulevaisuuden näkymät)

MKN 90 v. -blogijutut

Taste Savo -verkkosivut ja some (Facebook/Instagram)

KAIPO-hankkeen verkkosivut ja some (Facebook)

Aktiivista viestintää LinkedIn

Luonnon kuiduista liiketoimintaa. Maaseudun sankarit – blogikirjoitus 3.2.2023

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/blogit/yriytysblogi/luonnon-kuiduista-liiketoimintaa>

Kirsi V, Kirsi S-H ja Anna R. Ruualla luodaan ne vahvimmat elämykset – kohti maaseutumatkailuseminaaria.

Aitoja makuja -verkkolehti 15.2.2023.

<https://aitojamakujalehti.fi/?s=ruualla+luodaan+vahvimmat+el%C3%A4mykset>

MKN blogi: Saaran päivän tapahtuma kokoaa paikallisyhdistyksen aktiivitoimijat kesäpäivän viettoon

Outokummussa 3.8.2023

MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä – keitä hyvä kahvi, män sikuria mitä män! 18.4.2023.

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/blogit/mkn-90-vuotta-tiennayttajana/mkn-90-vuotta-tiennayttajana-keita-hyva-kahvi-man-sikuria-mita-man>

MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä – pullota omenasato talteen 15.8.2023

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/blogit/mkn-90-vuotta-tiennayttajana/mkn-90-vuotta-tiennayttajana-pullota-omenasato-talteen>

MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä – naiset maaseudun ylläpitäjinä, elvyttäjinä ja voimina! 10.10.2023

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/blogit/mkn-90-vuotta-tiennayttajana/mkn-90-vuotta-tiennayttajana-naiset-maaseudun-yllapitajina-elvyttajina-ja-voimina>

Vinkit alkavalle yrittäjälle

<https://maaseutu.fi/kainuu/vinkkeja-alkavalle-yrittajalle/>

Yrityskaupassa yhteinen tahtotila on tärkein

<https://www.proagria.fi/blogit/yriytysblogi/yrityskaupassa-yhteinen-tahtotila-on-tarkein>

Hankkeet

Piirikeskus vastuullisena toteuttajana:

- Gastronominen Silta maailmalle, yritysryhmähanke, Euroopan maaseuturahasto, P-Savon ELY
- Green Care laatumerkkiryhmä -yritysryhmähanke, Euroopan maaseuturahasto, P-Savon ELY
- Myllytuotteiden yhteismarkkinointi, Joensuun seudun ja Keski-Karjalan maaseutupalvelut.
- IHKU – Ihastu ja hyödy kulttuuriympäristöistä, Kalakukko LEADER ry
- ProYritys Itä-Suomi -hanke, Kainuun, P-Savon ja P-Karjalan ELY
- Pohjois-Karjalan viljatuotteiden yhteismarkkinointi -yritysryhmähanke, P-Karjalan ELY
- Via Karelia – Vastuullista ruokamatkailua verkostoituen. Hama-rahoitus, Lapin ELY
- Maisemat kuntoon. Oulujärvi LEADER.
- Voimavaroja arjen hallintaan. Euroopan sosiaalirahasto, Etelä-Savon ELY.
- Elintarvikeviennin aloitus Japaniin. AKKE-rahoitus, Pohjois-Karjalan liitto.

Piirikeskus toteutuksessa mukana:

- Maakuntarajat ylittävä ProAgria Itä-Suomi. ProAgria Itä-Suomi ry. Euroopan sosiaalirahasto, E-Savon ELY
- KantriKestävä. Kainuun ammattiopisto. Euroopan maaseuturahasto, Kainuun ELY.
- Lähihuokaretki. Liperin kunta. Hama-rahoitus, Lapin ELY.
- Agri-Food Network. Savonia. EAKR, Pohjois-Savon liitto.
- Muutosjohtaminen Kainuun maaseutuyrityksissä. ProAgria Itä-Suomi ry. Euroopan sosiaalirahasto, E-Savon ELY
- Pakastekuivauksen tuottajaselvitys. ProAgria Itä-Suomi ry. AKKE-rahoitus, Pohjois-Karjalan liitto.
- BioSys Japani – Pohjois-Karjalan uniikit ruokatuotteet ja elinkeinojen kansainvälisyyspotentiaalin kasvattaminen. Luke. JTF-rahoitus, Pohjois-Karjalan liitto.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piiri johtokunta / hallitus 2023

puheenjohtaja maatalousyrittäjä	Karhukorpi, Anu	Halsua	
varapuheenjohtaja	sairaanhoitaja Virta, Raija	Kalajoen Himanka	
jäsen	markkinoinnin asiant.	Rekilä, Riikka	Kokkolan Lohtaja
jäsen	maatalousyrittäjä	Aho, Minna	Reisjärvi
jäsen	maatalousyrittäjä	Korkiakangas-Sahipakka, Jonna	Perho
jäsen	johtaja	Nisula, Ritva-Liisa	Reisjärvi
jäsen	maatalousyrittäjä	Pajala, Marjo-Riitta	Kokkolan Kälviä
jäsen	maatalousyrittäjä	Lappi, Satu	Lestijärvi
jäsen	maatalousyrittäjä	Niemelä, Anna	Kokkolan Lohtaja
varajäsen	toimistotyöntekijä	Palola, Piia	Kokkola
varajäsen	maatalousyrittäjä	Halonen, Kirsi	Reisjärvi
varajäsen	maatalousyrittäjä	Isokääntä, Seija	Kalajoki
varajäsen	maatalousyrittäjä	Tervämäki, Tuula	Toholampi
varajäsen	seurakuntaemäntä	Saariaho, Anni	Kokkolan Lohtaja
varajäsen	maatalousyrittäjä	Huopana, Tarja	Perho
varajäsen	maatalousyrittäjä	Polso, Kaija	Toholampi
varajäsen	maatalousyrittäjä	Tunkkari, Karoliina	Veteli
sihteeri	toiminnanjohtaja	Varila, Kirsi	Seinäjoki

Toimihenkilöt 2023

toiminnanjohtaja	Varila, Kirsi
ruoka- ja ravitsemusasiantuntija	Vihelä, Niina
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Ainasoja, Anu

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten Sense rekisterissä oleva jäsenmäärä toimintavuonna oli 1622 henkilöä ja yhdistysten määrä 60 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Piirikeskuksella oli toimintavuonna 2,5 henkilötyövuotta. Toiminnanjohtajan toimi on ollut vuoden 2022 alusta lähtien puolipäiväinen. Kirsi Varila toimii sekä Keski- että Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten toiminnanjohtajana.

MKN Ruoka tapahtumiin osallistui 3200 ja MKN Maisema tilaisuuksiin 1565 henkilöä sekä muihin 100 henkilöä. Osallistujamäärät perustuvat tapahtumissa kerättyihin osallistujalistoihin ja isommissa ruokatapahtumissa esimerkiksi maistiaisten, ruoka- tai kahviannosten menekkiin perustuvaan arvioon. Kohderyhmä on tavoitettu hyvin. Uutiskirjeellä tavoitetaan kaikki sähköpostiosoitteensa Sense-rekisteriin antaneet jäsenet ja heidän välityksellensä tieto siirtyy myös niille, jotka eivät käytä sähköisiä

viestintävälineitä. Uutiskirjeen voi tilata, vaikka ei olisikaan vielä jäsen ja näitä on rekisterissä n. 100. Uutiskirje lähetetään joka kuukausi. ProAgrian tiedotuslehti saavuttaa hyvin asiakaskuntaa ja siinä on Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisilla aina vakioaukeama ajankohtaisille asioille sekä takasivun juttu varattuna Maaseudun naisia artikkelille.

Jäsenistölle järjestettiin erityistä ohjelmaa Maa- ja kotitalousnaisten 90v juhluvuoden kunniaksi. Keski- ja Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten jäsenille järjestettiin jäsenmatka Kekri-hengessä Uumajaan 4.-5.10.2023. Matkaan osallistui kaikkiaan 41 osallistujaa. Matkalla järjestettiin ohjelmaa jäsenasioista, maisema- sekä ruokateemoista. Hyvinvointipuheenvuoron piti valovoimainen hyvinvointikouluttaja Piia Koriseva. Lisäksi mukana oli myös kekripukki ja kekrinajan tarinaa. Uumajassa kävimme tutustumassa pihvilihantuottajaan ja lähiruokamyymälään sekä Pohjanlahden meriluontoon.

Vuosikokouksessa vuoden keskipohjalaiseksi maa- ja kotitalousnaisiksi valittiin suurperheen äiti Aino Niskakoski Reisjärven Leppälahden maa- ja kotitalousnaisista. Vuoden maisemateko kilpailussa keskipohjalaiseksi maisemateoksi valittiin Kytöturpeen kosteikko Halsualta. Teemana oli tänä vuonna "Luontotekoja".

Sidosryhmät

Maisemapalvelun keskeiset sidosryhmät: 6 kpl (MKN Maisema Etelä-Pohjanmaa ja Oulu, ProAgria Keskipohjanmaa ry. /Kasvintuotanto, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry /Kalatalouskeskus, Pohjanmaan Vesi ja Ympäristö ry., Metsäkeskus. Tiiviin yhteistyön kautta on voitu tarjota aiempaa isompia maisemapalvelujen myyntitöitä. Sidosryhmäyhteistyötä on vahvistettu erityisesti hanketyössä.

Keskeisimpiä sidosryhmiä ruokapuolella ovat Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue SOITE (ent. Sairaanhoitopiiri), Kalajoen kaupunki, Perhon kunta, Keski-Pohjanmaan alueen maa- ja kotitalousnaisten paikallisyhdistykset, MKN:n muut piirikeskukset ja ProAgria Keski-Pohjanmaa. Yhteistyö on ollut tiedon jakamista toisten piirikeskusten ja MKN:n kanssa sekä osaamisen kehittämistä. Yhteistyötä on tehty lisäksi Aitoja Makuja, Ruokasektorin koordinaatiohankkeen sekä Kvarken platen kanssa.

Näiden lisäksi sidosryhmiä ovat Centria, Kpedu, Ollikkalan maaseutunäyttely ry, paikalliset maa- ja kotitalousnaisten yhdistykset, Martat, 4H, MTK, Vapepa ja MPK.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä teemassa tehtiin 4 kpl someinfoa ja blogikirjoitusta aiheista Silakka, Versojen kasvatusta, Piknik ja jouluruokien perinteet. Ruokakasvatusta ja ravitsemustiedotusta hyvinvointialueille edistettiin SOITE:n koordinoimassa Keski-Pohjanmaan ravitsemustyöryhmässä ja sen yhteydessä tehdyissä vierailuissa kuntien päättäjien luona. Tavoitteena oli tuoda esiin kolmannen sektorin mahdollisuudet hyvän ravitsemuksen ja ruokakasvatuksen edistämiseksi ja tietouden jalkauttamiseksi esim. varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja vanhustalouksissa. Kiertueella oltiin mukana Vetelissä, Toholammilla ja Kannuksessa yhdessä muiden järjestöjen (Martat, Sydänliitto, Diabetesliitto) kanssa ja niissä tavattiin kuntien hyvinvointikoordinaattoreita, ruokapalvelupäälliköitä ja muita päättäjiä.

Kalajoen kaupungin reilun 1000 oppilaan Merenojan yhtenäiskouluun haettiin yhdessä Merenojan vanhempainyhdistyksen kanssa Kouluruokadiplomia. Projektilla sai aikaa paljon hyvää keskustelua ja edisti omalta osaltaan vanhempien ja oppilaiden sekä kaupungin ruokapalvelun ja koulun välistä yhteistyötä kouluruoan eteen. Ruokakursseja pidettiin toimintavuoden aikana Maa- ja kotitalousnaisten yhdistyksille 4 kpl aiheista: voileipäkakut, salaattit, villiyrtilit ja jouluruuat, näihin osallistui 42 hlöä. Lisäksi järjestettiin KOHASU ruokakursseja 50 koululaiselle n. 10 vikon ajan.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Työ ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja kestävä kehityksen edistämiseksi jatkui toimintavuonna. OKM valtionavustuksella pidettiin teemoja esillä somessa ja jaettiin tietoa sekä somen että uutiskirjeiden välityksellä. Ruokahukkainfoja pidettiin Ollikkalan messuilla Kannuksessa yhteistyössä koulun opiskelijoiden kanssa sekä Kpedun Kokkolan kampuksella kestävä kehityksen viikon yhteydessä. Näissä tavoitettiin yhteensä n. 500 kävijää.

Muulla rahoituksella tehtiin:

- Kosteikkojen hoitosuunnitelmat: 2 kpl
- Kosteikkojen perustamisen alkuopastus: 10 kpl
- Ympäristöjärjestelmän uusimistyö: 1 kpl
- Ympäristöjärjestelmän auditoinnit: 3 kpl
- Infoja/koulutuksia: 8 kpl

Monimuotoinen luonto

Maiseman- ja luonnonhoidon palveluissa tuotiin toimintavuonna esille luonnon monimuotoisuuden merkitystä. Työtä tehtiin viljelijöiden, koulujen, päiväkotien, kuntien, kaupunkien ja seurakuntien kanssa.

OKM:n valtionavustuksella tehtiin:

- Niityt ja maisemapellot lumoinfot kuntiin, seurakuntiin, yrityksiin ja koulutuskuntayhtymiin: **3 kpl**
 - o Halsuan Helmi, yritys (**1 osallistujaa**). Info toteutettiin Halsuan Helmen matkailualueella. Käsiteltiin luonnon monimuotoisuuden vahvistamista kohteella (esim. niittyalueet, haitallisten vieraslajien torjunta, dynaaminen istutusalue).
 - o Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä, Kannuksen yksikkö (**20 osallistujaa**) ja Kokkolan yksikkö (**14 osallistujaa**). Uusniittyjen perustamisen ja hoidon infot 2 kpl.
 - o Keski- ja Etelä-Pohjanmaan ev.lut. seurakuntien hautausmaiden hoidosta vastaavat (puutarhurit ja seurakuntamestarit). Teams-info hautausmaiden hoidon suunnittelusta ja luonnon monimuotoisuutta lisäävistä ratkaisuista (uusniityt). (**7 osallistujaa**)
- Luontotekoja -lumokampanja:
 - o Uusniittyjen perustaminen, webinaari yhteistyössä MKN Maisema E-P:n kanssa (**33 osallistujaa**). Osallistujille postitettiin Perhosniitty-siemeniä ja arvottiin 2 kohdetta (E-P 1 kpl ja K-P 1 kpl), joissa opastettiin uusniityn perustamisessa. Keski-Pohjanmaalta uusniityn perustamisen osallistuvan ohjauksen sai Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä Kannuksen yksikkö (**20 osallistujaa**). Kohteella olevalle vanhalle lentopallokentälle perustettiin ja kylvettiin uusniitty. Myöhemmin toistettiin sama työ Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymän Kokkolan yksikössä (**14 osallistujaa**), jossa nurmialueen reunaan perustettiin uusniitty.
 - o Vuoden 2023 maakunnallinen maisematekokilpailu. 3 osallistujaa. Kilpailuraati valitsi voittajaksi Esa Ruuskan Kytöturpeen kosteikon Halsualta. Kytöturpeen kosteikko valittiin myös MKN valtakunnalliseksi ehdotukseksi toisen muun ehdotuksen kanssa MTV 3:n uutisten loppukevennykseen. Ko. ei kuitenkaan toteutunut vuonna 2023 johtuen toimittajan vaalikiireistä.
- Viestintätoimet **yht 14 kpl**
 - o Blogit 1 kpl
 - o Mediatiedotteet ja artikkelit 7 kpl
 - o Haastattelut (Reisjärvi-lehti, Lestijokilaakso, Yle Oulu, Perhonjokilaakso) 5 kpl. Kansainvälisen maisemapäivän maisemakävelyn radiohaastattelu + Yle verkkolehden artikkeli 1 kpl
 - o Somekanavia: 1 kpl, 25 postausta, 7684 tavoitettua henkilöä

Muulla rahoituksella tehtiin:

- Aiempiin hankekartoituksiin pohjautuva infokirje torjunnan merkityksestä ja periaatteista Lestijokilaakson varren asukkaille Toholammille. **50 kpl**.
- Kansainvälisen maisemapäivän maisemakävely Himangan Sautinkari-Raumankari: **1 kpl (15 osallistujaa)**
- Neuvo toimenpiteet ja muut neuvontatoimet: **29 kpl (22 asiakasta)**
- Videot (perinnebiotoopin hoito ja maan rakennetutkimukset): **2 kpl**
- Podcast Haitallisten vieraskasvilajien vähemmän tunnetut torjuntamenetelmät: **2 kpl**
- Infot, luennot ja koulutukset, myös sähköiset: **11 kpl (myyntityöt 3 kpl, 3 asiakasta)**
- Blogit 1 kpl, artikkelit 1 kpl
- Somekanavia: **1 kpl**, 16 postausta, 2980 tavoitettua henkilöä

Suomi kutsuu kylään

ProAgrian tiedotuslehdessä oli 4 artikkelia eri henkilöistä teeman alla. Toiminnansuunnittelukäyntejä tehtiin

Reisjärvelle ja Kalajoelle. Jäsenille järjestettiin kesäretki Varsinais-Suomeen. Retkellä tutustuttiin alueen lähiruokatoimijoihin ja mm. puutarhayrittäjään. Retkelle osallistui 24 hlöä. Järjestimme myös matkan MKNK 90v juhlaan Jyväskylään.

Osallistuimme Ollikkala-messujen suunnitteluun sekä ruokahuollon että muun toiminnallisuuden osalta. Järjestimme messuilla 2 kahvilapistettä, jossa oli paikallisia maa- ja kotitalousnaisia talkootöissä. Kahvilapalveluja käytti n. 3000 kävijää. Järjestimme kokoustarjoilut 7 tilaisuudessa Evald kokoustalossa ja näihin osallistui 84 kokousvierasta.

Toimintavuonna oltiin mukana Pohjanmaan makuu-ruokamatkailun HAMA-hankkeessa. Hankkeessa koottiin Keski-Pohjanmaan harvaanasutulla olevien luonto-, ruoka-, ja elämispalveluiden tuottajien verkostoa ja järjestettiin heille työpajoja ja opintomatkoja (2) ruokamatkailuun liittyvään osaamisen lisäämiseen liittyen.

Viestintä ja koulutus

Facebook on aktiivisessa käytössä ja päivityksiä tehdään viikoittain ajankohtaisista aiheista. Lisäksi on kuukausittain ilmestyvä uutiskirje ja 4 kertaa vuodessa ProAgrian tiedotuslehti. Facebook ja Instagram päivityksiä tehtiin eri tapahtumista ja kampanjoista sekä jaettiin sesonkien ruokaohjeita aktiivisesti.

Koulutuksiin on osallistuttu, jotta saadaan tietoa taitoa omasta alasta ja pystytään palvelemaan jäsenistöä ja asiakkaita parhaalla mahdollisella tavalla. Koulutuksista on saatu paljon osaamista ja intoa työhön. Maisema-asiantuntija on kouluttautunut seuraavissa teemoissa vesienhallinta, hyötymetsäpuutarha ja ekologinen puutarha. Ruoka-asiantuntija on kouluttautunut mm. 72h varautumiseen, Metsämieleen ja luonnontuotealaan. Toiminnanjohtaja on pitänyt yllä 72h varautumisen oppeja ja osallistunut esimiestyön webinaareihin.

Hankkeet

Viisasta vesiensuojelua 1.5.2022–31.12.2023

Hankkeen hallinnoijana toimii Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry (PVY)
Muut hanketoteuttajat ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry / MKN EP, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / MKN KP, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap r.f., Suomen Metsäkeskus (SMK) ja Luonnonvarakeskus (LUKE).

Pohjanmaan makuu-ruokamatkailu 1.10.2022 – 30.9.2023

Hankkeen hallinnoijana toimii Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä (KPEDU) ja hankekumppanina on ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset.

Keski-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Johtokunta 2023

puheenjohtaja	maa- ja metsätalousyrittäjä	Luotola Pirjo, Saarijärvi
varapuheenjohtaja	maatilayrittäjä	Hautamäki Hanna, Petäjävesi
jäsen	ammattinopettaja, eläkeläinen	Pitkäjärvi Marja-Leena, Jyväskylä
jäsen	emäntä	Merisalo Tuula, Jämsä
jäsen	kokki	Kautto Marja, Äänekoski
jäsen	maanviljelijä	Lahtinen Tiina, Viitasaari
jäsen	emäntä	Nukarinen Riitta, Laukaa
sihteeri	toiminnanjohtaja	Kivimäki Eeva-Liisa, Jyväskylä

Toimihenkilöt 2023

toiminnanjohtaja		Kivimäki Eeva-Liisa
elintarvike- ja yritysasiantuntija		Pummila Mirja
maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Salonen Paula (30.4.2023 saakka)	
maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija		Hassani Marjaana (alkaen 1.8.2023)
hankevetäjä, luonnontuoteasiantuntija		Rintoo Anni
hankevetäjä, puutarha-asiantuntija		Peräinen Riitta

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä oli toimintavuonna n. 600 henkilöä ja jäsenyhdistyksiä oli 40. Vuosi 2023 oli Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten 89. toimintavuosi.

Vuosi 2023 oli koko järjestön 90. vuotisjuhlavuosi. Juhlavuotta vietettiin koko vuoden ja se näkyi läpileikkaavasti järjestön toiminnassa. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaiset toimivat rekisteröimättömänä yhdistyksenä osana ProAgria Keski-Suomea.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä

Piirikeskuksen toimintaan osallistui toimintavuonna 2023 noin 17500 henkilöä. Tieto perustuu toiminnanohjausjärjestelmään tehtyihin kirjauksiin. Näistä messuilla, tapahtumissa ja muonituksissa kohdattiin arviolta noin 13 000 henkilöä. Vapaaehtoisia oli mukana toiminnassa noin 330. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten johtokunta kokoontui vuoden aikana kolme kertaa.

Kohderyhmän tavoittamisessa onnistuttiin hyvin, monia tilaisuuksia järjestettiin Teams yhteyden välityksellä. Vuosi oli toiminnallisesti hyvä ja talous oli tasapainossa. Piirikeskuksen tapahtumista saatiin hyvää palautetta. Palautetta kerättiin tapahtumissa paikan päällä, Webropol-kyselyillä ja kontaktoimalla asiakkaita suoraan. Sosiaalista mediaa hyödynnettiin palautteen saamiseksi mm. aktiivisuuden seurannan ja kysymysten avulla.

Järjestön hallinto koostuu kohderyhmän edustajista. He ovat mukana suunnittelemassa toimintaa, päättämässä järjestön asioista sekä tuovat viestiä alueensa jäsenistöltä. Yhdistyksiä ja jäseniä kannustetaan toteuttamaan järjestön yhteisen toimintasuunnitelman toimenpiteitä ja innostamaan niiden toteutukseen myös alueensa muita toimijoita.

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten toiminnan keskeisiä sidosryhmiä ovat Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, Keski-Suomen ELY-keskus, alueen Leader-ryhmät, Keski-Suomen liitto, MTK-Keski-Suomi, Suomen Metsäkeskus, Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry, Keski-Suomen Martat, Keski-Suomen Kylät, Maaseudun Sivustysliitto, Työtehoseura, Laukaan ja Muuramen seurakunnat ja alueen yhdistykset. Yhteistyötä tehdään esimerkiksi yhteisten kampanjoiden, hankkeiden ja hankesuunnittelun merkeissä.

Toiminta ja tulokset

Maa- ja kotitalousnaisten toiminnan avaintulosalueita ovat ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta, maiseman- ja luonnonhoidon palvelut, yrityspalvelut ja järjestötoiminta sekä yhteisöllisyyden edistäminen. Toiminnassa huomioimme kestävän kehityksen ja ilmastonmuutoksen torjumisen sekä siihen sopeutumisen. Ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta perustuu kansallisiin ravitsemussuosituksiin.

Strategiakauden 2021–2025 toiminta Maa- ja kotitalousnaissilla painottuu neljään teemaan, joiden alla toteutamme erilaisia toimenpiteitä. Teemat ovat: Suomalaisen ruoan sankaritarinat, ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta, monimuotoinen luonto ja Suomi kutsuu kylään.

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus palkitsi Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen monipuolisesta ja tuloksekkaasta toiminnasta neuvonta- ja järjestötyössä sekä palveluiden tarjoajana. Valtakunnallinen tunnustuspalkinto jaetaan aina kahtena peräkkäisenä vuotena Maa- ja kotitalousnaisten yhdistykselle ja joka kolmas vuosi Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukselle.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Suomalaisen ruoan sankaritarinat -teemalla tuotiin esille suomalaista ruokakulttuuria ruokineen, tapahtumineen ja alueellisine vetonauloineen sekä nostettiin esille suomalaisia ruoantekijöitä, tuottajia ja yrittäjiä.

Valtakunnallisessa viestintäkampanjassa ”MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä” nostettiin viikoittain esille pitkän neuvontatyön tuloksia nykyaikaan peilattuna. Ruokakulttuuri sekä ruoka-, ravitsemus- ja kotitalousneuvonta olivat kampanjan kantavat teemat. Keski-Suomesta tuotettiin viisi vinkkiä: ruokahävikki, satokausiajattelu, pitokokki/emäntä koulutus, sienten säilöminen ja leivinuunin käyttö.

Piirikeskus esitteli MKN ruokakasvatustoimintaa valtakunnallisessa ruokakasvatuksen verkostotapaamisessa ja jatkoi tätä toimimalla Ruokakasvatusverkoston Keski-Suomen ravitsemustyöryhmän avoimessa teemaverkostossa. Ruokakasvatustyötä tehtiin eri yhteistyökumppaneiden kanssa, kouluilla pidettiin kaksi Hevietsivä tapahtumaa. Keski-Suomen keliakiayhdistys ry:n kanssa toteutettiin yhdessä Satokauden kasvokset gluteenittomana -ruokakurssi. MKN ruokakasvatusta esiteltiin useille Keski-Suomen hyvinvointialueen toimijoille mm. Pihtiputaalla ja Laukaassa. Laukaan seurakunnan ja järjestöjen ruokapäivässä esiteltiin MKN neuvontaa.

Joulukuussa järjestettiin piparityöpaja Keltinmäen kylätalolla Jyväskylässä. Kylätalo Keidas on päihtetön matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jossa asiakkaat ovat lähialueen lapsiperheitä, työttömiä ja ikäihmisiä. Ruokakurssien aiheista suosituimpia olivat kasvisruoat ja voileipäkakut. Luentoja pidettiin mm. kestävästä valinnoista ja varautumisesta.

Näissä Suomalaisen ruuan sankaritarinat -teeman mukaisissa tapahtumissa osallistujia oli lähes 400. Tapahtumien järjestämisessä käytettiin opetus- ja kulttuuriministeriön tukea.

Wemmi-syysmarkkinoilla piirikeskuksella oli perinteinen puuro- ja kahvilatelta. Tapahtuman toteutuksessa oli mukana järjestön talkoolaisia Jämsän, Laukaan, Saarijärven, Petäjäveden ja Jyväskylän maa- ja kotitalousnaisista. Puuro- ja lettuannoksia tarjottiin noin 2000. Wemmi-markkinat täytti 20 vuotta ja sen kunniaksi MKN Keski-Suomi järjesti näytteilleasettajille kahvituksen. Piirikeskus on ollut mukana jokaisessa Wemmi-tapahtumassa. Lisäksi talkooväen kanssa kaukolämpökaakaota keitettiin asiakkaan tapahtumiin noin 10 000 annosta.

MKN Keskuksen juhluvuoden kunniaksi 7.9.2023 järjestettiin Helsingissä Monimuotoinen maaseutu saapuu kaupunkiin -tapahtuma. Tapahtumassa oli tarjolla paikan päällä kenttäkeittimessä keitettyä ruispuuroa. Puuron keittivät MKN Keski-Suomen talkoolaiset asiantuntijamme Mirja Pummilan johdolla. Tapahtuma sai hyvää medianäkyvyyttä. MTV3:n Huomenta Suomi -ohjelma haastatteli MKN Keskuksen järjestöpäällikkö Helena Veliniä ja asiantuntijaamme Mirja Pummilaa suorassa lähetyksessä. Tapahtumien avulla kehitetään talkoolaisten ruokapalveluosaamista.

Loka-marraskuussa vietettiin MKN:n kekriviikkoja, joiden aikana nostettiin suomalaista sadonkorjuujuhlaa esiin monin eri tavoin ja kannustettiin käyttämään sesongin kasviksia ja täysjyväviljaa ruokavaliossa. Piirikeskus avusti paikallisyhdistyksiä tapahtumien toteutuksessa ja ruoka-asiantuntija antoi haastattelun aiheesta Kodin Pellervo -lehteen.

Harrastamisen Suomen mallin mukaisia ”miniruokatreffit” ruokakerhoja pidettiin Laukaan Satavuon koululla ja Jyväskylän normaalikoulun alakoululla. Kerhotapaamisia oli 39 ja jokaiseen kerhoon osallistui 8–15 lasta. Ruokakerhoissa on koettu paljon oppimisen iloa ja taitojen kehittymistä. Piirikeskus oli mukana toteuttamassa valtakunnallista MKN Keskuksen hallinnoimaa Harrastamisen Suomen mallin kehittämishanketta.

Hygieniosaamistestejä järjestettiin tilauksesta. Testitilaisuuksia oli 29 ja testattavia 131. Testejä pidettiin myös englannin- ja selkokielistenä. Elintarvike- ja yritysasiantuntija teki 20 Hyvää Suomesta -yrityksen auditointia, osa auditoinneista toteutettiin etäyhteyden välityksellä. Neuvo nykyaikaistaminen ja kilpailukyvyyn parantaminen -palvelun avulla yritysasiantuntijat tekivät selvityksiä kahdelle maatilalle. Maakunnallisesti merkittävälle matkailukohteelle ohjattiin liiketoimintasuunnitelma.

KALAKS-hankkeen (Kotimaista kalaa nuorten ja perheiden lautasillem Keski-Suomessa) avulla halutaan lisätä nuorten kiinnostusta kotimaista kalaa, kalaruokien valmistamista ja kalastusta kohtaan. Tavoitteena on lisätä järvikalan käyttöä koululaisten ja heidän perheidensä keskuudessa. Rahoitus tulee Sisä-Suomen Kalaleaderin kautta Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta. Hankkeen toimenpiteitä aloitettiin vuoden lopulla, hankkeen toteutusajaksi on 25.9.2023-31.12.2024.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Teeman tavoitteena on, että eri-ikäiset kuluttajat oppivat toteuttamaan erilaisia arjen ilmastotekoja ja tekemään pieniä sekä suuria tekoja luonnon hyväksi.

Ruokahävikkiin liittyviä tapahtumia pidettiin Lanneveden alakoululla ja tehtiin yhteistyötä Jyväskylän toisen asteen oppilaitoksen Gradian kanssa. Ruokahävikkiasia ja ruokahukkamaskotti kiinnosti myös näitä hiukan vanhempia opiskelijoita. Radio Yle Jyväskylä uutisoi tapahtumasta.

Villiyrttikävelyitä pidettiin sekä Äänekosken että Jyväskylän kaupunkien asukkaille molemmille kaksi. Sienineuvontaa annettiin metsäalan toimijoiden organisoimassa Metsämarssi tapahtumassa ja Biokampuspäivässä Saarijärvellä. Paikallisyhdistyksiä kannustettiin ja opastettiin toteuttamaan Kädet multa -toimintaa päiväkodeissa ja alakouluissa.

Luonnontuoteaiheet olivat hyvin esillä mediassa: Laukaa-Konnevesi lehti teki jutun kuusenkerkän poiminnasta, luonnontuoteasiantuntija oli haastateltavana kuusenkerkän keruusta Yle Radio Jyväskylässä, SuurKeuruu-lehti teki sienijutun sekä Maaseutu.fi sivustolla oli haastattelu, aiheena ”Keski-Suomen metsissä kasvaa luonnonaarteita”.

Puutarha-asiantuntija piti etäyhteyden välityksellä kotipuutarhaluentosarjan sekä aiheeseen liittyviä tapahtumia toteutettiin ostopalveluina. Näille luennoille osallistui 90 henkilöä. Lavaviljelyopastustilaisuuksia pidettiin Luhangassa ja Leivonmäellä. Asiantuntija julkaisi ProAgrarian blogisarjassa artikkelin kotitarveviljelystä.

Myös kotitarveviljely kiinnosti mediaa, puutarha-asiantuntija antoi radiohaastattelun lavaviljelystä Radio Keski-suomalaiseen ja kotipuutarhahankkeen toiminnasta oli artikkeli Uuraisten paikallislehdessä. Asiantuntijan kirjoittama artikkeli kotitarveviljelystä julkaistiin Jyväskylän puutarhaseuran julkaisemassa Jyväskylän Piha- ja Puutarhasanomissa. Korpilahti-lehti kirjoitti jutun Korpilahdella pidetystä kasvisruokakurssista.

Maisema-asiantuntija piti Etelä-Pohjanmaan Lammasketju -hankkeen Vastuullinen ja ympäristötietoinen lammastuotanto -koulutuspäivässä luennon luonnonlaidunnuksesta. Koulutukseen osallistui 19 henkilöä.

Kotitarveviljelyn kehittäminen – hankkeessa 1.2.2022 – 30.9.2023 edistettiin kotitarveviljelyn ja kotipuutarhan kasvien monipuolisen käytön tietämystä luentojen, työpajojen ja infojen avulla. Hanketta rahoitti Jyväsräihi Leader-ryhmä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta. Hanketta toteutettiin Jyväsräihin toiminta-alueella: Laukaa, Muurame, Uurainen ja Jyväskylän maaseutualueet. Hankkeen aikana pidettiin 77 tapahtumaa, joihin osallistui 684 aikuista osallistujaa sekä paljon lapsia kasvisinfoissa ja viljelytyöpajoissa perhekerhoissa. Hanke edesauttoi uusien, ehkä pysyvienkin viljelysten syntymistä.

Luonnontuotteiden hankintaketjut kuntoon - hanke 1.3.2022 – 31.7.2024. Hanketta rahoittaa Keski-Suomen ELY-keskus maaseuturahastosta. Luonnontuotteiden hankintaketjut kuntoon -hankkeen tavoitteena on viedä luonnontuotealaa eteenpäin Keski-Suomessa, edistää alan kasvua ja kehitystä sekä tuoda uusia toimintatapoja ja mahdollisuuksia alan toimintaan maakunnassa. Hankkeen avulla kootaan ja kehitetään luonnontuotealan hankintaketjuja maakunnassa. Yhteistyökumppanina hankkeessa on Suomen Metsäkeskus. Hankkeessa järjestettyihin infotilaisuuksiin, webinaareihin, poimijakoulutuksiin, yrityskohtaisiin tilannearvioihin ja opintomatkoille osallistui yhteensä 490 henkilöä.

Ilmastonmuutokseen varautuva viljelijä -hanke 1.7.2021-30.11.2024. Hanketta rahoittaa Keski-Suomen ELY-keskus maaseuturahastosta. Osatoteuttajana tuensiirrolla on MTK Keski-Suomi. Ilmastonmuutokseen varautuva viljelijä -hankkeessa nostetaan esille keski-suomalaisten viljelijöiden ilmastonmuutokseen varautumisen keinoja mm. webinaarien, podcastien ja case-esimerkkien avulla. Hankkeen tapahtumia järjestettiin vuoden aikana 14 kpl, joihin osallistui yhteensä noin 650 henkilöä. Webinaarit, blogit ja podcastit käsittelevät keskeisiä ja ajankohtaisia asioita ilmastonmuutokseen liittyen. Ne tavoittavat uusia kuulijoita paljon julkaisemisen jälkeenkin. Hankkeessa on tekeillä piirrosvideo Viljelijä ilmastosankarina.

Monimuotoinen luonto

Monimuotoinen luonto -teemalla tuodaan esille luonnon monimuotoisuuden merkitystä, selvitetään monimuotoisuuden tilaa tutkimuksella ja kartoituksilla sekä edistetään hoitosuunnitelmilla ja -toimenpiteillä yhdessä maanomistajien, kuntien ja kaupunkien, yhdistysten ja yritysten kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemia niityt ja maisemapellot -lumoinfoja pidettiin kolme: Jämsän seurakunnan, Jyväskylän kaupungin ja Petäjäveden kunnan kanssa. Tukea käytettiin myös Keski-Suomen perinnebiotooppiretken järjestelyihin lokakuussa Tammilahdessa Joutsassa. Päivään oli kutsuttu infoesityksiä Keski-Suomen ELY-keskukselta, Metsähallitukselta, Luonnonlaidunlihan tuottajat ry:ltä ja Keski-Suomen Riistanhoitoyhdistykseltä. Päivään osallistui 21 henkilöä ja perinnebiotooppeihin päästiin tutustumaan kahdella arvokkaalla tilalla. MKN Maisemapalvelut oli esillä Viherpäivillä Jyväskylässä helmikuussa, maisema-asiantuntija oli keskeisessä roolissa osaston järjestelyissä.

Niittyjen perustaminen -etäluento pidettiin Mustasaaren opistolle maaliskuussa. Maisema-asiantuntija osallistui Jyväskylän yliopiston järjestämään luontoiltaan syyskuussa, luennon aiheena oli "Niityt ovat luonnon aarreaittoja!". Aiheesta tehtiin myös juttu Jyväskylän Yliopiston Moniviestin verkkojulkaisualustalle. JAMK:n agrologiopiskelijoille järjestettiin koulutus luonnonlaidunnuksesta lokakuussa Uraisilla, tapahtumaan osallistui noin 70 opiskelijaa. Lisäksi maisema-asiantuntija esitteli MKN maiseman toimintaa JAMK:n järjestämässä kestävästä kehityksen tapahtumassa marraskuussa.

Keski-Suomessa maisemateko-tunnustuksen sai Jyväskylän Steiner-koulun Oivalluksia oppimisympäristössä -hankkeen toiminta kiitokseksi arvokkaasta työstä kulttuuriympäristön hyväksi. Jyväskylän Steinerkoulun lähistölle perustettiin keväällä 2023 puulajipuisto. Puistoon on tähän mennessä istutettu noin kolmekymmentä puun ja pensaan taimea. Mukana istutustyössä on ollut Steiner-koulun oppilaita ja henkilökuntaa. NEUVO-ympäristökohteiden kartoituksia maatiloille tehtiin 42 kpl ja ympäristösopimussuunnitelmia tiloille 40 kpl.

Suomi kutsuu kylään

Suomi kutsuu kylään -teemalla tehdään työtä maaseudun, maakuntien ja paikallisten yritysten vetovoimaisuuden eteen sekä lisätään yleistä tietoisuutta kulttuuriympäristön arvoista ja mahdollisuuksista, arvokkaista maisema-alueista sekä paikallisesta kulttuuriperinnöstä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusta käytettiin järjestämään Luonnonlaidunpäivä ja lähituotetori Laukaassa 17.6. Tervan kahvilan pihapiirissä, jossa lähiseudun elintarvike- ja käsityöryhtäjät myivät tuotteitaan. Hedelmätarhassa pääsi näkemään lampaista, possuja, kanoja ja mehiläisiä. Muita tutustumiskohteita olivat kahvilan vieressä sijaitseva Marjatan alppiruusu- ja kävelymatkan päässä oleva lintutorni. MKN esitteli tilaisuudessa toimintaansa ja paikallisyhdistyksien väki osallistui järjestelyihin talkoolaisina. Luonnonlaidunpäivässä pääsi tutustumaan luonnonlaidunnukseen Laukaan Saviolla, jossa järjestettiin laidunkierroksia ja tutustuttiin vanhoihin maataloustyökaluihin kotimuseossa. Maisema-asiantuntija oli paikalla kertomassa luonnonlaidunnuksesta. Osallistujia luonnonlaidunpäivässä oli 50 ja lähituotetorilla arviolta 300. Paikallisen yrittäjyyden, ruoan ja käsityöiden esille tuonti sai paljon kiitosta ja vastaavia tapahtumia toivottiin olevan jatkossakin.

Piirikeskus osallistui aktiivisesti Lähiaruokapäivän 9.9. tiedotukseen. Yrityksiä kannustettiin pitämään avointen ovien tapahtumia tai osallistumaan yhteisiin tapahtumiin omilla tuotteillaan. Piirikeskuksen asiantuntijat osallistuivat Biotalouskampuspäivään Biotalousinstituutissa Saarijärvellä. Esillä oli eri neuvonta-alat, ilmastoasiat sekä satokauden tuotteita ja sieninäyttely. Kävijät olivat erityisen kiinnostuneita ruokasienistä, niiden tunnistamisesta ja käytöstä.

Piirikeskuksen asiantuntijat kokoavat joka syyskuu listauksen maakunnan tuoremehuasemista omille nettisivuille ja vastaavat useisiin tiedusteluihin aiheeseen liittyen. Ruoka-asiantuntija antoi myös haastattelun aiheesta Keski-Suomalainen -lehteen.

Jyväskylän Ammattikorkeakoulu koordinoi Keski-Suomen ruokaketjun kehittämistä. Piirikeskus on mukana tässä kehittämistyössä. Yritysasiantuntijat ovat olleet keskeisessä roolissa Keski-Suomi Food Labin kehittämisessä. Työpajoissa on ollut mukana keski-suomalaisia elintarvikealan kehittäjiä, yrittäjiä sekä rahoittajia. Asiantuntijat ovat käyneet yrittäjien kanssa jatkokeskusteluja pienryhmissä.

Piirikeskus oli yhteistyökumppanina Jyväskylän Luomutreffien järjestämisessä. Kyseessä oli ruokaketjun verkostoitumistilaisuuteen, joka oli tarkoitettu ammattikeittäöille, tuottajille, jatkojalostajille ja tukkutoimijoille. Treffeillä keskusteltiin luomutuotteiden käytöstä ammattikeittäöissä sekä ratkaistaan luomun saatavuuteen

liittyviä haasteita. Luomun kehitysnäkyvistä piti puheenvuoron luomuasiantuntija ProAgria Keski-Suomesta. Osallistujia tilaisuudessa oli 22.

Monimuotoinen maaseutu saapuu kaupunkiin -tapahtumassa Helsingissä maisema-asiantuntija kertoi maisemapalveluiden osastolla luonnon monimuotoisuudesta sekä vieraslajeista. Tapahtumassa oli maaseutuyrittäjiä Keski-Suomesta esittelemässä ja myymässä tuotteitaan. Piirikeskus koordinoi alueen yrittäjien osallistumista tapahtumaan. MKN Keskuksen 90 v juhlaa vietettiin marraskuussa Jyväskylän Paviljongissa. Piirikeskus osallistui juhlan järjestelyihin mm. järjestämällä tapahtumaan tuliaistorin, esittelemällä piirikeskuksen hankkeita sekä hoitamalla arpojen myyntiä tapahtumassa.

MKN nettisivuille Keski-Suomen asiantuntijat kirjoittivat kaksi maaseudun yrittäjyyteen liittyvää blogia: Kokemuksia luonnontuoteopintomatkalta Virosta (Anni Rintoo) ja Luonnonlaitumilla työtä monimuotoisuuden eteen (Marjaana Hassani).

Opinto- ja virkistysmatka tehtiin Etelä-Suomeen Haikon kartanoon ja Porvoon Taidetehtaan joulumarkkinoille 7–8.12. Matkalla oli 22 osallistujaa ja palaute matkasta oli oikein hyvää. Ruoka-asiantuntijaa haastateltiin joulun ruokaperinteistä Radio Keski-suomalaisen lähetyksessä.

Kulttuuriympäristö -työpajoja pidettiin peruskoulun 5–6 luokkalaisille ostopalveluna 1 kpl Saarijärvellä. Tavoitteena työpajassa oli, että oppilas oppii ymmärtämään mitä kulttuuriympäristöt ovat sekä miten ja miksi maisemat muuttuvat. Tehtävien kautta havainnoitiin ympäristössä tapahtuneita muutoksia, ihmisen toiminnan jälkiä sekä hahmotettiin maiseman kerroksellisuutta.

Viestintä ja koulutus

Piirikeskuksen asiantuntijat ovat osallistuneet MKN Keskuksen tarjoamiin koulutuksiin ja ajankohtaiskatsauksiin sekä etäyhteydellä että paikan päällä maisema-asiantuntijoiden ja ruoka-asiantuntijoiden koulutuspäiviin. Kaikki asiantuntijat osallistuivat joulukuussa webinaarikoulutukseen aiheesta: Tekoäly ja LinkedIn. Toiminnanjohtajat ja puheenjohtajat kokoontuivat Johdon strategia -seminaariin 6.–7.6. Seinäjoella. Näiden lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön tukea on käytetty henkilöstön muuhun koulutautumiseen, toiminnan ja yhteistyön kehittämiseen sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. ProAgria keskuksset ottivat marraskuun alusta käyttöön uuden CRM-järjestelmän SIILON ja järjestelmän opettelu on vienyt asiantuntijoiden aikaa.

Luonnontuoteasiantuntija osallistui Luonnontuotealan täydennyskoulutukseen (10 op). Koulutuksen järjesti Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti yhteistyökumppaneineen. Luonnontuoteasiantuntija suoritti myös ensiapukoulutuksen.

Piirikeskuksen henkilöstö teki aktiivisesti oman järjestön kehittämistyötä sekä alueellista maakunnan kehittämistyötä. Toiminnanjohtaja on mukana Keski-Suomen ruokaverkosto - yhteistyöhankkeen (Jamk) ylläpitämässä Keski-Suomen Ruokafoorumissa. Foorumilla kootaan yhteen alan ja sen rajapintojen toimijat Keski-Suomen alueella ja pyritään avoimen vuoropuhelun avulla vahvistamaan maakunnallista yhteistyötä ja suuntaamaan toimintaa entistä vahvemmin kohti kestävyttä ja menestystä.

Maaseuturahaston kauden 2023–2027 yritys- ja hanketukien haku avautui kesäkuussa. Asiantuntijat perehtyivät uusiin tukiehtoihin ja hanketyyppeihin. Uuden ohjelmakauden hankkeita valmisteltiin aktiivisesti ja vuoden lopulla saatiin ennakkotietoa useiden hankkeiden mahdollisesta rahoituksesta. Virallisia uuden ohjelmakauden hankepäätöksiä ei tehty vielä vuoden 2023 aikana. Maaseudun yrittäjyyteen liittyvää laajaa yhteistyöhanketta valmisteltiin uuden yhteistyötahon Työtehoseuran johdolla.

Asiantuntijat olivat mukana Keski-Suomen maaseudun kehittäjien yhteistyöverkoston Pöllöparlamentin toiminnassa. Verkoston koollekutsujana toimii ELY-keskuksen alueellisen maaseutuviestinnän koordinaattori. Maisema-asiantuntijan vastuulla oli mm. osallistuminen Maakunnallinen kulttuuriympäristö -työryhmään (MAKU-ryhmä) ja HELMI-ohjelman yhteistyöryhmään. Maisema-asiantuntija oli myös Keski-Suomen metsäneuvoston jäsen. Piirikeskuksesta osallistuttiin myös Naisten Valmiusliiton Keski-Suomen alueneuvottelukunnan ja Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry:n toimintaan sekä Keski-Suomen Vuoden kylä-raatiin.

Toimihenkilöt viestivät järjestön tapahtumista, toiminnasta ja asiantuntijapalveluista osana työtehtäviään. Kuukausittain laadittiin viestintä- ja somekalenteri, josta ilmeni aiheet, vastuut ja viestintäkanavat.

Toiminnasta tiedotettiin yhdistyskirjeillä (2 kpl vuosi), sähköisillä uutiskirjeillä sekä sähköpostitse, verkkosivuilla, Facebookissa ja Instagramissa. Myös YouTube-kanava oli käytössä ja sinne koottiin mm. etätalouksien tallenteita. Piirikeskus tiedotti toiminnasta Aito maaseutu Keski-Suomessa uutiskirjeessä. Uutiskirjeen toimitti Jyväskylän ammattikorkeakoulun hallinnoima Keski-Suomen ruokaverkosto - yhteistyöhanke. Koti ja maaseutu -lehteä ja MKN välitystuotteita markkinoitiin aktiivisesti.

Piirikeskuksen sääntöjä päivitettiin. Muutoksia tuli johtokunnan jäsenten erovuoroisuus -käytäntöön, ikäpykälään sekä MKN Keski-Suomi -lyhenteen käyttöönottoon. Keski-Suomen Vuoden maa- ja kotitalousnainen -tunnustuksia jaettiin kaksi: Aira Kivelä Petäjävedeltä sai Vuoden 2023 maa- ja kotitalousnainen -tunnustuksen arvostettuna järjestötoimijana ja Satu Hiuspää-Hiltunen Saarijärveltä tiedonvälittäjänä. Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten edustajakokous pidettiin 28.10., samana päivänä kuin ProAgria Keski-Suomi ry:n vuosikokous. Kokouksesitelmän piti maisema-asiantuntija aiheesta ”Vieraslajit vitsauksena”. Yhdistyksiä opastettiin jäsenrekisteriohjelma Sensen käyttöön. Piirikeskuksen toiminnanjohtaja vastasi myös ProAgria Keski-Suomen järjestöasioista

Hankkeet

Piirikeskuksemme on ollut vastuullisena toteuttajana seuraavissa hankkeissa:

- Ilmastonmuutokseen varautuva viljelijä -hanke (1.7.2021-30.11.2024), yhteistyössä ProAgria Keski-Suomen ja MTK Keski-Suomen kanssa. Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta.
- Luonnontuotteiden hankintaketjut kuntoon -hanke (1.3.2022 – 31.7.2024). Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta. Yhteistyökumppanina hankkeessa on Suomen Metsäkeskus.
- Kotitarveviljelyn kehittäminen -hanke (1.2.2022 – 30.9.2023). Hanketta rahoittaa Jyväsräihi Leader-ryhmä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.
- KALAKS-hanke, Kotimaista kalaa nuorten ja perheiden lautasille Keski-Suomessa (25.9.2023-31.12.2024). Hanketta rahoittaa Sisä-Suomen Kalaleaderin Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta.

Piirikeskus yhteistyötahona

- Varaudutaan taidolla -hanke (1.6.2022 – 31.12.2023). Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta. Hallinnoija: Keski-Suomen Martat ry.

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piirijohtokunta / hallitus 2023

Puheenjohtaja Metsänhoitaja	Kokko Jonna	Rovaniemi
Varapuheenjohtaja, Maataloustyöntekijä	Pasula Marja	Ylitornio, 29.10.2023 saakka
Varsinainen jäsen, Yrittäjä	Autio Maritta	Sodankylä
Varsinainen jäsen, Maisemanhoidonneuvoja	Heikkilä Hilikka	Ranua
Varsinainen jäsen, Keramiikkatyöntekijä	Tapaninen Kaarina	Posio
Varajäsen, Optikko	Lohi Pauliina	Ranua
Varajäsen, Lehtori	Tapio Heljä	Rovaniemi
Varajäsen, Matkailumaatilayrittäjä	Pantsar Heidi	Pello
Varajäsen, Maatalousyrittäjä	Korpi Merja	Ylitornio, 29.10.2023 alkaen

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset Lapin Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna 2023 oli viisi (5) henkilöjäsentä ja jäsenyhdistysten määrä 22 jäsenyhdistystä.

Lapin alueella toimi arviolta 300 maa- ja kotitalousnaisten jäsentä. Toimintavuoden aikana usea jäsenyhdistys ilmoitti lopettavansa yhdistyksensä toiminnan ja heille annettiin neuvontaa asiassa.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Lapissa Maa- ja kotitalousnaisten toimintaan ovat osallistuneet hallituksen jäsenet, henkilöjäsenet ja paikallisyhdistysten jäsenet, sidosryhmät sekä muut lappilaiset henkilöt. Toiminnan toteuttamiseen osallistuneiden määrä vuonna 2023 on ollut arviolta 10 henkilöä ja toiminnalla tavoitettujen henkilöiden määrä noin 700 henkilöä. Sosiaalisen median julkaisuilla yhdistys on tavoittanut noin 1800 henkilöä.

Lapin maakuntaan vuodelle 2023 laadittua toimintasuunnitelmaa on noudatettu ja toteutettu koko Lapin maakunnassa. Lapissa Maa- ja kotitalousnaisten toimintaa toteutetaan järjestötoiminnan kautta. Järjestötoiminnassa tuodaan esille Maa- ja kotitalousnaisten valtakunnallisia teemoja ja ydintoiminta-alueita.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Suomalaisen ruuan sankaritarinat -teemaa toteutettiin järjestämällä toimenpiteessä Ruokakasvatus ja terveellinen ruoka kaksi ruokakurssia. Ruokakurssit järjestettiin tammikuussa Rovaniemellä, jossa kurssille osallistui yksitoista (11) henkilöä ja Kittilän Kiistalassa huhtikuussa, jossa kurssille osallistui 14 henkilöä. Kurseilla valmistettiin kasvisruokaa ajankohtaisista raaka-aineista. Kurseilla tutustuttiin uusiin raaka-aineisiin, uusin ruoanvalmistustapoihin ja innostettiin kasvistenkäyttöön myös omassa kotikeittiössä.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat -teemaa tuotiin esille Pellolta pöytään – Lappilaisen ruuan tunnettuuden vahvistaminen toimenpiteellä Pöykkölän Sadonkorjuumarkkinoilla, jossa esiteltiin lappilaisia ruoantuottajia ja tuotteita sekä lappilaisia raaka-aineita suurelle yleisölle.

Edellä mainitun toimenpiteen alla toteutettiin myös retkeily Heidin Mummolaan Pelloon toukokuussa. Retkelle osallistui 24 henkilöä. Retkeilevä ryhmä koostui useammasta lappilaisesta lapsiperheestä, Retken tavoitteena oli tuoda tutuksi lappilaisille lapsiperheille lappilaista ruoantuotantoa sekä maatilan elämää vierailemalla paikallisella maatilalla.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta teemaa toteutettiin Kädet multa -toimenpiteellä. Yhteistyössä Hankkija Rovaniemen kanssa toteutettiin Hankkija Rovaniemen toimipisteessä toukokuun alussa Kompostoinnissa käytäntöön teemapäivä, jonka aikana Hankkijan henkilökunta esitteli tarjolla olevia kompostorimalleja, Rovaniemen kaupungin edustaja kertoi kompostointivaihtoehtoon liittyvästä lainsäädännöstä ja Lapin Maa- ja kotitalousnaisten edustajat kompostoinnin käytännötoteutuksesta. Teemapäivän aikana tavoitettiin noin 70 henkilöä ja palaute päivästä oli hyvä. Lapin Maa- ja kotitalousnaisilta on aiempina vuosina pyydetty edellä mainitun teemapäivän toteutusta, sillä kompostointi Lapin olosuhteissa voi olla haastavaa.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta teeman alla toteutettiin myös 72 tuntia varautumiskoulutus, joka toteutettiin yhtäaikaaisesti verkon välityksellä Rovaniemellä, Ylitorniolla, Ranualla sekä Savukoskella. Koulutukseen osallistui 39 henkilöä ja koulutukseen osallistuvat olivat tyytyväisiä koulutukseen.

Hygieniosaamiskoulutuksia järjestettiin yhteensä kaksi (2) koulutusta vuoden 2023 aikana. Järjestetyillä koulutuksilla parannettiin lappilaisten osaamista toimia turvallisesti ja hygieenisesti elintarvikkeiden kanssa. Koulutukset suunnattiin erityisesti nuorille, joille hygieniapassi mahdollistaa työllistymisen muun muassa kesä- ja kausiluonteisiin töihin. Koulutuksiin osallistui 54 henkilöä.

Monimuotoinen luonto

Monimuotoinen luonto -teemaan liittyen Lapin Maa- ja kotitalousnaiset osallistuivat Vuoden Maisemateko -kilpailun toteutukseen. Vuonna 2023 kilpailuun osallistuttiin Lapissa aiempia vuosia heikommin ja kohteita löytyi eri puolilta Lappia kaikkiaan vain kaksi (2) kappaletta.

Lapin Maa- ja kotitalousnaiset valitsi Lapin Vuoden maisemateko -kilpailun voittajaksi Teemu Taulavuoren Muoniosta. Kilpailun vuoden 2023 teemana oli luontotekoja.

Muonion kunnan, Muonion kotiseutumuseon sekä Leea ja Teemu Taulavuoren Taulavuori Farmin yhteistyö on herättänyt Muonion kotiseutumuseon perinteikkään pihapiirin eloon luontopolun muodossa. Luontopolku on ollut kävijöiden kuljettavissa jo vuodesta 2019 ja se lähtee kotiseutumuseolta kulkien niittyjen läpi Muoniojoen varrella. Polulla voi nähdä laiduntavia maatiaisrotuja kuten pohjoissuomenkarjaa, suomenhevosiä sekä kainuunharmaksia. Alueen yksityisillä maanomistajilla on merkittävä rooli polun toteutuksessa mahdollistaen polun kävijöiden liikkumisen alueella ja osallistuen myös itse alueen hoitoon. Kohde on kaikille avoin ja maksuton, museolla on opas sen ollessa avoinna. Luontopolku on erityisen suosittu lasten ja lapsiryhmien keskuudessa, mutta tarjoaa aikamatkan menneeseen myös vanhemmille kävijöille.

Suomen luonnon päivän perinteinen retkeily toteutettiin vuonna 2023 Rovaniemellä, Lehtojärven kulttuuripolulla. Retkeilylle osallistui seitsemän henkilöä.

Monimuotoinen luonto -teeman alla toteutettiin vieraskasvilajeihin liittyvää neuvontaa vuoden 2023 ajan. Yhteydenottoja lappilaisilta tuli vuoden aikana noin viisi (5) kappaletta. Vieraskasvilajitalkoot järjestettiin Rovaniemellä heinäkuussa Mikon puistossa.

Suomi kutsuu kylään

Jäsenyhdistyksiä kannustettiin viestinnän keinoin viettämään Impin päivää 11.6.2023.

Muut Lapin Maa- ja kotitalousnaisten toimenpiteet

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten vuosikokousta vietettiin lokakuussa Rovaniemellä. Paikalla kokouksessa oli 18 henkilöä ja kokouksessa käsiteltiin yhdistyksen sääntöjen mukaiset asiat. Vuosikokouksessa luovutettiin myös Vuoden Maa- ja kotitalousnainen -tunnustus Emmaleena Havelalle Pelloon.

Viestintä

Järjestökirje lähetettiin neljä (4) kertaa vuoden aikana jäsenistölle. Jäsenkirjeessä tiedotettiin ajankohtaisista asioista ja tulevista tapahtumista. Järjestökirje on yhdistyksemme tärkein tapa viestiä toiminnastamme jäsenistölle, kirjettä luetaan ja se aktivoi jäsenistöä mukaan Maa- ja kotitalousnaisten toimintaan eri puolilla Lappia.

Lapin Maa- ja kotitalousnaisten toiminnasta viestittiin vuoden 2023 aikana Lapin Maa- ja kotitalousnaisten Facebookissa ja Instagramissa kuukausittaisilla päivityksillä. Yhdistyksen sivuja Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen sivujen yhteydessä päivitettiin vuoden aikana. Tiedotteita medialle lähetettiin vuoden aikana ja tiedotteet tavoittivat vuoden aikana monia lappilaisia Lapin Kansan, paikallislehtien sekä Yle Lapin kautta.

Tapahtuma	Ajankohta	Teema	Toimenpide	Tavoitetut henkilöt
Kotimaista kasvisruokaa	13/01/2023	SUOMALAISEN RUOAN SANKARITARINAT	Koulutus	11
Hallituksen kokous	20/01/2023	HALLINTO	Kokous	4
Jäsenkirje I	23/01/2023	SUOMI KUTSUU KYLÄÄN	Tiedote	30
Tiedote Maisematekokilpailu 2023	21/02/2023	MONIMUOTOINEN LUONTO	Tiedote	0
Hygieniosaamiskoulutus	09/03/2023	ILMASTOMYÖNTEINEN JA KESTÄVÄ YHTEISKUNTA	Koulutus	31
Jäsenkirje II	20/03/2023	SUOMI KUTSUU KYLÄÄN	Tiedote	30
72 tuntia -varautumiskoulutus	24/03/2023	ILMASTOMYÖNTEINEN JA KESTÄVÄ YHTEISKUNTA	Koulutus	39
Kotimaista kasvisruokaa	15/04/2023	SUOMALAISEN RUOAN SANKARITARINAT	Koulutus	14
Kompoistointi tietoisu	06/05/2023	ILMASTOMYÖNTEINEN JA KESTÄVÄ YHTEISKUNTA	Tapahtuma	70
Retki Heidin Mummolaan	13/05/2023	SUOMALAISEN RUOAN SANKARITARINAT	Tapahtuma	24
Vieraskasvilajitalkoot Rovaniemi	05/08/2023	MONIMUOTOINEN LUONTO	Tapahtuma	1
Retkeily Lehtojärven kulttuuripolku	26/08/2023	MONIMUOTOINEN LUONTO	Tapahtuma	7
Pöykkölän Sadonkorjuumarkkinat 2023	10/09/2023	SUOMALAISEN RUOAN SANKARITARINAT	Tapahtuma	150
Jäsenkirje III	25/09/2023	SUOMI KUTSUU KYLÄÄN	Tiedote	30
Hygieniosaamiskoulutus	19/10/2023	ILMASTOMYÖNTEINEN JA KESTÄVÄ YHTEISKUNTA	Koulutus	23
Vuosikokous 2023	29/10/2023	HALLINTO	Tapahtuma	18
Tiedote Maisematekokilpailu 2023 voittaja	01/11/2023	ILMASTOMYÖNTEINEN JA KESTÄVÄ YHTEISKUNTA	Tiedote	100
Tiedote Vuoden Maa- ja kotitalousnainen 2023	01/11/2023	SUOMI KUTSUU KYLÄÄN	Tiedote	100
Hallituksen järjestäytymiskokous	16/11/2023	HALLINTO	Kokous	5
Jäsenkirje IV	16/12/2023	SUOMI KUTSUU KYLÄÄN	Tiedote	30
				717
Tiedottaminen sosiaalisessa mediassa			1800 tavoitettua henkilöä	

Taulukko 1. Lapin Maa- ja kotitalousnaisten toiminta vuonna 2023

Länsi-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Piirijohtokunta / hallitus 2023

pj. customs coordinator, tradenomi (AMK)

vpj. sairaanhoitaja (AMK)

jäsen maatalousyrittäjä, agrologi

jäsen maatalousyrittäjä, sairaanhoitaja (AMK)

jäsen toimistonhoitaja

jäsen ruokapalveluohjaaja, restonomi (AMK)

jäsen puistotyönjohtaja, hortonomi (AMK)

jäsen toimitusjohtaja, MMM

sihteeri toiminnanjohtaja, oikeustradenomi (AMK)

Kujala Tiina

Päivärinta Anni

Kymäläinen Kristiina

Nummi Irmeli

Peltonen Päivi

Portaala Mari

Tömisevä Minna

Iltanen, Sami

Pitkänen Sanna

Eurajoki

Kankaanpää

Kisko

Loimaa

Säkylä

Marttila

Huittinen

ProAgria L-S

L-S mkn

Toimihenkilöt 2023

titteli

toiminnanjohtaja

ruoka-asiantuntija

ruoka-asiantuntija

ruoka-asiantuntija

ruoka- ja yritysasiantuntija

maisema-asiantuntija, ympäristöpäällikkö

maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija

maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija

yritysasiantuntija

yritysasiantuntija, henkilöstöpäällikkö

yritysasiantuntija

yritysasiantuntija

sukunimi, etunimi

Pitkänen, Sanna

Kari, Anna

Kylänpää, Janita

Kyyrä, Henna

Mäenpää, Mari

Ajosena, Terhi

Eriksson, Katri

Nikko, Milla

Luotonen, Annina

Uoti, Sari

Valiola, Senni

Huhtasalo, Pirita

huomioitavaa

21.01.2023 asti

vanhempainvapaalla 14.11.2023 asti

31.07.2023 asti

30.04.2023 asti

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 3 170 henkilöä ja yhdistysten määrä 81 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Toimintaan osallistuvien henkilöiden (kohderyhmä) lukumäärä: 10

Toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten lukumäärä: 2 656

Kerro mihin arvio tai tieto perustuu. Tieto perustuu toimintatilastoihin.

Miten kohderyhmän tavoittamisessa onnistuttiin? Onnistuimme hyvin, koska käytimme hyvin monipuolisesti eri kanavia hyödyksi koko toimintavuoden ajan ja toimintamme kattoi koko toiminta-alueemme. Teimme laajasti yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Olemme osallistaneet kohderyhmää eri kanavissa pyytämällä ideoita niin suunnittelun kuin toteutuksenkin osalta. Olemme pyytäneet palautetta eri toimenpiteistä, palveluista ja viestinnästä. L-S MKN hallitus edustaa koko aluetta ja osallistuu aktiivisesti toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.

Keskeisimmät sidosryhmät

Alueen paikallisyhdistykset, ProAgrian koko henkilöstö, kehittäjäorganisaatiot, hanketoimijat ja -rahoittajat, julkisen sektorin toimijat ja yhteistyöryhmät ja alueen elinkeinoelämän toimijat. Ammattimainen toimintamme pitää sisällään aktiivista, sitoutunutta, avointa ja läpinäkyvää yhteistyötä sidosryhmien kanssa. Toiminnallamme tuomme hyvinvointia ja lisäarvoa alueemme väestölle ja elinkeinoelämälle.

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset on alueellinen ja valtakunnallisesti linkittynyt asiantuntijajärjestö, jonka toiminnan keskiössä on ruoka- ja ravitsemusosaamisen vahvistaminen, maiseman- ja luonnonhoidon kehittäminen, yrittäjyyden tukeminen ja järjestötoiminta. Rakennamme kestävä, osaavaa ja osallistavaa yhteiskuntaa Satakunnan ja Varsinais-Suomen maaseudun näkökulmasta. Strategiakauden 2021–2025 visiona vuodelle 2025 on Unelmiemme Suomi: Maistuva, monimuotoinen kestävä ja elinvoimainen. Länsi-

Suomen maa- ja kotitalousnaiset ovat osa ProAgria Länsi-Suomi ry:n toimintaa sekä osa valtakunnallista neuvontajärjestöä. Tuemme paikallisyhdistyksiä järjestön yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa ja olemme myös mukana useiden hankkeiden haussa ja toteutuksessa.

Toiminta ja tulokset strategian temaattisten kokonaisuuksien mukaan

Strategiakauden 2021–2025 toiminta painottuu neljään alla olevaan teemaan, joiden alla toteutamme erilaisia toimenpiteitä:

- Suomalaisen ruoan sankaritarinat
- Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta
- Monimuotoinen luonto
- Suomi kutsuu kylään

Toiminnan tuloksia on kerätty kyselyillä, nettisivulla olevan palautelomakkeen avulla sekä vapaamuotoisina palauteviesteinä, -tekstiviesteinä jne. Tulokset ja palautteet on käsitelty tiimeittäin ja käytössä on ollut toiminnan jatkuva arviointi. Lisäksi ProAgria Lännessä johtoryhmä on omalta osaltaan käynyt läpi myös L-S MKN toiminnasta tulleita palautteita. Hyödynnämme tilastoinnissa myös eri digitaalisten kanavien tarjoamaa aineistoa toiminnan tavoitettavuuden osalta. Hanketyössä toimintaa ja tuloksia tarkastellaan aina hankkeen rahoittajan antaman ohjeistuksen mukaisesti. Palaute on ollut pääsääntöisesti hyvää ja rakentavaa. Toimintaa on kehitetty ripeästi saadun palautteen mukaisesti.

Suomalaisen ruoan sankaritarinat

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten alueella yhdistyvät satakuntalainen ja varsinaissuomalainen ruokakulttuuri. Länsi-Suomessa on laajaa ruoantuotantoa, jatkojalostusta, tuotantoa on niin pientä, että suurta teollisuutta. Paikallisen ruoan arvostus on Länsi-Suomessa ominaista niin maa- ja kotitalousnaisten, että asiakkaiden kesken.

Teemassa toteutimme ruokakasvatusta ja terveellinen ruokatoimenpiteinä **erilaisia kursseja, neuvontatilaisuuksia ja tapahtumia**. Ruokakursseja toteutettiin mm. Jämijärvellä pohjoisimpana sekä Perniössä eteläisimpänä. Lisäksi kävimme toiminta-alueemme rajayhdistyksissä mm. Punkalaitumella. Toteutustapa vaihteli paikan päällä tapahtuvista (28 kpl), verkon välityksellä tapahtuviin tapahtumiin. Osallistujia verkkotapahtumissa oli laajasti myös maakuntamme ulkopuolelta. Rahoitus: OKM.

Ruokakasvatus- ja ravitsemustiedotusta tehtiin hyvinvointialueille kirjein, etänä sekä lähitapaamisina. Toimintavuonna pidimme 12 infoa ruoka-asiantuntijoiden kesken. Markkinointikirje lähti kaikkiin Länsi-Suomen kuntiin (510 kpl), ammatillisiin oppilaitoksiin (68 kpl) varuskuntiin (11 kpl) sekä hyvinvointialueille (443 kpl). Teemakokonaisuuden rahoitus OKM sekä Opintokeskus Sivis.

Erilliskorvamerkkimme Lähiruokaa Lännessä kokosi yhteen paikallista lähiruokaa. Aiheesta tuotettiin reseptivihkonen kurssimateriaalikäyttöön nostamaan paikallista tuotantoa ja osaamista. Aihetta hyödynnettiin viidessä tapahtumassa. Rahoitus: OKM.

Pelloilta pöytään -Suomalaisen ruoan tunnettuuden vahvistaminen viestimme paikallisista ruoantuottajista ja -jalostajista monikanavaisesti. Suurta yleisöä tavoitimme OKRassa, Kekriä nostimme syksyllä retkellä kurpitsaviikoille, peuranleikkukurssilla, köyrimarkkinoilla, sieni-livessä sekä kasvisruokakurssilla. Näissä toimissa hyödynsimme myös ulkoista rahoitusta. Kekriretkelle Saloon osallistui 40 henkeä, niin Satakunnasta, kuin Varsinais-Suomesta. Rahoitus: OKM, Satakunnan ELY, alueen Leaderit.

MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä -somekampanjassa viestimme vanhoista hyvistä kotitalouden vinkeistä, uudella twistillä. Toteutimme 9 vinkkiä lännessä. Aiheina mm. piepojauhot eli talkkunajauhot, kala, makkara lusikkaleivät juhliin, luonnontuotteista on moneksi (koivu), kääretorttu ja munakasrullaa yllätysvieraille sekä kotipuutarhan sato hyötykäyttöön. Rahoitus: OKM.

Luonnonlaidunpäivää 17.6. markkinoitiin eri kanavissa ja kannustettiin luonnonlaidunlihan tuottajia ja käyttäjiä osallistumaan päivään omalla tapahtumalla. Päivän tarkoituksena on kertoa laidunnuksen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Maisema-asiantuntija osallistui Eurajoen Kaunissaareissa pidettyyn tapahtumaan, jonka Ali-Unkin lammastila järjesti yhteistyössä Metsähallituksen, Eurajoen kunnan ja Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten kanssa. Päivä nousi esille livessä kesäkuussa, kun ruoka-asiantuntija ja luonnonlaidun lihan tuottaja tekivät lammashamburgerit nuotiolla. Rahoitus OKM.

Harrastamisen Suomen mallin lasten ja nuorten ruokakasvatuskerhot toteutettiin yhteistyössä Salon kaupungin kanssa. Kerhoja 17 kpl, joissa 240 kpl kokoontumiskertoja, käyntejä yhteensä 1617 kpl. Rahoitus Salon kaupunki.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Teemakokonaisuudessa tavoittelimme eri-ikäisiä kuluttajia oppimaan ja toteuttamaan ja tekemään sekä pieniä, arkisia että suuria tekoja luonnon hyväksi. Järjestimme ilmastoystävällisiä ruokakursseja. Kuluttajien varautumisosaamista korostimme yhdistysinfoissa ja jatkoimme jäsenistölle suunnattua sukkakampanjaa. Rahoitus: OKM.

Kuluttajien Hävikkifoorumi toteutettiin Turun kauppatorilla, yhteistyössä Turun kaupunki sekä Huittisissa yhteistyössä SPR Satakunnan piiri. Molemmat tapahtumat keräsivät paikallisesti runsaasti yleisöä sekä viestintää, kuten Turun kesäsomettajien kesken sekä ihan perinteisesti paikallislehdissä. Rahoitus: Hävikkifoorumi ja OKM.

Opintosemelikoulutuksessa **Varautuneen ruokakori**; Eurajoella, Nakkilassa, Kuusjoki (Salo), Eura sekä Vampula (Huittinen). Rahoitus: Sivilis.

Toimenpiteenä **Kädet multa -toiminnan edistämistä** toteutimme Omasta maasta -hankkeella järjestetyissä puutarhakerhoissa sekä Harrastamisen Suomen mallin -kerhoissa. Rahoitus: Hankerahoitus ja Salon kaupunki.

Satakunnan alueella **Maaseutuyritykset kestävyden ja kehityksen polulle -hanke** starttasi syyskuussa 2023, keskittyen yritysten riskienhallintaan ja kiertotalousajattelun syventämiseen. Rahoitus: Satakunnan ELY

Okra-maatalousnäyttelyssä esittelimme maa- ja kotitalousnaisten hankkeita (kala, lähiruoka ja luonnontuotteet) ja järjestötoimintaamme. Rahoitus: Farma-säätiö, Satakunnan ELY ja Varsinais-Suomen

ELY. **TerveRuoka-messuilla** esittelimme maa- ja kotitalousnaisten hankkeita ja järjestötoimintaa sekä lähiruokavaihtoehtoja kalasta ja yritysneuvonnan palveluja. Rahoitus: Satakunnan maatalouden edistämissäätiö, Satakunnan ELY ja V-S ELY.

SuomiAreenassa toimimme esille ruoan matkaa pelloilta pöytään. Rahoitus: Satakunnan ELY, Satakunnan osuuskauppa. Kaikissa edellä mainituissa tapahtumissa tuotettiin myös live-lähetyksiä digitaalisesti jaettavaksi.

Monimuotoinen luonto

Niityt ja maisemapellot -lumoinfoja järjestettiin kunnille ja muille sidosryhmille yhteensä kuusi kertaa. Lumoinfoissa keskusteltiin viheralueiden merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle ja kunnossapidon vaihtoehtoista sekä etsittiin sopivia alueita hoito- ja kunnostuskohteiksi. Rahoitus: OKM.

Luontotekoja -kampanjassa erityisteemana oli niityt ja uusympäristöt. Yhtenä osana kampanjaa järjestettiin

Vuoden maisemateko -kilpailu, johon osallistui Länsi-Suomen alueelta kaksi osallistujaa. Kampanjaa toteutettiin järjestämällä pihaniityn perustamisnäytös Loimaan Niinijoella, pitämällä luentoja niityistä sekä someviestinnällä ja blogikirjoituksilla. **Puunhalausviikon -kampanjaa ja Suomen luonnonpäivää** markkinoitiin somekanavissa. Rahoitus: OKM.

Asiakasrahoitteisia selvityksiä ja suunnitelmia laadittiin seuraavasti:

Uudenkaupungin kaupungille jatkettiin RAMS-kunnossapitoluokituksen laatimista keskustan läheisissä taajamametsissä. Vuonna 2023 kunnossapitoluokitus tehtiin 150 hehtaarille ja kohdekuvaukset kolmella osa-alueella 52 kohteelle.

Maatalouden ympäristösopimussuunnitelmia laadittiin 64 kpl yhteensä 1475 hehtaarille.

Rahoitus: Kunnat, yksityiset, Ruokavirasto

Neuvo –palvelua luonnon monimuotoisuuden ja vesiensuojelun edistämisestä markkinoitiin ja osallistuttiin uuden ohjelmakauden koulutuksiin. Ympäristösopimusasiakkaille viestittiin tulevista muutoksista. Neuvo-palvelua tehtiin yhteensä 75 kpl.

Rahoitus: CAP-ohjelman rahoitus, Ruokavirasto

Osaamista ja yhteistyötä on edistetty monipuolisesti. MKN Maisemapalveluiden yhteiseen kehittämiseen on osallistuttu nettipalavereissa ja osallistumalla yhteisiin koulutuspäiviin. Maisema-asiantuntijat kuuluvat useisiin työryhmiin maakunnissa, joita ovat V-S ja Satakunnan kulttuuriympäristötyöryhmät, L-S Perinnebiotooppien yhteistyöryhmä, L-S vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmä, V-S reitistöryhmä, Lounais-Suomen metsäneuvosto, V-S maaseutujaosto, Satakunnan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä, SataLuonto -ryhmä, Lounaistiedon yhteistyöryhmä. Lisäksi osallistuimme vesienhoidon yhteistyöhön maatalouden vesiensuojelutoimenpiteiden kehittämisessä viestinnän ja neuvonnan osalta.

Rahoitus: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Ympäristöministeriö

Neuvontaa ja viestintää on suunnattu viljelijöille, yhdistyksille ja yrityksille. Puhelin- ja sähköpostineuvontaa on annettu kymmenille henkilöille liittyen luonnon- ja vesienhoitoon sekä vieraslajien torjuntaan.

Infotilaisuuksia, luentoja ja kyläkävelyitä järjestettiin 3 kpl ja niihin osallistui yhteensä noin 780 henkilöä.

Vuoden aikana laadittiin lehtijuttuja ja annettiin haastatteluja. Maisema- ja luonnonhoitoteemaa pidettiin esillä uutiskirjeissä ja somekanavissa. Rahoitus: OKM, hankkeet ja yksityiset tahot.

DigiSaapas – Digitaalisen saavutettavuuden parantaminen virkistyspalveluissa -hankkeessa aktivoitiin kuntia, yrittäjiä ja yhdistystoimijoita täydentämään ja hyödyntämään Virma-Karttaa ja siihen liittyvää virkistyskohdeaineistoa. Yhteistyötä virkistyspalveluiden kehittämisessä koordinoitiin vetämällä Varsinais-Suomen Reitistöryhmää. Hankkeen päätoteuttaja on Varsinais-Suomen liitto. Hanke päättyi 30.6.2023.

Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Varsinais-Suomen ELY.

Hyvinvointia metsän elinkeinoista – hankkeessa aktivoitiin metsänomistajia koulutuksen ja viestinnän keinoin lisäämään oman metsänsä hoitoa ja hyödyntämistä. Vuonna 2023 järjestettiin seminaari luomukeruusta, tehtiin yritysvierailut luonnontuoteyritykseen, koirametsään ja kahteen luontomatkaileuyritykseen ja pidettiin luentoja maiseman tuotteistuksesta, maisema-alueiden merkityksestä kaavoituksessa ja luonnontuotteista. Hanke osallistui Okra-messuille ja lisäksi Sarka-museon Köyri-markkinoilla pidettiin sieninäyttely Loimaan Naavanaisten kanssa. Hankkeen päätoteuttaja oli Suomen Metsäkeskus. Hanke päättyi 31.12.2023. Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Varsinais-Suomen ELY ja Satakunnan ELY.

Omasta maasta -hankkeessa perustettiin yhteisiä kasvimaita ja järjestettiin puutarhakerhoja lapsille. Hankkeen kasvimaat sijaitsivat Vampulassa, Huittisissa, Kokemäellä, Ulvilassa ja Salossa. Lisäksi keväällä pidettiin webinaareja luonnonmukaisen puutarhan hoidosta ja syksyllä tehtiin kurpista-aiheinen retki Halikkoon. Hanketta toteutetaan 1.8.2022-30.9.2024. Rahoitus: Leader-ryhmät Ykkösakseli, Karhuseutu ja Joutsentenreitti.

Suomi kutsuu kylään

Nostimme toiminnassamme maaseudun ja maakuntien ylpeyden aiheita, erikoisuuksia, elämäntapaa, tarinoita, historiaa ja kulttuuriympäristöä. Vahvistimme maaseudun ja maakuntien vetovoimaa sekä paransimme paikallisten yritysten vetovoimaa kotimaan reittien ja paikkakuntien erikoisuuksien paketoinnissa. Lisäsimme yleistä tietoisuutta kulttuuriympäristön arvoista ja mahdollisuuksista, arvokkaista maisema-alueista, paikallisesta kulttuuriperinnöstä monimuotoisesti sekä edistimme näistä lähtevää aitouteen perustuvaa kestävästä yrittäjyyttä.

Yrittäjällä kylässä -juttusarja nosti esille Satakunnan alueen yrittäjiä. Hyvinvointipäivää vietettiin TerveRuoka- messujen yhteydessä. Rahoitus: OKM

Maaseutuyrittäjyyden edistäminen, näkyvyyden vahvistaminen ja yrittäjien osaamisen vahvistaminen teemassa toteutimme 15 julkaisua/ tuotosta sekä 6 infoa aiheena maaseudun yrittäminen, rahoitus, hyvinvointi sekä kehittäminen. Tilaisuuksia pidettiin Teamsin välityksellä, että kasvokkain. Rahoitus: OKM

Impinpäivää juhlimme 11.6.2023 keskittyen retkieväisiin ja kannustimme jäsenistöä retkeilemään. Jäsenistön yhteisillä retkillä osallisuus ja yhteisöllisyys kasvaa kylissä sekä luontosuhde vahvistui. Kannustimme jäsenistöä toteuttamaan tilaisuuksia eripuolilla toiminta-alueitamme. Rahoitus: OKM.

Osaava yhdistys- webinaarisarja kohdentui yhdistyksille, tapahtumia toteutettiin Teamsin välityksellä yksi kappale. Tietouden avulla yhdistyksen on helpompi järjestää toimintaa. Kannustimme mm. jäsenrekisterin käyttöön, myös muissa jäsenistökohtaamisissa. Rahoitus: OKM.

MKN 90 vuotta juhlaseminaari 18.11.2023 Jyväskylässä kokosi asiantuntijat ja hallituslaiset edustajakokoukseen sekä juhlaan. Yksittäiset yhdistykset ja jäsenet matkasivat juhlaan omatoimisesti. Suunniteltu yhteisretki ei toteutunut. Rahoitus: OKM ja Satakunnan ELY.

Hengellistä päivää vietimme Huittisissa 23.3.2023, perinteiseen tilaisuuteen kokoontui kymmeniä osallistujia. Toiminnanjohtajamme Sanna Pitkänen kertoi tilaisuudessa Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten ajankohtaisista toimista, rovasti Simo Laitila kertoi pyhiinvaelluksesta ja mielenkiintoisista kokemuksista. Rahoitus: OKM.

Kansainvälisen maisemapäivän maisemakävely järjestettiin 19.10.2023 Leipyölin tilalla Salon Perniössä. Maisemakävelyllä kuljettiin tilan perinnemaisemissa Kiskonjoen rantalaitumilla ja ihailtiin peltonäkymiä ja tutustuttiin alueen monimuotoiseen luontoon ja historiaan. Lisäksi nähtiin tilan ylämaankarjaa ja kuultiin maisemanhoidon menetelmistä. Rahoitus: Suomen Ympäristökeskus

Maaseutumatkailu keskiössä nostimme matkailuyrittäjien osaamista hanketoiminnan avulla. Koronan vaikutukset näkyvät maaseutumatkailussa ja hanketoiminnalla on päästy pois kriisiytymisestä. Rahoitus: alueen Leaderit ja ELY-keskukset.

Viestintä ja koulutus

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaiset toteuttavat monikanavaista viestintää. Asiakkaillemme sekä jäsenillemme kerroimme säännöllisissä uutis- ja jäsenkirjeissä ajankohtaisista asioista. Jäsenkirjeiden sisällöt ja toimenpiteet on jaettu asiantuntijoille ja ne koostetaan suunnitelmallisesti yhdessä. Viestintäkellomme mukaisesti toteutamme viestintää, niin maisema-, ruoka- kuin yritysasiantuntijuuden osalta. Unohtamatta järjestöä ja järjestölle lähteviä viestejä myös Sensen kautta.

Asiantuntijat tekevät osittain omissa somekanavissa mkn-viestintää sekä tietysti Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten kanavissa. Asiantuntijoilla on tavaksi tullut myös pitää lyhyitä live-tilanteita myös ihan kasvokkain tapahtuvista tapahtumista. Käytämme toimintasuunnitelmassa annettuja aihetunnisteita ja merkitsemme yhteistyökumppanimme tarvittaessa julkaisuihimme.

Täydennämme osaamistamme erilaisin koulutuksin ja osallistuimme aktiivisesti asiantuntijoiden koulutuspäiviin sekä Teams- tapaamisiin. Asiantuntijat osallistuvat myös erilaisiin ammattikoulutuksiin ja täydentävät tutkintojaan jatkuvan oppimisen mukaisesti. Tavoite- ja kehityskeskustelut käydään asiantuntijoiden kanssa keväisin ja syksyisin. Viestimme jäsenrekisterin käytöstä Teamsien sekä Sense-jäsenrekisterin avulla. Neuvontaa on annettu sekä henkilökohtaisesti, että suuremmille joukoille jäseniä suunnittuna.

Nostoina vuoden 2023 somejulkaisuista:

- 40 000 somekontaktia, liveseuraajaa
- huippukela/ reels toisto 3507 kpl @ruokaneuvolive
- 3073 seuraajaa Facebookissa
- kaikkien julkaisujen kattavuus ka. 14 400

Viestinnän keinot:

- uutiskirjeet
- sometilit Facebook, Instagram @ruokaneuvolive, Linked In, TikTok

Hankkeet

Piirikeskus vastuullisena toteuttajana:

- Omasta maasta, Leader Ykkösakseli, Karhuseutu ja Joutsentenreitti

- Ravintoa rantakalasta, Varsinais-Suomen ELY
- Satakunta lautasella – Sikses parhaat maut, Satakunnan ELY
- Maaseutuyritysten kasvun portaat, Satakunnan ELY
- Maaseutuyritykset kestävyiden ja kehityksen polulle, Satakunnan ELY
- Kuukauden lähikala, Saaristomeren Kalaleader ja Farman säätiö
- Senioreiden Pöydässä, Turun kaupunki

Toteutuksessa piirikeskuksen edustaja on ollut mukana:

- DigiSaapas -Digitaalisen saavutettavuuden parantaminen virkistyspalveluissa, Varsinais-Suomen ELY Hyvinvointia metsän elinkeinoista, Satakunnan ELY ja Varsinais-Suomen ELY
- Gurmeeta – Satakunnan matkailun kehittämishanke, Satakunnan Ely keskus
- Varsinaista Luomua, Varsinais-Suomen ELY

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Hallitus 2023

Puheenjohtaja	maaseutuyrittäjä	Majuri, Teresa	Haapavesi
varapuheenjohtaja	maitotilan emäntä	Sangi, Leea	Liminka
jäsen	maatalousyrittäjä	Lantto Marja	Pudasjärvi
jäsen	maaseutuyrittäjä	Mikkelä, Kaisu Raahe	
jäsen	informaatikko	Nikola, Ritva	Siikajoki
jäsen	emäntä	Viitala, Aino	Muhos
jäsen, sihteeri toiminnanjohtaja		linatti, Heini	Oulu

Toimihenkilöt 2023

toiminnanjohtaja	linatti, Heini (vuorotteluvapaalla 22.3.-17.9.2023)
maiseman- ja luonnonhoidon asiantuntija	Hellström, Kalle
elintarvike- ja yritysasiantuntija	Hiltunen, Soila (1.1.–31.3.2023)
elintarvike- ja yritysasiantuntija	Keränen, Essi
yritysasiantuntija	Kokko, Tuula
ympäristöasiantuntija	Koskinen, Taru
ruoka-asiantuntija	Kumpulainen, Topi (15.3.-31.12.2023)
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Mahosenaho, Taimi (1.1.–30.11.2023)
projektipäällikkö	Malmi, Marja (27.2.-31.12.2023)
ruoka-asiantuntija	Myllykangas, Kaisa
projektipäällikkö	Rahkila, Riina
ympäristöasiantuntija	Romppanen, Taina
	(määräaikainen työsuhde 22.5.–31.10.2023)
maisema- ja ympäristöasiantuntija	Satomaa, Maarit
asiantuntija, luonnontuotteet ja kestävä kehitys	Tiermas, Mervi

Piirikeskuksen Maa- ja kotitalousnaisten jäsenet ja yhdistykset

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten jäsenmäärä toimintavuonna oli 3325 henkilöä ja yhdistysten määrä 280 kappaletta.

Toimintaan osallistuvien henkilöiden ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten määrä (arvio)

Toimintaan osallistuvien henkilöiden (kohderyhmä) lukumäärä: 9000 osallistujaa piirikeskuksen järjestämissä eri aktiviteeteissa.

Toimintaan osallistuneiden vapaaehtoisten lukumäärä: 12000 osallistujaa paikallisyhdistysten järjestämissä eri aktiviteeteissa. Yhteensä 26520 raportoitua talkootuntia.

Kerro mihin arvio tai tieto perustuu: ProAgria Oulun sähköinen jäsenrekisteri, tapahtumiin osallistuneiden määrä sekä sähköisen asiakasrekisterin, Myllyn / 1.11.2023 alkaen Siilon, tilastoihin perustuneet luvut sekä sosiaalisen median seurantatiedot. Paikallisyhdistysten toimittamien toimintakertomusten tiedot.

Kohderyhmän saavutettavuus on hyvä eri tiedotuskanavien kautta.

Jäsenistölle lähetettiin Oulun piirikeskuksesta 4 kpl sähköisiä uutiskirjeitä. Jäsenyhdistysten toiveiden mukaisesti postitettavien kirjeiden määrää lisättiin ja niitä lähetettiin 2 kpl. Lisäksi hankkeilla on omia sähköisiä uutiskirjeitä, joissa tiedotettiin myös Maa- ja kotitalousnaisten muusta toiminnasta. Erityisenä kohderyhmänä on elintarvikeyritysten sähköinen uutiskirje, jossa tiedotettiin yrityksille ajankohtaisista elintarvikealaan liittyvistä asioista. Elintarvikeyritysten uutiskirjeitä lähetettiin 7 kpl noin 400:lle yritykselle ja toimijalle.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten somekanavien seuraajat ovat lisääntyneet tasaisesti vuodesta toiseen. Seuraajia on 928 kpl Facebookissa ja 677 kpl Instagramissa. Molemmissa tiedotettiin tapahtumista, kampanjoista ja aktiviteeteistä, yhteensä yli 270 kpl julkaisuja Facebookissa ja Instagramissa. Tavoittavin julkaisu oli Instagramissa resepti Kauppurienkadun suppilovahveropiirakkaan ja Arctic Food Lab - ruokatuotteista ja merkistä (tavoitti n. 1270 käyttäjää). Lisäksi hankkeilla oli omia somekanavia, kuten Pohjoisen maisemahelmet 818 Fb-seuraajaa, Verkostoilla tehoa vesien hoitoon 665 Fb-seuraajaa ja Lähikalaa ammattikeittiöihin 591 Fb-seuraajaa. Somepostautusten tavoitettavuus yhteensä oli arviolta 100 000 käyttäjää.

Millä tavoin kohderyhmä osallistui toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin?

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirin hallinnoinnista vastaa piirin hallitus, joka koostuu jäsenistä ja/tai asiakkaista. Heidän kautta saamme neuvonnan tarpeita eri puolilta maakuntaamme. Vuoden aikana teemme myös itsearviointia ja mm. kurssien yhteydessä keräämme asiakaspalautetta. Samoin eri tilaisuuksissa tavoitamme sekä asiakkaita että jäseniä ja heidän kautta tulee suorina yhteydenottoina sekä neuvonnan toiveita että kehittämistarpeita. Vuonna 2022 palautetta kerättiin myös webropol-kyselyllä, paikallisyhdistysten työpajoissa ja osallistavassa edustajakokouksessa. Vuonna 2023 huomioimme erityisesti nämä toiveet toiminnassamme.

Keskeisimmät sidosryhmät

Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ja muut Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukset, valtakunnallinen neuvonta-, ohjaus- ja sidosryhmätyö

ProAgria Oulu, alueellinen neuvontatyö, sidostyhmätyö

Oulun Kalatalouskeskus, alueellinen neuvontatyö, hanke- ja kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan seutukunnat, kunnat ja kaupungit, kuntien kehittämissyhtiöt mm. Business Oulu, Mikropolis, Naturpolis, Humanpolis, Nihak, Nitek, sidosryhmätyö, hanke- ja kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan ELY -keskus, Leader -ryhmät, kehittämishankkeet, alueelliset neuvottelukunnat, kuten jäteasian neuvottelukunta ja Helmi-yhteistyöryhmä

Lapin ELY -keskus, Leader -ryhmät, kehittämishankkeet, alueelliset neuvottelukunnat, kuten ja Helmi-yhteistyöryhmä

Pohjois-Suomen AVI -virasto, viranomaisyhteistyö, elintarvikevalvonta

Pohjois-Pohjanmaan liitto, alueelliset työpajat, hanke- ja kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (Pohde), hanke- ja kehittämistyö

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät, hanke- ja muu yhteistyö

Oulun Seudun Ammattikorkeakoulu, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö

Lapin Ammattikorkeakoulu, hanke- ja kehittämistyö

JEDU- Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö

Centria-ammattikorkeakoulu, hanke- ja kehittämistyö

PSK-Pohjois-Suomen koulutuskeskus, perehdyttämistyö

Oulun, Turun ja Helsingin yliopistot, hanke- ja kehittämistyö

Työterveyslaitos ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, hanke- ja kehittämistyö

Metsäkeskus, Pohjois-Suomi, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö

Metsähallitus, Pohjanmaan-Kainuun luontopalvelut, hanke- ja kehittämistyö

MTK Pohjois-Suomi, verkostot, hanke- ja kehittämistyö

Luke, Oulu, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö

Syke, Oulu, hanke- ja kehittämistyö
Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry, verkostot ja kehittämistyö
MSL, ohjaus- ja sidosryhmätyö
Euroopan kulttuuri pääkaupunki Oulu 2026 -AFL-yhteistyöryhmä
Ammattiopisto Lappia, hanke- ja kehittämistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö
Ympäristöterveydenhuolto Oulu ja Kalajoki, viranomaisyhteistyö, elintarvikevalvonta
Ruokavirasto, viranomaisyhteistyö
MMM ja YM, viranomaisyhteistyö, hanke- ja kehittämissyhteistyö
Diakonia-ammattikorkeakoulu, hanke- ja kehittämissyhteistyö, ohjaus- ja sidosryhmätyö
Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökasvatuksen Yhteistyöryhmä, verkosto
Psoriasisliitto, kehittämis- ja sidosryhmätyö

Toiminta

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksessa toimi vuonna 2023 14 asiantuntijaa, yhteensä 11,8 htv ajan. Asiantuntijaosaaminen pohjautuu ruoka- ja elintarvikeosaamiseen, luonto-, ympäristö- ja maisemaosaamiseen sekä yritystoiminnan osaamiseen.

Maa- ja kotitalousnaisten järjestö sai harkinnanvaraista valtionapua neuvonnalliseen työhönsä Opetus- ja kulttuuriministeriön varoista.

Toiminta pohjautui Maa- ja kotitalousnaisten järjestön vuoteen 2025 ulottuvaan strategiaan. Maa- ja kotitalousnaisten tahtotilana on

- Suomen tunnettuuden vahvistuminen laadukkaasta sekä herkullisesta ruoasta ja suomalaisen ruoan tekijöiden arvostuksen lisääntyminen koko ruokajärjestelmässä
- ilmastonmuutoksen hidastuminen ja kestävä kehityksen edistäminen
- luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen estyminen ja kehityksen kääntyminen luonnon monimuotoisuutta korjaavaan suuntaan
- maaseudun ja maakuntien elinvoimaisuuden vahvistuminen ja sen näkyminen ainutlaatuisina elinympäristöinä, erilaisina yrityksinä, osallisuutena, yhteisöllisyytenä ja osaamisena.

Strategiakaudellemme 2021–2025 on nimetty seuraavat neljä teemaa:

- suomalaisen ruoan sankaritarinat
- ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta
- monimuotoinen luonto
- Suomi kutsuu kylään

Maa- ja kotitalousnaisten toiminnassa on huomioitu myös opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030 sekä yleiset perusteet myönnettäville avustuksille. Opetus- ja kulttuuriministeriön linjausten mukaisesti Maa- ja kotitalousnaiset haluavat ja tekevät töitä sen eteen, että ihmisten kyvyt ja osaaminen vahvistuvat. Luovalla, tutkimukseen pohjautuvalla tiedolla ja vastuullisella toiminnalla uudistetaan yhteiskuntaa. Globalisaatio, ilmastonmuutos, tieteen, teknologian ja talouden kehitys, väestörakenteen muutokset ja eri väestöryhmien erilainen asema, eriarvoistumiskehitys eri alueilla sekä erilaistuvat arvot ja asenteet vaikuttavat myös Maa- ja kotitalousnaisten toimintaan. Digitaalisuuden merkitys toiminnassa on korostunut viime vuosina ja sen myönteiset mahdollisuudet on osattu entistä paremmin hyödyntää. Kokemuksemme mukaan kulttuurinen moninaisuus ja kansainvälisyys rikastavat ja muokkaavat yhteiskuntaamme.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus järjesti koulutuksia, kursseja, luentoja ja tapahtumia sekä toteutti kampanjoita ja erilaisia maakunnallisia kehittämishankkeita yhdessä eri sidosryhmien kanssa.

Opetuskulttuuriministeriön tuki on myös erittäin tärkeä asiantuntijaosaamisen ylläpitämisen ja sidosryhmätyön mahdollistaja. Osaamisen lisäämiseen, verkostoitumiseen ja hankevalmisteluun kohdennettu innovaatorahoitus mahdollistaa saadulle tuelle moninkertaisen vaikuttavuuden laajojen julkisrahoitteisten hankkeiden toteutuksella myöhemmin.

Koronan jälkeisestä ajasta on tullut toiminnassamme uusi normaali: yhä useammin tehdään etätöitä ja tapahtumia järjestetään hybriditoteutuksena. Kohderyhmien aktiivisuus osallistua paikan päällä vaihtelee

aiempaa enemmän ja osaan tapahtumista on ollut vaikea tavoittaa osallistujia. Digitaalisten välineiden käyttö on jo osa normaalia arkea.

Hanketyössä tehtiin aktiivista neuvonta- ja vaikuttamistyötä laajalla rintamalla ja perehdyttiin uuteen EU-ohjelmakautteen 2021–2027. Läpi toimintavuoden on etsitty aktiivisesti alueellisia kehittämiskohteita ja kumppanuuksia sekä kartoitettu rahoituslähteitä maa- ja kotitalousnaisten neuvonnan tavoitteiden mukaisesti. Useita vanhoja hankkeita päättyi, uusia valmisteltiin ja jätettiin rahoituskäsittelyyn. Myös myönteisiä rahoituspäätöksiä uusille hankkeille saatiin loppuvuodesta.

Vuotta 2023 väritti myös kahden pitkäaikaisen asiantuntijamme eläköityminen. Heidän tilalleen rekrytoitiin uusia henkilöitä, joiden perehtymistä tehtäviin tuettiin vuoden mittaan.

Toiminta ja tulokset strategian temaattisten kokonaisuuksien mukaan

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutettu toiminnan työaika ja kustannukset kohdennetaan omalle kustannuspaikalleen. Toimenpiteitä seurataan sähköisen asiakasrekisterin / työaikajärjestelmämme, Myllyn / 1.11.2023 alkaen Siilon, tilastoihin perustuen. Lisäksi seurannassa hyödynnetään toiminnan suunnitteluun käytettyä MKN tiimin backlog-excellia, tilaisuuksien ja tapahtumien osallistujaluetteloita sekä sosiaalisen median seurantatietoja. Mittareina käytetään lähinnä kpl-määrää (tilaisuus, tapahtuma, luento, julkaisu jne) sekä osallistujamäärää.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat toteuttaneet opetus- ja kulttuuriministeriön tuella kuluttajille ja kotitalouksille suunnattuja ruokaan ja ravitsemukseen liittyviä neuvontapalveluja sekä ryhmäneuvontana että asiakaskohtaisena neuvontana. Ruokaneuvonnan perustan muodostaa monipuolinen, terveellinen ja maistuva alueellinen ruoka ja ruokakulttuuri sekä paikallisten ruuantuottajien esiin nostaminen.

Ruokakurssit olivat entiseen tapaan erittäin suosittuja. Perinteisten aiheiden rinnalla toteutettiin luonnontuotteisiin liittyviä kesäisiä makuja luonnosta sekä sienet ja sieniruuat kurssseja. Ruokakurssit saavat osallistujilta runsaasti positiivista palautetta. Kurssien toteutukseen liittyvä kriittinen palaute, joka liittyy ryhmiin ja kaikkien mahdollisuuteen osallistua eri ruokalajien valmistukseen, on otettu huomioon tulevien kurssien ohjelmien laadinnassa, kurssin kulun kuvauksissa ja osallistujien ohjeistuksessa.

Neuvontatilaisuuksilla sekä infoilla tavoitettiin erittäin monipuolisesti eri kohderyhmiä ja erityisesti hyvinvointialueen ja sote-järjestöjen toimijoita. Useiden toimijoiden kanssa yhteistyöstä on muodostunut pysyvää. Suuremmista ruokatapahtumista osa on vakiinnuttanut paikkansa vuosittaisina kohtaamispaikkoina. Joka vuosi mukaan tulee myös uusia tapahtumia, kuten tänä vuonna Lapin alueen Posion Muikkumarkkinat. Kokonaisuutena näissä tapahtumissa tavoitetaan tuhansia osallistujia. Yhteistyötahot kiittivät tapahtumista ja tavoittamistaan kohderyhmistä mm. rantalaidun tapahtuman osalta sosiaalisen median kommenttien kautta tapahtumien jälkeen.

Maistuva maaseutuyritys tunnustus on Pohjois-Pohjanmaalla jaettu joka vuosi jo seitsemän kertaa. Erityinen onnistuminen vuonna 2023 oli pohjalaisen leipäjuuston ja kainuulaisen juustoleivän nimisuojarahakemusten onnistunut valmistelu ja toimittaminen käsittelyyn.

Uudet rahoitukset saatiin Lähikalaa lautaselle ja Vahva arki hankkeille ja niitä käynnisteltiin alkuun. Ruokaketju näkyväksi hanke lähti hankkeen loppupuolella toivottuun lentoon, koulutukset ja opintomatkat tavoittivat osallistujia. Hankkeesta saatiin erittäin myönteistä palautetta: ”Tämä hanke on yksi merkittävimpiä, onnistuneimpia ja näkyvimpiä hankkeita, joita on lähiaikoina ollut” toteaa tuottaja, joka on ollut mukana hankkeen toiminnassa ja ohjausryhmässä.

Ruokakasvatus ja terveellinen ruoka

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutettiin:

Ruokakurssit		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
20	22	259

Kotimaista kasvisruokaa, suolaisia juhlaherkkuja, suomalaiset sapakset, grilliruokia, leivät, nuotioruuat, kesäisiä makuja luonnosta, sienet ja sieniruuat, brunssi, lähiruuan 4 vuodenaikaa, gluteeniton leivonta, hävikkiruuat, kastikkeet, peruna		
Rovaniemi, Siikajoki, Oulu, Liminka, Pyhäntä, Kärsämäki, Revonlahti, Lumijoki, Ii, Yli-Olhava, Raahe, Pyhäntä, Pudasjärvi Kuusamo		
Neuvontatilaisuudet		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
10	8	1344
Lähikalan ja vajaasti hyödynnetyn kalan käyttö, luonnonsienet lautaselle, hyvinvointia elintavoilla, arkiruokaa edullisesti ja terveellisesti		
Rovaniemi, Siikajoki, Oulu, Liminka, Pyhäntä, Kärsämäki, Revonlahti, Lumijoki, Ii, Yli-Olhava, Raahe, Pyhäntä, Pudasjärvi, Kuusamo		
Ruokakasvatus- ja ravitsemustiedotusta hyvinvointialueille (KM)		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
10+1 Lapissa	11	732
Kokemuksien ja työkaluja ruoka/ravitsemuskasvatukseen toteuttamiseen: Hyvinvointialueen ammattilaisten aamukahvit, Ruokakasvatuksen alueverkosto, Sosiaali- ja terveysministeriön järjestämä ”Kuinka liikuntaa ja ravitsemusta edistetään yhteistyössä” –seminaari, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökasvatuksen yhteistyöryhmä, Pohjois-Pohjanmaan sote-järjestöjen alueverkoston palaveri ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointifoorumi, Hyvinvointirata ja -info kahdessa tapahtumassa, Hyvinvointia ruuasta ja elintavoilla -luennot sote-yhdistyksille.		
Oulu, Ii, Kuusamo, Raahe, Kempele, etäyhteydellä valtakunnallisesti ja Lapissa		
MKN 90vuotta tiennäyttäjänä somekampanja (KM)		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
6	6	
Kokonaisuus ratkaisee ravitsemuksessa! Ruokakulut kuriin! Hyödynnä luonnontuotteet, aloita mahlalla! Muonituksen mestarit Juhannusjuustoa ja muita perinneruokia Ytimessä yhteisöllisyys		

Pelloilta pöytään -Suomalaisen ruuan tunnettuuden vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutettiin:

Maistuva maaseutuyritys-tunnustus		
Tavoite	Toteutus	
1	1	
Vuoden 2023 Maistuva maaseutuyritys Pohjois-Pohjanmaalla on Linnunradan tila!		
Tapahtumat		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
5	5	1510 (meidän pisteellä, yhteensä tapahtumissa useita tuhansia)
Villiyrttikarkelot Oulussa Luonnonlaidunlihapäivä Oulussa, Liha- ja kalakaupalla Muikkumarkkinat Posiolla Perttulinpäivät, varautumisteemalla Pyhännällä Likis-lähiruokamarkkinat Oulussa		
Julkaisut FB, instagram		
Tavoite	Toteutus	
5	28	
Aiheina mm. Ruokakurssit, ravitsemusinfot, pelloilta pöytään tapahtumat, maistuva maaseutuyritys, lähiruokapäivä, nimisuoja		

MKN Kekriviikot, v. 40-41, Tapahtuma ja vinkit		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
1	1	40
20 paikallisyhdistysten tapahtumaa	7 paikallisyhdistysten tapahtumaa	139
Kutuyö-tapahtuma Oulussa: Lokakuu on pyydetyn kalan sesonkia. Tapahtumassa kuultiin lisää kalan ruokakäytöstä, nautittiin maistiaisja ja juhlistettiin samalla satokauden juhlaa eli kekriä. Kekri-vinkit yhdistyksille jaossa somessa (maakunnallinen KM)		
Luonnonlaidunpäivä (KM)		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
1 + 1 Lapissa	3	48
Lehdistötilaisuus edellisellä viikolla Kujalan tilan luonnonlaidunkohteella Kutukarissa. Mukana oli mm. Kaleva, Maaseudun Tulevaisuus. Retki Iin Hiastinhaaran ja Patakarin lammaslaitumille, vierailu lintutornissa, makkaranpaistoa laavulla sekä vapaamuotoista verkostoitumista. Tutustuminen lampaisiin ja luonnonlaitumiin Kukkolan Pakankankaalla Torniossa.		
Arkeen eloa ja iloa -makukävely paikallisissa ravintoloissa		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
1		
Suunniteltiin ja toteutettiin Oulu2026 kanssa yhteistyössä osana Maistuvaa meiltä ja muualta -hanketta AFL-ruokaverkoston toimijoiden tapaamisen yhteydessä. Pilotointiin samalla miten tapahtumaa tulisi räätälöidä kansainvälisiä matkailijoita varten.		
Arkeen eloa ja iloa - Päivä maalla		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
1		
Suunniteltiin ja markkinoitiin lähiruokapäivän retki, mutta se jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän takia.		
#Nimisuoja2025!		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
1 prosessissa	2+1	
Pohjalaiselle leipäjuustolle ja Kainuulaiselle juustoleivälle valmisteltiin ja haettiin nimisuojaa. Karisiin nimisuoja-prosessi käynnistettiin.		

Hankkeet:

Hankerahoituksella toteutettiin:

Lähikalaa lautaselle 1.3.2023 – 31.12.2024 (Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto)		
Tapahtumat	Osallistujamäärä	Julkaisut
1	20	1
Hankkeen kick-off-tilaisuus järjestettiin 21.11.2023 1 uutiskirje. Osallistumiset pienimuotoisesti Kesäyön kattaus –tapahtumaan 17.8.2023 ja Kutuyö-tapahtumaan 7.10.2023. Maistatettiin savusärkinappisia ja Kutuyö-tapahtumassa lapsille oli kalojen tunnustusta ja muuta tehtävää. (kpl-määrät raportoitu muualla).		
Vahva arki 1.3.2023 – 28.2.2026 (ESR)		
Ryhmätapaamiset	Osallistujamäärä (kpl)	Osallistujamäärä (kpl)
40	240	
Ryhmämallien päivitystä ja ryhmämallin testausta työpaja-asiakkaiden ryhmissä Taivalkoskella, Kuusamossa, lissä, Oulaisissa ja Raahessa, kussakin 8 tapaamiskertaa. Hankkeelle avattiin FB ja IG kanavat joilla julkaistaan hyvän arjen nostatuksia ryhmätapaamisten teemoilla.		
Ruokaketju näkyväksi 1.8.2021 – 31.10.2024 (EMR)		
Koulutukset	Osallistujamäärä (kpl)	Julkaisut
17	248	2

Hankkeessa järjestettiin koulutuspäiviä mm. aiheista: Ravinnekierron mahdollisuudet siipikarjatuottajille, Esiinny, ilmaise ja vaikuta, Työnantajamielikuvalla potkua rekrytointiin, Vinkit tilavideon kuvaamiseen ja editointiin, Miksi tuottajan kannattaa näkyä somessa?, Verkkokauppa sekä Somekanavat ja sisällön tuotto. Hankkeessa järjestettiin kaksi opintomatkaa ja osallistuttiin Maa- ja metsätalouden tulevaisuusseminaari: Tulevaisuuden viljelijät -tapahtuman järjestämiseen. Koulutusmallina tuottajien viestinnän pienryhmät lähtivät käyntiin.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat opetus- ja kulttuuriministeriön tuella kannustaneet eri-ikäisiä kuluttajia sekä yrittäjiä tekemään muutoksia omissa toimissaan ja valinnoissaan kohti ilmastomyötäisempää ja kestävämpää yhteiskuntaa. Kädet multaan infojen erityisenä kohderyhmänä ovat lapset. Elintarvikeyritysten uutiskirjeillä jalkautetaan uusinta tutkimustietoa ja tiedotetaan ajankohtaisista asioista.

Varautumisteemat ovat vallitsevassa maailmantilanteessa aiempaa kysytympiä. Kiertävä kirjastonäyttely sai kiitosta, esillä oli asiat, jotka jäsenyhdistykset pystyvät allekirjoittamaan ja koettiin tärkeiksi. Näyttelyt oli kirjastoissa helppo laittaa näkyville ja ne olivat selkeitä ja sisälsivät sopivasti infoa.

Erityinen onnistuminen tänä vuonna olivat ulkopuolisella rahoituksella toteutetut hävikki-infot. Hävikkiruokainfot tavoittivat huikean määrän erityisesti lapsia ja nuoria. Hygieniapassikoulutus järjestettiin ukrainalaisille, mikä edellytti koulutusmateriaalien ja testiaineistojen käännoystä.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten erityinen vahvuus on jo vuosia jatkunut vesien hoidon edistämiseksi tehtävä työ. Vesienhoitoon liittyvää neuvontaa, asiantuntijatyötä sekä hanketoimintaa toteutettiin koko Pohjois-Pohjanmaan alueella ja myös Lapissa yhteistyössä Oulun Kalatalouskeskuksen asiantuntijoiden kanssa. Verkostoneuvonta Vene -hanke saatiin päätökseen ja uuden Veden äärellä -hankkeen valmistelu käynnistyi.

Uutena hankkeena käynnistyi Interreg Aurora rahoitettu ClimateFood, jossa osatoteuttajina ovat Luleå tekniska universitet, Hushållningssällskapet i Norrbotten-Västerbotten, Oulun Yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu Oy. Hankkeessa etsitään pohjoisen ruuantuotannon ilmastoviisaita ratkaisuja ja lisätään ilmastoviisaiden käytäntöjen omaksumista osaksi toimintaa elintarvikealan yrityksissä ja arvoketjuissa. Hanke on uraauurtava myös siitä näkökulmasta, että se on ensimmäinen itse hallinnoimamme kansainvälinen hanke.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutettiin:

Kädet multaan		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
5 infoa 1 julkaisu	2 1	190
Kädet multaan teemaiset esittelypisteet Lasten maatalousnäyttelyssä ja Oooko nää hevostellu -tapahtumassa Uutiskirjeessä artikkeli kotitarveviljelystä Lumijoki, Oulu		
Kuluttajien varautuminen		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
2 infoa	2 infoa 2 julkaisua / materiaalia	21
72-h luennot Varautumisen päivä video Kiertävä pienoisenäyttely varautuminen -teemalla (2 roll-uppia ja oheismateriaali). Oulu		
Ruokaturvallisuus osana vastuullista toimintaa		
Tavoite	Toteutus	Vastaanottajat
6	6	400
Elintarvikeyritysten uutiskirje		

Muulla rahoituksella toteutettiin:

Hävikkitietoisuuden lisääminen

Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
1	5	800
Kuluttajien hävikkifoorumi, minimessut 2 kpl Ruokahävikki-infot kouluilla 3 kpl Oulu, Rovaniemi, Ii		
Vesienhoidon neuvonta, kartoitus, suunnittelu		
Tavoite	Toteutus	
4 kartoitus 1 suunnitelma 3 luento/koulutusta	7 kartoitusta/suunnitelmaa 1 luento	
Vesistöjen kunnostussuunnitteluun liittyviä suunnitelmia, kartoituksia, inventointeja ja koeverkkoakalastuksia tehtiin kuudella kohteella: Vuokatin Särkisen koeverkkokalastus, Kiiminkijoen suiston vesikasvikartoitus, Rokuan järvien kalastus selvitys ja vesikasvikartoitus, Soutulahden valuma-aluekartoitus, Liesojan tarkempi suunnittelu ja Vareputaanon kuormitus selvitys. Lisäksi Temmesjoella jatkettiin Isoniityn lohkokunnan avustamista vesilupaan liittyvissä selvityksissä.		
Ruokaturvallisuus osana vastuullista toimintaa		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
Hygieniapassi-koulutukset 2 Testit 10 Hyvää Suomesta auditoinnit 10	1 27 6	22
Hygieniapassikoulutus ukrainalaisille Kuusamossa. Hyvää Suomesta auditointeja		

Hankkeet

Hankerahoituksella toteutettiin:

Ympäristöviisas viljelijä 1.1.2020 – 30.6.2023 (EMR)		
Tapahtumat	Osallistujamäärä (kpl)	Julkaisut
5	168	14
Hanke saatettiin päätökseen ja hankesuunnitelmassa asetetut, odotetut tulokset ja määrälliset tavoitteet saavutettiin ja ylitettiin monelta osin. Laaja-alaisia kestävä viljelyn ratkaisuja kehitettiin 4 kappaletta, merkittävimpana hankkeen jälkeen vapaasti käytössä oleva, ProAgria Oulun ylläpitämä Ympäristökioski -työkalu. Hankkeen toiminnassa oli mukana yhteensä 10 pilottitilaa.		
VENE – Verkostoneuvonta 1.5.2021 – 30.11.2023 (Vesien suojeleminen ja vesienhoidon tehostamisohjelma)		
Tapahtumat	Osallistujamäärä (kpl)	Julkaisut
8	1430	12
Vesien- ja ympäristönhoitoa edistävän VYYHTI (Vesistöt ja Ympäristö Yhdessä Hyvään Tilaan) -verkon aktiivinen koordinointi sekä toiminnan vakiinnuttaminen. Neuvontaa ja tukea paikallisille vesistö kunnostuskohteille ja käytiin keskusteluja valuma-aluekunnostuskohteiden toteutusmahdollisuuksista. Järjestettiin kunnostuskohdekohtaisia suunnittelu ja esittely infoja, vesienhoitoiltoja sekä talkootapahtumia. Toteutettiin mm. kunnostusyhdyshenkilöpäivät ja valtakunnallisen kalastuksen päivän tapahtuma sekä vesien- ja maisemanhoidon infoja.		
Vedet haltuun valuma-alueilla 30.11.2022 – 31.5.2025 (Ely-keskus, MMM)		
Tapahtumat	Osallistujamäärä (kpl)	Julkaisut
1	65	1
Vesienhallinnan esimerkkikohteiden toteutus käynnistyi. Neuvottelut ja suunnitelmat kahden turvepellon ennallistamiskohteen toteutukseen Matinollin tilalla Tyrnävällä ja Aholan Maidon tilalla Utajärvellä, joista toteutukseen valikoitui Aholan Maidon kohde. Mahdollisten kohteiden kartoitus Pylväsojan valuma-alueella. Hankkeen viestintää ja mm. hankkeessa tuotettavaa toimintamallia varten toteutettiin lyhyet viljelijöiden videohaastattelut molemmilla mahdollisilla turvepellon ennallistamiskohteilla, perustettiin hankkeen nettisivut. Lisäksi hanketta esiteltiin ja tuotiin esiin vesienhallinnan merkitystä vesienhoidossa Pohjois-Pohjanmaan kunnostuspäivillä Oulussa.		
Biomassat kierto Koillismaalla 1.4.2023 – 31.3.2026 (EAKR)		
Yrityskontaktit		

6		
<p>Biokaasupotentiaalin kartoitus: Tutkittiin erilaisia vihermassoja, jotka soveltuvat biokaasun tuotantoon. Erityisesti paikkatietoaineistoa hyödyntäen tarkasteltiin vuoden 2022 peltolohkorekisterin kasvikoodien mukaisia potentiaalisia alueita. Tulevaa CAP 27 -ohjelmaa varten kerättiin tietoaineistoa, jota voidaan käyttää maatilayritysten tukimahdollisuuksien arvioinnissa.</p> <p>Vesikasvien poistoon liittyvä tieto: Välitettiin tietoa vesikasvien poistoon liittyvästä kalustosta muille hanketoimijoille. Samalla kerrottiin kokemuksia erilaisista vesikasvien poistoon liittyvistä töistä ja niiden haasteista.</p> <p>Käytännön toimet: Toteutettiin vesikasvien niittoa ja keräystä Kuusamon Vuotungissa ja Kuontijärvellä. Kevään aikana selvitettiin sopivat kohteet keräyskohteiksi. Edistettiin käytännön vesienhoitotoimenpiteitä vesikasvien niittotöiden ja niittokoneisiin liittyvän laitekehityksen kautta.</p>		
Climate Food 1.1.2023 – 31.12.2025 (Interreg Aurora)		
Tapahtumat	Osallistujamäärä (kpl)	Julkaisut
3	45	44
<p>Järjestettiin hankkeen sisäinen kick-off-tilaisuus ja kestävän kehityksen tavoitteiden työpaja. Järjestettiin yhteistyössä muiden organisaatioiden kanssa ammattilaistilaisuus, jossa teemana oli elintarvikevienti Ruotsiin. Aloitettiin työ Öjebyn Agro Parkin ja Louen koulutilan sekä ProAgria Oulun ja Hushållningssällskapet Norrbotten-Västerbottenin yhteistyön syventämiseksi. Esiteltiin hanketta eri tilaisuuksissa ja viestittiin monikanavaisesti. Erityiskiitosta sai kestävän kehityksen viikon aikana toteutettu somekampanja, jossa kerrottiin, miten hanke osallistuu Agenda 2030 -ohjelmaan. Aloitettiin hankealueen ruoantuotannon infosivuston tuottaminen, elintarvikeyritysten haastattelut ja parhaiden ilmastoviisaiden käytäntöjen kartoittaminen.</p>		

Monimuotoinen luonto

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat opetus- ja kulttuuriministeriön tuella tuoneet esille luonnon monimuotoisuuden merkitystä kaupungeissa ja maaseudulla sekä järjestäneet lumoinfoja ja toteuttaneet Luontotekoja-kampanjaa. Valtakunnallisiin kampanjoihin osallistuttiin itse ja niistä tiedotettiin laajalle yleisölle.

Maakunnallinen maisemateko tunnustuspalkinto jaettiin vuosittain seitsemättä kertaa.

Luonnonmonimuotoisuudesta ja niityn perustamisesta sekä vieraslajien torjunnasta toteutettiin kiertävät pienoisnäyttelyt.

Vuoden ehdottomasti suurin voimain ponnistus oli tiukalla Ruokaviraston määrittelemällä tukihakuaiakataululla tehdyt 71 kpl maisema- ja luonnonhoidon suunnitelmaa (4189 ha) ja 9 kpl kosteikonhoitosuunnitelmaa (62,19 ha) tilojen ympäristösopimuksiin tilakohtaisina Neuvo-käyntinä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutettiin:

Luontotekoja-kampanja (KM)		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
tapahtumat 1 materiaalit, julkaisut 4	1 3	20
<p>Kukkaniityn perustamisen suunnittelu, kylvötapahtuma ja info Limingassa, Limingan luontokeskuksella. Yhteistyötahoina toteutuksessa olivat mm. Yhteistyötahoina toteutuksessa olivat mm. Maaseudun Sivistysliitto, Metsähallitus, Limingan kunta, Nouseva Rannikkoseutu ry, Limingan 4H-yhdistys, Lakeuden Luonto ry ja Liminganlahden ystävät ry</p> <p>Tietopaketit niittyjen perustamiseen (yleinen + Case Kukkala – Limingan uusniityn perustaminen).</p> <p>Kiertävä pienoisnäyttely lumo ja perusta niitty -teemoilla, 2 roll-uppia ja oheismateriaali (maakunnallinen KM)</p>		
Liminka		
Lumoinfot (KM)		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
15 infoa Pohjois-Pohjanmaalla 3 infoa Lapissa	15 4	127 72
<p>Aiheina: Luonnonmonimuotoisuuden huomioiminen kunnan toiminnassa, Uusniityt ja ympäristön vihertyöt tuulivoima-alueilla, maa-ainosaluilla sekä muilla avoimilla viher- ja maisema-alueilla, biomassan keruu niitymäisiltä alueilta, Niityt ja maisemapellot</p>		

Kohderyhmät: Pohjois-Pohjanmaan kuntia: Utajärvi, Pyhäntä, Ii, Liminka, Oulu, Kärsämäki, Oulainen, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin Leadertoimijat, Ruokavirasto, Luke, Lapin Ely-keskus, Oulun ja Lapin amkit, WWF, Pidä Lappi siistinä, MSL, Ekokymppi, Kiertokaari, Lohja Rudus, Neova Group, Sitowise, Jarkimo		
Valtakunnallinen maisemaviestintä (KM)		
Tavoite	Toteutus	
6	6	
Kiertävä juhluvoitonäyttely uusniityistä ja haitallisista vieraskasveista avattiin Nivalan kirjastossa Touko-kesäkuussa eletään maisema-asiiantuntijoiden kiireisintä aikaa. Oulun keskustan kupeessa Hupisaarten puistoalueella risteilee lähes kaksi kilometriä pieniä kaupunkipuroja. Suomen niemissä, notkoissa ja saarelmassa on kesän ja kuluvaan syksyn aikana tehty arvokasta maisemanhoitotyötä talkoovoimin. Miltä sinulle tärkeä kylämaisema näyttää? Vesien hyväksi tehtävä työ vaatii paljon.		
Maisematekokilpailu (KM)		
Tavoite	Toteutus	
5 ehdokasta	6	
Pohjois-Pohjanmaan Vuoden maisemateko on Pohjois-lin kyläyhdistyksen Hiastinhaaran laitumien hoito Pohjois-lissä. Kunniamaininnan saaja on Lumijoen seurakunta, joka on perustanut Lumijoen kirkkopuistoon luonnonkukkaniittyjä.		
Puunhalausviikko-kampanja ja Suomen luonnon päivä		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
tapahtumavinkit	1	
tapahtuma 1	2	
Tietoa ja tapahtumavinkit puunhalausviikolle Suomenluonnon vesistöpäivän purokunnostustalkoot Limingassa ja Oulussa		
Vieraslajien torjunta		
Tavoite	Toteutus	
	1 tapahtuma 1 julkaisu	4
Kiertävä pienoisenäyttely vieraskasvien torjunta -teemalla 4 roll-uppia ja oheismateriaali (maakunnallinen KM) Näyttelyn julkistamistapahtuma ja vieraslajeista tiedottaminen Nivalassa. Vieraskasvien uhkat hallintaan Kalajokilaaksossa (Viuhka) -hankkeen valmistelu.		

Muulla rahoituksella toteutettiin:

Luonnon monimuotoisuuden neuvonta, kartoitus, suunnittelu		
Tavoite	Toteutus	
30 neuvontapalvelua	72 Neuvopalvelua	
2 kartoitusta	2 kartoitusta/neuvontaa	
30 suunnitelmaa	71 maisema-lumosuunnitelmaa	4189 ha
	9 kosteikkosuunnitelmaa	62,19 ha
1 tiedotetta	1 tiedotuskampanja	
Tehtiin 71 kpl maisema-lumo suunnitelmaa tilojen ympäristösopimuksiin. Suunnitelmat kattavat yhteensä 4189 ha. Kosteikonhoitosuunnitelmia tehtiin yhteensä 9 kpl, 62,19 ha alalle. Ympäristösopimussuunnittelusta tiedotettiin talvella ja keväällä kattavasti ja monikanavaisesti. Limingassa toteutettiin kunnan tilaamana avointen viheralueiden RAMS-luokituksen mukainen kartoitus. Kärsämäen jättiputken torjuntaan liittyvää neuvontaa Vapo Terra Oy:lle.		

Hankkeet

Hankerahoituksella toteutettiin:

Kylien maisemahelmet 1.4.2022 – 31.10.2024 (EMR)		
Tapahtumat, tilaisuudet	Osallistujamäärä (kpl)	Julkaisut
3	158	2

15	340	
Hanke osallistui uuden EU-kauden maiseman- ja ympäristöhoidon tukimahdollisuuksista tiedottamiseen. Maaliskuussa järjestettiin yhteistyötahojen kanssa webinaari, joka keräsi noin 100 kuulijaa. Hankkeessa haluttiin innostaa uusia maisemanhoitoyrittäjiä asian pariin. Tähän liittyen maastokoulutus Pudasjärvellä syyskuussa keräsi 15 osallistujaa ja seminaari joulukuussa Limingassa 43 osallistujaa (joista 23 etänä). Tilaisuuksia oli monenlaisia: kyläkohtaisia maastokatselmuksia, talkoita, maastokoulutuksia, luentoja ja seminaareja/webinaareja. Kaikilla viidellä hankkeen pilottikylällä maisemanhoidon suunnittelua tehtiin kyläläisiä ja toimijoita osallistaen. Pisimmälle pääsivät linattijärvi ja Tavastkenkä, joissa kyläyhdistykset hakivat maiseman ympäristösopimusta kevään tukihauussa. Rautiossa ja Markkuulla kohteet saatiin valittua maastotyöpajoissa ja hoidon suunnittelu jatkui. Petäjaskoskella haettiin vielä toimintamallia ja kartoitettiin rahoituskanavia.		
Rantalaidun 1.12.2020 – 30.6.2023 (EMR)		
Tapahtumat	Osallistujamäärä (kpl)	Julkaisut
4	249	14
Hanke saatettiin päätökseen ja hankesuunnitelmassa asetetut tavoitteet saavutettiin. Tapahtumia järjestettiin mm. ympäristösopimukset -info, luonnonlaidunlihaa lautaselle – mahdollisuuksia myyntiin -webinaari sekä Näkökulmia rantalaidunnukseen – Kestävä , vaikuttavaa ja arvostettua merenrantojen hoitoa -tulosseminaari. Viestintämateriaaleja mm. hankkeen tuloksista julkaistiin yhteensä 14 kpl:, mm. esitysmateriaaleja, tarinakartta ja esite Perämeren rannikon rantalaitumista, useita blogeja sekä opastetaulut rantalaidunnuksen hyödyistä viidelle kohteelle.		

Suomi kutsuu kylään

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat opetus- ja kulttuuriministeriön tuella edistäneet maaseutuyrittäjyyden näkyvyyttä ja osaamista. Yrityksiä tavoitettiin infoihin hyvin, erityisesti osallistuminen Lapissa ilahdutti.

Olemme panostaneet erityisesti järjestötoiminnan ja paikallisyhdistysten näkyvyyden vahvistaminen sekä uusien jäsenten hankintaan. Onnistunut toteutus oli paikallisyhdistysten nostaminen näkyville tarinakartalle, mikä on saanut myönteistä palautetta. Lainattavat pienoisenäyttelyt ovat saaneet paljon kiitosta ja ovat käytettävissä myös tulevina vuosina. Myös toimintavinkit Impin päivän ja Kekrin viettoon ovat hyödynnettävissä jatkossakin.

Hanketoiminnassa erittäin onnistunutta on ollut Maistuvaa meiltä ja muualta -hankkeessa toteutettu Arctic Food Lab -maakunnallisen ruokaverkoston toiminnan kehittäminen. Osallistuneiden organisaatioiden välinen yhteistyö on vakiintuneempaa, esimerkiksi AFL -kehittäjien ja yrittäjien verkostoissa sekä Likis-lähiruokatapahtuman toteutuksessa. Hanke onnistui luomaan myös kansainvälisiä yhteyksiä ja kansainvälinen toiminta on ollut vaikuttavaa ja onnistunutta.

Merkittävä työvoitto oli ensimmäisen uuden ohjelmakauden rahoitushakemuksen valmistelu ja Parasta paikallista pöytiin -hankkeen rahoituksen saaminen yhteistyössä Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutettiin:

Maaseutuyrittäjyyden näkyvyyden vahvistaminen ja yrittäjien osaamisen vahvistaminen (KM)		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
Pohjois-Pohjanmaa: 10 infoa, 4 julkaisua	10 6	101, joista yrittäjiä 60
Lappi: 5 infoa 2 julkaisua	5 2	86, joista yrittäjiä 33
1-3: Kalaleader infot Kalastajille ja yrittäjille: ammattikeittiöihin soveltuvat lähikalatuotteet, reseptit sekä eri kalalajien massauskokeilut sekä lähikalaraaka-aineen ja merellisyyden mahdollisuudet osana Oulu2026-kulttuuripääkaupunkivuotta 4. Kansainvälistymismahdollisuudet ja Oulu 2026 kulttuuripääkaupunkivuoden mahdollisuudet yrittäjille 5. Lapin ELY-keskuksen kalamarkkinavuoropuhelu 6. Matkailutoimijoiden verkostoitumistilaisuus 7. Yritystuki-info		

8. Elintarviketilöiden toiminnallinen suunnittelu, kohdennettu pienyrittäjille/maataloille, jotka suunnittelevat jatkojalostustoiminnan aloittamista ja tiloja.
9. Laitumelle lasku päivän suunnittelu ja toteutus yhteistyössä paikallisten yrittäjien kanssa
10. Yritysryhmähankkeen mahdollisuudet ja kokoaminen.
- 11-13. Portaat yrittäjäksi -koulutus, 3 tapaamista etäyhteydellä, toteutus yhteistyössä Itä-Suomen MKN kanssa (yhteensä 5 tapaamista).
14. Artesaaniruuan SM-kilpailujen infotilaisuus
15. Rovaniemen toimiston avajaiset, yritysasiatuntija tavattavissa

1. Yrittäjän asialla koko työura -blogi
2. Yritystoiminnan Exit – onko yrittäjällä suunnitelmaa miten yritystoiminta lopetetaan? -blogi
3. Lähikalaa ammattikeittiöihin Elintarvike ja terveys-lehti
4. Sahti – nimisuojaattua juomaerikoisuutta saa nyt myös Pohjois-Pohjanmaalta -blogi
5. Pohjalaiselle leipäjuustolla ja Kainuulaiselle juustoleivälle EU:n nimisuojaus? -blogi
6. Keskikosken tila: kumppanuusmaatalous ja maistuva maaseutuyritys -tunnustus -video
7. Portaat yrittäjäksi materiaalin päivitys,
8. Portaat yrittäjäksi yhteydenotot yhteistyökumppaneille Lapissa / markkinointikirje yritysneuvojille

Liminka, Kalajoki, Kemi, Pulkila, Muhos, Rovaniemi, etätoteutuksia, jossa osallistujia laajalti koko maakunnasta ja valtakunnallisesti, Portaat yrittäjäksi osallistajat: Rovaniemi, Hankasalmi, Kokkola, Oulu

Impin päivä 11.6

Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
20 paikallisyhdistysten tapahtumaa	13 paikallisyhdistysten tapahtumaa	220

Teemana oli 90 v. juhluvuosi! Paikallisyhdistyksille koottiin ideoita ja vinkkejä toimintaan ja niistä tiedotettiin. (maakunnallinen KM)

Kansainvälinen maisemapäivä

Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
1	1	9

Kansainvälisen maisemapäivän kävelyretki Oulunsalon Akionsaareen.

Suomi kutsuu kylään -järjestö / verkostoitumismatka (maakunnallinen KM)

Tavoite	Toteutus	
1	1	20

Järjestämme retken MKN 90 -vuotisjuhlaan 17.-19.11.2023 Oulusta ja matkalla vierailimme mielenkiintoisissa vierailukohteissa. Majoitumme Solo Sokos Hotelli Paviljongissa, jossa myös varsinainen juhlatilaisuus. Edustajakokous järjestettiin matkan varrella Kärsämäellä perjantaina 17.11.2023. (maakunnallinen KM)

Järjestötoiminnan ja paikallisyhdistysten näkyvyyden vahvistaminen, paikallisyhdistysten toiminnan aktivointi ja tuki

Toteutettiin tarinakartta, jossa paikallisyhdistykset näkyvillä. Kartalle on nostettu yhdistysten hallinnon yhteystiedot, yhdistysten toiminta (mm. astiavuokraus jne) sekä hyviä esimerkkejä toiminnasta. Tuotettiin "MKN-jäsenenä" video, MKN-toiminnan esite ja hankittiin MKN-hihaheijastimia jakomateriaaliksi. Aktivoitiin paikallisyhdistyksiä toimittamaan toimintakertomukset toiminnastaan arpomalla ilmainen ruokakurssi kaikkien toimintakertomuksen toimittaneiden kesken. Arvonnassa onni suosi lin maa- ja kotitalousnaisia, joille ruokakurssi järjestettiin usean vuoden tauon jälkeen. (maakunnallinen KM)
Yhdistyksen yhteydenottoihin on vastattu ja heitä on opastettu tarpeen mukaan mm. jäsenrekisterin käytössä, yhdistystoiminnan uudelleen järjestelyssä sekä yhdistyksen lakkauttamisessa, tarvittaessa on oltu mukana yhdistysten kokouksessa opastamassa.

Jäsenten, paikallisyhdistysten ja luottamushenkilöiden työn huomiointi

Vuoden maa- ja kotitalousnaisiksi valittiin Anne Nygård Siikajoelta ja vuoden paikallisyhdistykseksi Yppäriin Maa- ja kotitalousnaiset. Tunnustuspalkinnot jaettiin Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirin edustajakokouksessa.
Koko 9-vuotisen toimintakauden Oulun Piirikeskuksen hallituksen puheenjohtajana toiminut Leea Sangia muistettiin hallituksen vaihtokokouksessa ja hänen muotokuvansa asetettiin aiempien puheenjohtajien rinnalle Kertun kammari -neuvotteluhuoneen seinälle.
Toiminnanjohtaja osallistui Siikajoen Maa- ja kotitalousseuran 90-vuotisjuhlaan onnitelupuheella ja muistamisilla, yhdistystä muistettiin myös rahalahjoituksella.

Maa- ja kotitalousnaisten välitystuotteet sekä Koti- ja maaseutu -lehti

Järjestötuotteita on välitetty kursseilla, edustajakokouksessa sekä ”Annen putiikissa” Oulun toimistollamme. Koti- ja maaseutulehteä on tehty tunnetuksi eri tilaisuuksissa jakamalla näytenumeroita ja tilauskuponkeja.

Muulla rahoituksella toteutettiin:

Yritysten neuvontapalvelut		
Tavoite	Toteutus	Osallistujamäärä (kpl)
15	45	52
Neuvontapalvelut 12 kpl, yhteensä 45 kpl neuvontatapahtumaa, toteutukset läsnä asiakkaalla, läsnä toimistolla, teamsit ja puhelut. Liiketoimintasuunnitelmat, investointitukilaskelmat tai vastaavat, neuvonnassa korostui haastava taloudellinen tila (Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama kustannuskriisi). Tukikauden vaihdos ja sen aiheuttama hakukielto oli investointien hidastajana. ProAgria Oulun Muutos -hankkeella toteutettiin aloittavien ja toimintaansa kehittävien yritysten alkuvaiheen neuvontaa.		

Hankkeet

Hankerahoituksella toteutettiin:

Henki ja elämä 1.1.2021 – 30.6.2023 (ESR)		
Tapahtumat, tilaisuudet	Osallistujamäärä (kpl)	Julkaisut:
3	45	1
Henki ja elämä hankkeella järjestettiin yrittäjille koulutusta hyvinvointi yrittäjyydestä, heille oli kaksi tapaamista teamsin välityksellä, osallistujia oli myös Lapin alueelta. Hankkeen loppuseminaari pidettiin Lasaretissa. Hanke päättyi 30.6.2023. Yhteistyö oli sujuvaa Lapin Amkin ja muiden osatoteuttajien kanssa (Mielenvireys ry ja Turkan Ratsurinne).		
Maistuvaa meiltä ja muualta 1.9.2022 – 31.12.2023 (AKKE)		
Tapahtumat, BM/verkostoitumismatkat	Osallistujamäärä	Viestintätoimenpiteet
14	167	70
Hanke saatettiin onnistuneesti päätökseen ja se saavutti sille asetetut tavoitteet. Hankkeessa järjestettiin/osallistuttiin mm. neljälle ulkomaan BM/verkostoitumismatkalle, järjestettiin 10 eriaiheista infotilaisuutta/tapahtumaa, mm. Arctic Food lab goes Valentine Day, Makumatka kulttuuripääkaupunkiin, Ruokaa meiltä muualle, lähikalaa lautaselle ja ruoka-alan verkostoitumiseksi tehtiin yhteistyötä 107 kumppanin kanssa. Tiedotustoimenpiteitä oli runsaasti ja hankkeessa viestittiin myös kieliversioin, reseptejä alueen onnistumisista tuotettiin mm. suppilovahveropiirakka -video, jälkimarinoitu paisti -video ja luonnonlaidunlihavartaat -video.		

Opetus ja kulttuuriministeriön tuella toteutettu koulutus, luovuus ja yhteistyö -toimenpide

Asiantuntijoiden osaamisen lisääminen

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat osallistuvat Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen järjestämään webinaarikoulutukseen tekoälyn käytöstä viestinnässä ja asiantuntijatyössä sekä LinkedInin käyttöä asiantuntijan oman osaamisen viestinnässä ja verkostoitumisessa.

Lisäksi osallistuttiin runsaasti erilaisiin ajankohtaisiin webinaareihin ja seminaareihin liittyen ruoka-, maisema- ja yritysosaamiseen. Erityisen tärkeitä olivat uuteen ohjelmakauteen liittyvät rahoitusinfot sekä ympäristösopimuksiin ja NEUVOon liittyvät koulutukset. Uuden asiakashallintajärjestelmän Siilon käyttöönottoon järjestettiin runsaasti koulutusta. Maisema-asiantuntijat osallistuivat myös vesikasvikoulutukseen. Asiantuntijaosaamista lisättiin opetus- ja kulttuuriministeriön tuen lisäksi myös hankkeiden kautta.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat ovat myös osallistuneet ProAgria Oulun, Oulun Ammattikorkeakoulun ja Työterveyslaitoksen Asiantuntija maaseudun muutoksessa (AMMU) -hankkeen (1.11.2020 – 31.7.2023) tapahtumiin. Hankkeen tavoitteena on lisätä asiantuntijaorganisaatioiden yhteistyötä sekä henkilöstön työkykyä ja työhyvinvointia. Vuonna 2023 toteutettiin mm. tiimikohtainen Työn hallintaa ja

sujuvuutta yhteisillä keinoilla -päivä. MKN tiimi on työstänyt lisäksi oman ajankäytön ja työn kuormittavuuden hallintaa tiimipalaverissa vuoden mittaan.

Sidosryhmäyhteistyö

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset osallistuvat useiden kehittämissyöryhmien toimintaan sekä suunnittelevat ja toteuttavat paikallisia ja maakunnallisia hankkeita eri sidosryhmien kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tukea hyödynnettiin yhteistyöhön ja mm. hankevalmisteluun, mikä mahdollistaa saadulle tuelle moninkertaisen vaikuttavuuden laajojen julkisrahoitteisten hankkeiden toteutuksella. Vuonna 2023 valmisteltiin useiden eri kumppaneiden kanssa mm. seuraavia hankkeita: Parasta paikallista pöytiin, Vieraslajien uhkat hallintaan Kalajokilaaksossa (Viuhka), Veden äärellä, Elämän laatua eläinten avulla (Ella) ja Luonnontuotteita pohjoisesta.

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten asiantuntijat kuuluvat lukuisten sidosryhmien toteuttamien hankkeiden ohjausryhmiin sekä erilaisiin neuvottelukuntiin, kuten Pohjois-Pohjanmaan jäteasiainneuvottelukunta ja Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin Helmi-yhteistyöryhmät, ympäristökasvatuksen Pyry-yhteistyöryhmä, omilla asiantuntemusaloillaan. Meidän laaja-alaiselle osaamisellemme oli paljon kysyntää. Osallistuimme valtakunnallisiin Maa- ja kotitalousnaisten teema/asiantuntijaryhmiin, joissa edistettiin ajankohtaisia asioita ja kampanjoita, viestintää ja mm. nettisivuja, kehitettiin palveluita ja asiantuntijoiden osaamista.

Oulun Maa- ja kotitalousnaiset ovat tehneet myös kansainvälistä yhteistyötä mm. Hushållningssällskapet Norrbotten-Västerbottenin kanssa. Hushållningssällskapetin, Luulajan teknisen yliopiston, Lapin ammattikorkeakoulun ja Oulun Yliopiston Kerttu Saalasti instituutin kanssa toteutetaan hanketta "Climate Smart Food" Interreg Aurora -rahoitukseen. Yhteyksiä Saksan Baden-Württembergin alueen maaseudun naisten järjestön toimijoihin on ylläpidetty Euroregion ry:n toiminnan kautta ja lokakuussa järjestettiin delegaatiomatka Saksaan. Matkalle osallistuivat kaksi asiantuntijaa sekä Oulun Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Maa- ja kotitalousnaisten maisema-asiantuntijoiden tekemä työ palkittiin valtakunnallisesti Okra-maatalousnäyttelyssä MTK Säätiön Leipää luonnonsuojelusta -palkinnolla. Oulun Maa- ja kotitalousnaiset olivat mukana vastaanottamassa Vuoden 2023 luonnontuotetoimija -tunnustusta Helsingissä valtakunnallisten luonnontuotepäivien yhteydessä.

Rahoitus: OKM, yksityinen rahoitus, hankerahoitus

Hankkeet

Hallinnointi ja toteutus:

Maistuvaa meiltä ja muualta - kohti Euroopan kulttuuripääkaupunki Oulu2026 -vuotta!
Ruokaketju näkyväksi - Koulutushanke alkutuottajien vastuullisen viestinnän tehostamiseen
Kylien maisemahelmet
VENE - verkostoneuvonta
Ympäristöviisas viljelijä
Climate-Smart Food via Cross-Border Cooperation - With Businesses, for the Businesses!
Lähikalaa ammattikeittiöihin ja kuluttajille
Vedet haltuun valuma-alueilla

Osatoteutus:

Henki ja elämä - luonto toipumisen lähteenä, Lamk
Ammu - Asiantuntija maaseudun muutoksessa, ProAgria Oulu
MUUTOS - Muutoskyvykkyydellä hyvinvointia ja kestävyyttä maaseudun yritystoimintaan, DIAK
Merenrantalaidunnusta luonnon ja ihmisten hyväksi (Rantalaidun), Luke
Vahva arki - Arjen sankarit ravitsemusterveyden ja terveellisten elintapojen edistäjänä, POHDE
Biomassat kiertoon Pohjois-Pohjanmaalla, Naturpolis

Liite 1. Paikallistasolla yhteisöllisyyden vahvistaminen ja järjestötoiminta 2023

Yhteisöllinen toiminta				
	Tapahtumia kpl	Osallistujia hlö	Talkootyö- tunnit h	Annoksia
Kokoukset	1077	8 430	23 322	
Virkistys, kokoontumiset, liikunta, retket	1 821	27 769	14 568	
Kurssit, opintoretket	257	3 636	3 084	
Näyttelyt, myyjäiset	281	63 412	9 315	
Muonitus	1 180	4 807	19 227	70 847
Muut talkoot	440	3 349	13 397	
Kekritapahtuma	25	1 570	1 152	
Impin päivä	80	1 088	720	
Yhteensä	5 161	114 061	84 785	70 847
			Talkootyö- tunnit h	Vuokraus- kertoja
Astioiden vuokraus			1 550	784

Liite 2 Toimintatilastot 2023

Taulukko 1. Jäsenet, toimintayksiköt, henkilövuodet 2023

	Maa- ja kotitalousnaisia, jäseniä	Maa- ja kotitalousseuroja, yhdistyksiä	Henkilötyövuodet piirikeskuksissa ja Keskuksessa
Etelä-Pohjanmaa	2571	124	3,5
Etelä-Savo	3189	95	4,3
Etelä-Suomi	5164	198	8,25
Itä-Suomi	1859	85	14.13
Keski-Pohjanmaa	1622	60	2,5
Keski-Suomi	578	40	4,2
Lappi	300	20	0,15
Länsi-Suomi	3170	81	9,5
Oulu	3325	280	11,6
Maa- ja kotitalousnaisten Keskus			6
Yhteensä	(21 778)		
Rekisteristä puuttuu osa paikallisyhdistyksistä. Arviomme on, että jäseniä n. 23 000	23 000	883	64,13

Taulukko 2. Koulutus ja muu osaamisen kehittäminen (opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella tehty työ)

		KOULUTUS JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN																	
		Kampanjat ja tapahtumat		Ruoka ja ravitseminen		Maiseman- ja luonnonhoito		Yrityspalvelut		Yhteisöllisyys		Elintarvike- ja alkoholilain-säädäntöön liitt. palv		Opintomatkat		Yhteensä			
		Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat		
Etelä-Pohjanmaa	2	260	9	124	7	79	4	159	15	340			2	48	39	1010			
Etelä-Savo			9	143	3	68	11 1	165 6	4	1513	1	1	1	18	29	1914			
Etelä-Suomi	9 19	90 v blogi 945			7 1	363 12									16 82	363 1862			
Itä-Suomi	17	6433	31	2990	7 1	1037 3	12 7	135 39	8	126			1	8	76 8	10729 42			
Keski-Pohjanmaa	2	500	4	42	6	89			2	30			3	40	15	701			
Keski-Suomi	24	2089	12 (8+4 etä)	214	5 (4+1 etä)	348	3 (1+2 etä)	32	2	25			1	24	47	2732			
Lappi	8	470	2	25					1	39					11	534			
Länsi-Suomi	15	360	7 (1)	128	15	190 (30)	15 + 6	566	6	68			1	18	65	852			
Oulu	13	1622	54	2546 (artikkelit, videot ym)	yht. 32	209 (artikkelit, videot yms.)	32	187 (artikkelit, videot yms.)	8	100			1	20	140	4684			
Yhteensä	109	12 679	185	6971	76	2398	91	1290	49	2386	1	1	10	176	528	25901			

Taulukko 3. Koulutus ja muu osaamisen kehittäminen (Muu kuin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella tehty työ)

	KOULUTUS JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN															
	Kampanjat ja tapahtumat		Ruoka ja ravitseminen		Maiseman- ja luonnonhoito		Yrityspalvelut		Yhteisöllisyys		Elintarvike- ja alkoholilainsäädäntöön liittyvät palvelut		Opintomatkat		Yhteensä	
	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat	Kpl	Osallistujat
Etelä-Pohjanmaa	9	853	5	78	3	3	6	340	8	147	19	218	5	48	52	1687
Etelä-Savo	1	400	9	147	6	75	10	175					1	10	27	807
Etelä-Suomi	3	2264	31	774	15 (16)	587 (187)	7 (10)	46 (127)	3	133	22	120	2	15	75 (26)	3332 (314)
Itä-Suomi	10	5340	10	311	34 (9)	906 (210)	30 (12)	391 (204)			4	85	4	70	90 (21)	2903 (414)
Keski-Pohjanmaa	1	15	10	500	17	2980							2	10	30	3505
Keski-Suomi	4	50	92	1027	2	132	16	285			29	131	5	84	148	1709
Lappi																
Länsi-Suomi	21	85480	23 26	86 000 (41 495)	18	345 (245)	513	513	20	270	10	210	2	70	62	172 993
Oulu	57	2687	60	488	42		115				28	27			301	3202
Yhteensä	106	97 089	266	130 820	162	5670	719	2081	31	550	112	791	21	307	832	190866

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Taulukko 4. Palvelumyynti 2023

	Ruoka- ja ravitsemus-neuvonnan palvelut	Tapahtumien ruoka- ja kahvipalvelut		Kylä-kävelyt, talkoot	Maiseman- ja luonnon-hoidon kartoitus	Maiseman- ja luonnon-hoidon suunnittelu	Neuvo 2021	Ympäristö-sopimus-suunnittelut	Laatu-palvelut	Matkailu-alan tuote-kehitys	Mark-kinoinnin kehittäminen	Ruoka- ja elin-tarvike-alantuote-kehityspalvelut	Yritys-palvelut	Järjestö- ja sidos-ryhmätyöt	Yhteensä
	Kpl	Kpl	Annoksia	Kpl	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Asiakkaiden määrä	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl	Kpl
Etelä-Pohjanmaa	1			1	5	16	41						2		66
Etelä-Savo		1	350			2	75								78
Etelä-Suomi		127	2985	4	4	5	203	186							529
Itä-Suomi		5	17200	5	101	60	181	178	2	22	20	7	637		1218
Keski-Pohjanmaa		8	3084		24		22			91		1		4	60
Keski-Suomi	5	9	1				44	40	20				4		122
Lappi															
Länsi-Suomi	268			1	3	3	75	64				1	10	7	429
Oulu	5	1	200	1	9		72	880	6				45		219
Yhteensä	279	151	23820	12	146	86	713	1348	28	113	20	9	698	11	2721

Vuonna 2023 piirikeskuksessa toteutetut hankkeet

Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset

Omat hankkeet:

- Ruokaprovinssi 2030 – menestyksen avaimet pelloilta pöytään (päättyi 31.3.2023)
- Geofood ja Kraatterijäven Geopark (päättyi 31.12.2023)
- Ruokaperinteet tutuksi (jatkuu 2024)

Muiden vetämät hankkeet, jossa Etelä-Pohjanmaan MKN osatoteuttajana:

- Cities 2030 – co-creating resilient and sustainable city region food systems towards Food 2030 (jatkuu 2024)
- Viisasta vesiensuojelua (jatkuu 2024)

Etelä-Savon maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Vastuullisena toteuttajana:

- Ruokaklusterin toiminnallistaminen RUOTO, Maaseuturahasto
- ProVisio, Maaseuturahasto
- Puutarhasankarit, Maaseuturahasto

Muut hankkeet – oltu mukana toteutuksessa

- Yhessä lihat liikkeelle YLLI, Maaseuturahasto
- Saimaa lautasella, JTF

Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Omat hankkeet:

- Artesaaniruoka pienten elintarvikeyritysten kilpailukyvyyn vahvistajana, *Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma*
- LumoSILTA Eurooppaan, *Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, Leader Linnaseutu, Leader Pirkan Helmi ja Leader LounaPlussa*
- Lumotaito, *Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma*
- Uudet askeleet elintarvikealalla Kaakkois-Suomessa, *Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma*
- Voiman merkit Etelä-Karjalassa, *Rahoitus: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), REACT-EU rahoitus*

Muiden vetämät hankkeet, jossa ESU MKN osatoteuttajana:

- Kestävä RuokaHäme, *Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma*

Itä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Omat hankkeet:

- Gastronominen Silta maailmalle, yritysryhmähanke, Euroopan maaseuturahasto, P-Savon ELY
- Green Care laatumerkkiryhmä -yritysryhmähanke, Euroopan maaseuturahasto, P-Savon ELY
- Myllytuotteiden yhteismarkkinointi, Joensuun seudun ja Keski-Karjalan maaseutupalvelut.
- IHKU – Ihastu ja hyödy kulttuuriympäristöistä, Kalakukko LEADER ry
- ProYritys Itä-Suomi -hanke, Kainuun, P-Savon ja P-Karjalan ELY
- Pohjois-Karjalan viljatuotteiden yhteismarkkinointi -yritysryhmähanke, P-Karjalan ELY
- Via Karelia – Vastuullista ruokamatkailua verkostoituen. Hama-rahoitus, Lapin ELY

- Maisemat kuntoon. Oulujärvi LEADER.
- Voimavaroja arjen hallintaan. Euroopan sosiaalirahasto, Etelä-Savon ELY.
- Elintarvikeviennin aloitus Japaniin. AKKE-rahoitus, Pohjois-Karjalan liitto

Muiden vetämät hankkeet, jossa Itä-Suomen MKN osatoteuttajana:

- Maakuntarajat ylittävä ProAgria Itä-Suomi. ProAgria Itä-Suomi ry. Euroopan sosiaalirahasto, E-Savon ELY
- KantriKestävä. Kainuun ammattiopisto. Euroopan maaseuturahasto, Kainuun ELY.
- Lähihuokaretki. Liperin kunta. Hama-rahoitus, Lapin ELY.
- Agri-Food Network. Savonia. EAKR, Pohjois-Savon liitto.
- Muutosjohtaminen Kainuun maaseutuyrityksissä. ProAgria Itä-Suomi ry. Euroopan sosiaalirahasto, E-Savon ELY
- Pakastekuivauksen tuottajaselvitys. ProAgria Itä-Suomi ry. AKKE-rahoitus, Pohjois-Karjalan liitto.
- BioSys Japani – Pohjois-Karjalan uniikit ruokatuotteet ja elinkeinojen kansainvälisyyspotentiaalin kasvattaminen. Luke. JTF-rahoitus, Pohjois-Karjalan liitto.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Muiden vetämät hankkeet, jossa Keski-Pohjanmaan MKN osatoteuttajana:

- Viisasta vesiensuojelua 1.5.2022–31.12.2023. Hankkeen hallinnoijana toimii Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry (PVY). Muut hanketoteuttajat ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry / MKN EP, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / MKN KP, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap r.f., Suomen Metsäkeskus (SMK) ja Luonnonvarakeskus (LUKE).
- Pohjanmaan makuarteet 1.10.2022 – 30.9.2023, Hankkeen hallinnoijana toimii Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä (KPEDU) ja hankekumppanina on ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset.

Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Omat hankkeet

- Ilmastonmuutokseen varautuva viljelijä -hanke (1.7.2021-30.11.2024), yhteistyössä ProAgria Keski-Suomen ja MTK Keski-Suomen kanssa. Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta.
- Luonnontuotteiden hankintaketjut kuntoon -hanke (1.3.2022 – 31.7.2024). Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta. Yhteistyökumppanina hankkeessa on Suomen Metsäkeskus.
- Kotitarveviljelyn kehittäminen -hanke (1.2.2022 – 30.9.2023). Hanketta rahoittaa Jyväsräihi Leader-ryhmä Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta.
- KALAKS-hanke, Kotimaista kalaa nuorten ja perheiden lautasille Keski-Suomessa (25.9.2023-31.12.2024). Hanketta rahoittaa Sisä-Suomen Kalaleaderin Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta.

Muiden vetämät hankkeet, jossa Keski- Suomen MKN osatoteuttajana:

- Varaudutaan taidolla -hanke (1.6.2022 – 31.12.2023). Rahoittajana Keski-Suomen ELY-keskus EU:n Maaseuturahastosta. Hallinnoija: Keski-Suomen Martat ry.

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

Omat hankkeet:

- Omasta maasta, Leader Ykkösakseli, Karhuseutu ja Joutsentenreitti
- Ravintoa rantakalasta, Varsinais-Suomen ELY
- Satakunta lautasella – Sikses parhaat maut, Satakunnan ELY
- Maaseutuyritysten kasvun portaat, Satakunnan ELY
- Maaseutuyritykset kestävyys- ja kehityksen polulle, Satakunnan ELY
- Kuukauden lähikala, Saaristomeren Kalaleader ja Farman säätio
- Senioreiden Pöydässä, Turun kaupunki

Muiden vetämät hankkeet, jossa Länsi-Suomen MKN osatoteuttajana:

- DigiSaapas -Digitaalisen saavutettavuuden parantaminen virkistyspalveluissa, Varsinais-Suomen ELY
- Hyvinvointia metsän elinkeinoista, Satakunnan ELY ja Varsinais-Suomen ELY
- Gurmeeta – Satakunnan matkailun kehittämishanke, Satakunnan ELY-keskus
- Varsinaista Luomua, Varsinais-Suomen ELY

Oulun Maa- ja kotitalousnaisten Piirikeskus

Omat hankkeet:

- Maistuvaa meiltä ja muualta - kohti Euroopan kulttuuripääkaupunki Oulu2026 -vuotta!
- Ruokaketju näkyväksi - Koulutushanke alkutuottajien vastuullisen viestinnän tehostamiseen
- Kylien maisemahelmet
- VENE - verkostoneuvonta
- Ympäristöviisas viljelijä
- Climate-Smart Food via Cross-Border Cooperation - With Businesses, for the Businesses!
- Lähikalaa ammattikeittiöihin ja kuluttajille
- Vedet haltuun valuma-alueilla

Muiden vetämät hankkeet, jossa Oulun MKN osatoteuttajana:

- Henki ja elämä - luonto toipumisen lähteenä, Lamk
- Ammu - Asiantuntija maaseudun muutoksessa, ProAgria Oulu
- MUUTOS - Muutoskyvykkyydellä hyvinvointia ja kestävyyttä maaseudun yritystoimintaan, DIAK
- Merenrantalaidunnusta luonnon ja ihmisten hyväksi (Rantalaidun), Luke
- Vahva arki - Arjen sankarit ravitsemusterveyden ja terveellisten elintapojen edistäjänä, POHDE
- Biomassat kiertoon Pohjois-Pohjanmaalla, Naturpolis